

UN MÓN

EN PAU

un món
a les teves mans

entrecultures

ONG · JESUÏTA

-Índex-

UN MÓN EN PAU	Pàg.3
ACTIVITATS PER a 4-8 ANYS	Pàg.6
(INFANTIL, 1R i 2N de PRIMÀRIA)	
ACTIVITATS PER a 8-12 ANYS	Pàg.20
(3R-6È de PRIMÀRIA)	
ACTIVITATS PER a 12-15 ANYS	Pàg.36
(1R-3R de SECUNDÀRIA)	
ACTIVITATS PER a 15-18 ANYS	Pàg.52
(4T de SECUNDÀRIA i BATXILLERAT)	
GIMCANA PER a TOTES LES EDATS	Pàg.72
UN MÓN ON VIURE EN PAU	
ANNEXOS	Pàg.80
ALTRES RECURSOS SOBRE CULTURA DE PAU	Pàg.113

CATEGORIES

Lectura

Vídeo

A-Z

Llenguatge

Joc

Expressió corporal

Testimoni

Plàstica

Idees

UN MÓN EN PAU

RECURSOS EDUCATIUS PER TREBALLAR LA CULTURA DE PAU

Un món en pau forma part d'“Un món a les teves mans”, la proposta pedagògica de Entrecultures per educar en una ciutadania global. A través d'aquesta proposta volem contribuir a la formació de persones capaces d'exercir una ciutadania activa i compromesa, de transformar el seu entorn i d'assumir com a seus tant els reptes globals del nostre temps com el compliment de l'Agenda 2030 i dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

A Entrecultures entenem **la ciutadania com a responsabilitat i dret**. Busquem contribuir a la construcció d'una ciutadania global articulada per a l'acció sociopolítica, formant persones conscients, crítiques i compromeses amb el benestar de la comunitat global a la qual pertanyem.

En el context d'un món canviant i interconnectat, en el qual els desafiaments socials i mediambientals que vivim estan estretament relacionats, és crucial preguntar-se pel paper de l'educació, entesa com a clau per activar la defensa i el gaudi dels drets humans i les responsabilitats ciutadanes.

Treballem per la defensa del dret a una educació crítica, inclusiva, equitativa, participativa i transformadora, no sols entesa com un dret fonamental interdependent amb uns altres, sinó també com una estratègia clau per superar realitats d'exclusió i injustícia i per enfortir una ciutadania informada, crítica i compromesa, que conegui la realitat global del seu temps, i desenvolupi les habilitats, actituds, recursos i xarxes necessàries per protagonitzar la transformació social i política.

Som part d'una espècie en la qual hi ha multiplicitat de formes culturals i identitats individuals i socials. Per això, conviure no és només acceptar la diversitat dels individus, grups i societats, sinó també construir l'ambient i les condicions que fan possible el creixement i la realització de totes les persones.

Aquesta convivència es dona en les relacions que establim amb els qui tenim a prop, on també ens trobem amb realitats que ens distancien i amb limitacions com l'absència de diàleg, escolta, respecte, etc.

En els espais petits, en els grups de referència als quals pertanyem, **és necessari aprofitar el conflicte per a la reflexió personal i el diàleg per a l'escolta, la parla i les cures mútues**.

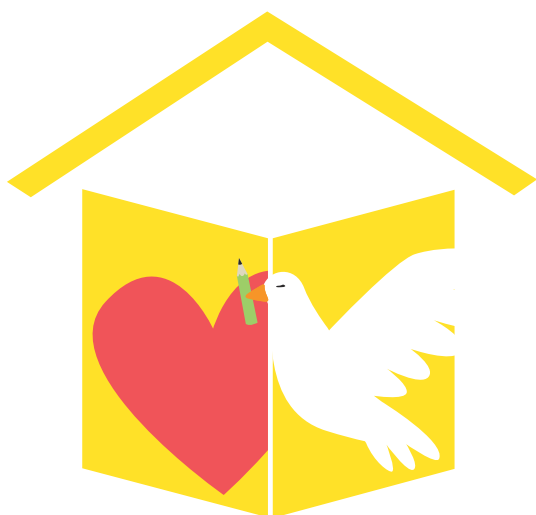
Hem d'avançar cap a la creació d'un clima de cura als grups i als centres educatius on, de manera permanent es discuteixin obertament diferents punts de vista davant els fets que ocorren i es promogui la mirada crítica, l'escolta activa i l'autoregulació com a habilitats per aprendre a raonar, a revisar les conductes i a millorar-les.

Dotar els nens, les nenes i els joves d'habilitats i recursos socioemocionals els permet gestionar els conflictes substancials a la vida diària i la convivència d'una manera constructiva i pacífica, **contribuint a l'aprenentatge de persones corresponsables i promotores de la creació de cultura de pau als seus entorns**.

A més del dia a dia, l'actualitat, com la guerra d'Ucraïna, ens diu que estem davant un escenari internacional convuls on els drets humans es veuen vulnerats constantment.

Això ens ofereix una oportunitat educativa per treballar i resignificar la importància de treballar la cultura de pau als nostres contextos educatius.

educació PER a la Pau

Per això, apostem per continuar formant i acompanyant una **ciutadania que compregui la importància de la convivència, les cures i la construcció d'una cultura de pau**, comproment-se amb el paper que hi tenen a fer, des de les seves interaccions i escenaris més locals fins als més globals. La pau es construeix des de les coses més petites, i només formant i dotant les noves generacions d'eines i habilitats per contribuir-hi podrem habitar veritablement un planeta en pau, en el qual les persones tinguem els recursos per revertir l'escalada d'odi, inseguretat i por que cristal·litza en els fets més violents als quals assistim en l'actualitat.

En aquest treball no podem oblidar l'orientació cap a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), ja que no sols la consecució de l'objectiu 16 (pau, justícia i institucions sòlides), sinó la de tots, comprometen la vida de totes les persones i ecosistemes que habitem al planeta.

Educar per a la pau i la convivència és urgent; no es pot ajornar. Amb aquesta publicació, pretenem oferir recursos educatius per contribuir-hi.

QUÈ TROBARÀS EN AQUESTA PUBLICACIÓ?

Continuem amb la recopilació de recursos educatius dissenyats per Entrecultures per treballar diferents temàtiques amb grups de nens, nenes i joves.

Després d'abordar la igualtat de gènere a *Un món d'igualtat*, la interculturalitat i les migracions forçades a *Un món en moviment* i la defensa del medi ambient a *Un món sos-*

tenible, aquesta publicació recull propostes per treballar la cultura de pau i per desenvolupar coneixements, valors i competències socials i ciutadanes que permeten a les persones que els treballen comprometre's de manera activa en la construcció de pau tant en els seus entorns propers com en el context global.

Les activitats estan orientades a identificar els conflictes que ens envolten i a reflexionar sobre l'actitud i la comunicació amb les quals ens en desfem; a analitzar com podem contribuir a generar pau en els nostres entorns, conèixer les causes dels conflictes vigents en alguns llocs del món, analitzar com afecten tant les persones que els viuen de prop com a la resta de la humanitat i comprometre'ns amb la nostra capacitat d'acció davant d'aquestes realitats.

Les propostes didàctiques es divideixen en quatre blocs d'edat. Cadascun recull un itinerari adaptat amb diferents activitats de menor a major grau de complexitat per treballar, tant en l'àmbit educatiu formal com en el no formal, amb grups de nenes, nens i joves de les següents edats:

BLOC 1: PER A 4-8 ANYS
(INFANTIL, 1R I 2N DE PRIMÀRIA)

BLOC 2: PER A 8-12 ANYS
(3R-6È DE PRIMÀRIA)

BLOC 3: PER A 12-15 ANYS
(1R-3R DE SECUNDÀRIA)

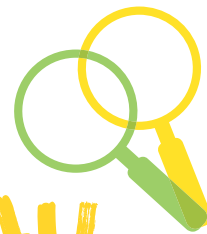
BLOC 4: PER A 15-18 ANYS
(4T DE SECUNDÀRIA
I BATXILLERAT)

A més, al final del material es proposa una **gimcana** per a totes les edats per treballar aquesta temàtica en un format més lúdic, deixant a les mans de les persones que la dinamitzen les adaptacions necessàries per a l'edat del grup amb el qual es realitzi.

Aquestes activitats, que inclouen tots els annexos necessaris per dur-les a terme, no estan lligades a una única data o esdeveniment, sinó que poden utilitzar-se en qualsevol context l'objectiu educatiu del qual sigui treballar amb grups la cultura de pau.

No obstant això, alguns dies internacionals, com el Dia Escolar de la Pau i la No Violència (30 de gener), el Dia Internacional contra la Utilització de Menors Soldat (12 de febrer) o el Dia Internacional de la Diversitat Cultural per al Diàleg i el Desenvolupament (21 de maig) poden ser una bona ocasió per utilitzar aquestes propostes educatives.

PISTES PER EDUCAR EN UNA CULTURA DE PAU

A continuació, oferim una sèrie de pistes que recomanem incorporar en la mesura que sigui possible a l'hora de posar en pràctica els recursos educatius proposats en aquesta publicació, així com per abordar altres possibles processos d'educació per a la pau.

RESIGNIFICACIÓ DE LA CULTURA DE PAU: recomanem abordar aquest tema dotant-lo de sentit, de manera que els grups compreguin de manera profunda la importància de contribuir a la cultura de pau en els seus entorns cada dia, entenent les conseqüències locals i globals que pot tenir en les nostres societats la deterioració de la convivència i l'escalada dels climes de violència, por o odi. Es tracta d'un tema crucial i necessari, i així hem de transmetre'l i abordar-lo.

TREBALL DE MANERA PERMANENT I PREVENTIVA: la cultura de pau s'ha de treballar durant tot l'any, oferint coneixements, eines i habilitats per a crear-la en el dia a dia. D'aquesta manera, contribuirem a prevenir l'escalada dels conflictes i la deterioració del clima de convivència com un procés, i no sols quan els conflictes esclaten o es cronifiquen, la qual cosa farà que sigui més difícil abordar-los.

NO EXISTEIX EL RISC ZERO: els conflictes en la convivència són naturals i positius, ja que constitueixen oportunitats per reflexionar, debatre, consensuar o renegociar aspectes importants. Per tant, no hem de treballar perquè els conflictes no tinguin lloc o se silencien, sinó per donar eines als nostres grups perquè aprenguin a gestionar-los d'una manera constructiva, pacífica i des de les cures.

VALORS, HABILITATS I RECURSOS: per treballar aquesta temàtica és essencial fer activitats i processos que promoguin de manera vivencial l'adquisició d'habilitats, valors i recursos com l'empatia, la comunicació no violenta, la gestió pacífica dels conflictes, la tolerància a la frustració, la convivència en la diversitat, la formació en drets humans, la mediació, etc.

TREBALL DES DEL PROPÍ GRUP: la convivència en el propi grup és un espai privilegiat per treballar aquest tema. Recomanem abordar amb els grups com es relacionen les

persones que els formen, quin tipus de conflictes sorgeixen, com els resolen, etc., i quins es desenvolupen en els seus espais socioeducatius, ja que és un exemple pràctic de tot el que estem veient en treballar aquesta temàtica amb elles i ells. Un primer exercici interessant del qual es pot partir consisteix a consensuar els principis de convivència amb tot el grup, o un compromís de cures dins del grup, i a crear espais per monitorar com es compleixen i com poden millorar-los.

ACTUALITAT I PERSPECTIVA HISTÒRICA: és interessant abordar aquest tema utilitzant tant conflictes actuals com bones pràctiques que tenen lloc a tot el món. Els processos històrics i la memòria històrica també ens donen una gran quantitat de bons exemples per analitzar les causes i les conseqüències de la deterioració de la cultura de pau en les nostres societats, aprenent-ne perquè no tornin a repetir-se.

RELACIÓ AMB ALTRES REPTES GLOBAIS I AMB L'AGENDA 2030: convé analitzar com la cultura de pau es relaciona amb altres reptes globals com la igualtat de gènere, la defensa del medi ambient, les migracions forçades, la interculturalitat, els drets humans, etc., i amb l'Agenda 2030 a través de l'ODS número 16.

CORRESPONSABILITAT: no podem deixar de connectar els grups amb la seva capacitat d'acció i la seva responsabilitat a l'hora de convertir-se en agents promotors de cultura de pau en els seus entorns socioeducatius. La pau es construeix cada dia, i comença per elles i ells.

Educar per a la convivència i la pau és URGENT. COMENCEM!

ACTIVI- TATS

PER a
4-8
anys

INFANȚII, I 2N de PRIMĂRIA

SOM ESPECIALS

OBJECTIUS

- 1- Expressar com ens sentim quan ens tracten o quan tractem altres persones amb amabilitat o amb violència.
- 2- Comprendre la importància de tractar-nos sempre amb respecte, cura i amabilitat.
- 3- Identificar què fa a cada persona valuosa, diferent i especial.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Ens asseiem en assemblea circular i presentem al grup un personatge (pot ser un nino o una nina, un animal de peluix, una joguina, una imatge...) que ens acompanyarà al llarg de la sessió.

Entre totes les persones del grup triarem un nom per al personatge, i intentarem que sigui un nom neutre que valgui tant per a un noi com per a una noia. Després farem una ronda de presentacions. Per a això, anirem passant el ninot i cada participant es presentarà amb el seu nom i compartirà amb el personatge alguna cosa que li agradi fer amb els seus companys i companyes de classe.

Collocarem el personatge al centre del cercle i simularem situacions en les quals el tractem de maneres diferents. Per exemple, li cridarem, li farem una abraçada, li donarem l'esquena, l'ignorarem, li direm alguna cosa bonica, li direm alguna cosa menys bonica, li donarem un regal sorpresa... Podem demanar persones voluntàries que surtin al centre i escenifiquin les diferents situacions.

Després de cada situació, demanarem als nens i les nenes que expressin com creuen que se sent el ninot.

També com se senten ells i elles quan el tracten amb amabilitat i quan, per contra, el tracten amb violència o l'exclouen. A continuació, farem l'exercici anterior al revés, és a dir, definirem com volem que se senti el personatge. Demanarem persones voluntàries que surtin al centre a mostrar com se l'ha de tractar perquè se senti de cada manera; per exemple, si volem que el ninot estigui feliç, sortirem a fer-li una carícia o una abraçada.

Finalment, a través del personatge expliquem al grup que cada persona és única i especial. Per això, tenim el dret a rebre respecte i el deure de respectar els altres. El respecte i les cures són molt importants per crear entre tots i totes **un clima de pau i no violència**.

Per acabar, farem una altra ronda de comiat amb el personatge. Aquest cop, cada participant dirà: "Jo em dic... i el que m'agrada de mi és que soc..." (i dirà una qualitat positiva pròpia), i per això soc especial".

Després s'acomiarà del ninot com decideixi: amb un petó, una abraçada, una carícia, una picada d'ullet, fent xocar les mans o els peus, etc.

ENS COMPROMETEM AMB LA CULTURA DE PAU

Per expressar que tots i totes participem pel dret a viure i a tractar-nos en pau, proposem al grup elaborar un mural. Dibuixarem el tronc i les branques d'un gran arbre sota el títol "**Entre tots i totes sembrem la pau**".

Cada persona pot acolorir la seva fulla, escriure-hi la paraula pau i enganxar-la al voltant de les branques. Podem col·locar el mural en un lloc del centre on la resta de companys i companyes puguin veure'l i afegir més fulles a l'arbre.

Una altra opció és que les fulles siguin de veritat i les paraules que escriguin siguin les qualitats especials que cadascun i cadascuna han compartit de si mateixos/es, de manera que creïn un arbre de persones especials que construeixen pau.

MANSESSESES

OBJECTIUS

- 1- Valorar la nostra capacitat de crear pau a l'entorn en el qual vivim.
- 2- Celebrar la pau com una experiència positiva.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem l'activitat dempeus, formant un gran cercle. Per prendre consciència de les nostres mans, demanem que cada persona se les miri amb deteniment i preguntem:

- Us heu aturat a sentir alguna vegada les vostres mans? Sentiu si estan fredes o calentes. Ara toqueu l'una amb l'altra i acaricieu-les.
- Us heu aturat a pensar tot el que som capaços de crear i construir amb les mans?

Els demanem que descriguin totes les coses que fan, creen i construeixen cada dia amb les mans, donant el major nombre d'exemples i detalls possibles. Els expliquem que amb les mans podem fer coses molt positives per a la nostra pròpia persona i per als altres, però, si no les usem bé, també podem fer mal. Per exemple, amb les mans podem acariciar i expressar afecte, però també donar cops i fer mal. Els demanem més exemples de coses positives i negatives que es poden fer amb les mans.

Després, els demanem que es posin una mà al cor i una altra al cor de la persona que tenen al costat.

Per uns instants, han de parar a sentir el seu pols, perquè les mans i el cor van de bracet. Si la mà escolta el cor, no pot haver-hi guerra ni violència, sinó pau i cures.

A continuació, agafaran les mans de la persona que tenen al costat, les miraran bé i faran el mateix exercici que han fet amb les seves: sentir-ne la temperatura, el pols, mirar-ne la forma, etc.

Per acabar, demanarem que tots els participants, un a un, representin amb les seves mans un símbol per a la pau, sense delatar amb paraules el que és. La resta del grup haurà d'endevinar el més ràpid possible de què es tracta. La persona que dinamitza pot donar exemples o començar la ronda amb algun dels següents símbols: un colom, una abraçada, un cor, un arbre, la mar, una flor, etc.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

A continuació, farem un mural amb el següent lema: **“La pau està a les nostres mans! Els nens i les nenes posem les nostres mans i el nostre cor per portar la pau al món!”.**

Per crear-lo, dibuixarem un gran cor al centre d'un paperògraf de color. Les persones del grup es pintaran els palmells de les mans de diferents colors i les estamparan al voltant del cor. Serà un símbol de la decisió d'utilitzar les nostres mans per cuidar-nos, sostenir-nos i construir pau.

Per acabar, es faran una foto amb el mural, amb les mans enlaire. Sugerim imprimir la foto i posar-la a l'aula per recordar l'aprenentatge d'aquest dia.

MOSAIC DE PAU

OBJECTIUS

- 1- Identificar actituds i accions que generen pau.
- 2- Descobrir la pau a través de petits gestos quotidians i formes de relacionar-se.
- 3- Fomentar la capacitat de solucionar situacions de conflicte i convertir-les en actes d'amabilitat, cura i respecte.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

En assemblea circular, expliquem que crearem entre tots i totes un mosaic de la pau.

Per a això, la persona que dinamitza dibuixarà o mostrarà imatges de diverses escenes quotidianes. Unes representaran accions de pau, i unes altres, de violència i conflicte. Per exemple: dos nens o nenes compartint joguines; nens i nenes ballant i jugant en grup; nens i nenes barallant-se; un nen o una nena plorant; nens i nenes ajudant-se, etc.

Una a una, dibuixem o ensenyem les imatges i animem que alguna persona descrigui la situació que veu. El grup haurà de consensuar si es tracta d'una situació de pau o de conflicte. En el cas que sigui de pau, la imatge formarà part del mosaic de la pau. En el cas que no ho sigui, el grup donarà idees per gestionar el que ocorre, de manera que es transformi en una situació de pau. Quan hagin decidit com fer-ho, dibuixarem la situació darrere de la imatge o en un nou paper i passarà a formar part del mosaic col·lectiu.

Al final, aconseguirem un gran mosaic de situacions quotidianes creat col·lectivament pel grup, en el qual visibilit-

zarem que hem après a transformar les situacions quotidianes de conflicte en una oportunitat per crear i sembrar pau.

Després, escoltem la cançó *Para la guerra nada*¹. Prenent-la com a punt de partida, els animem a pensar en moments en els quals hagin estat amables amb altres persones: moments en què hagin compartit el que tenen, hagin tingut cura de les seves amistats o dels familiars, s'hagin tractat bé o s'hagin fet riure entre ells i elles, participant en igualtat. **Quan ens incloem, ens cuidem, ens escoltem i no discriminem, creem pau als nostres entorns.**

ENS COMPROMETEM AMB LA CULTURA DE PAU

Per acabar, cadascun i cadascuna reflexiona sobre **situacions quotidianes amb les nostres amistats o amb la nostra família que volem que siguin de pau**. Demanem a cada persona que les dibuixi i les acolorixi, i les afegim al mosaic com a mostra del nostre compromís amb la construcció d'un centre i un món més pacífics.

Podem crear el mosaic enganxant les imatges en alguna forma que pel grup representi pau (un cor, un ocell, unes mans, etc.).

¹ *Para la guerra nada*. Marta Gómez. <https://youtu.be/GBF1sEqzGw>

LA PAU SOMNI I ASSAIG

OBJECTIUS

- 1- Associar la idea de pau amb conductes quotidianes i comprendre que amb elles contribuïm al nostre benestar i al de la resta de persones.
- 2- Identificar la pau com una cosa valuosa i important a la qual tots i totes podem contribuir.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Abans de fer l'activitat, cal preparar els cartells.

Cartell 1

Una boca o un nen o nena parlant. Al voltant, hi ha paraules i frases que construeixen pau, adaptades a l'edat. Per exemple, per als grups de menys edat posarem paraules senzilles com a "petons", "somriures", "abraçades" o "compartir", i les llegirem com a exemple. Amb els més grans hi haurà frases com: "Vols ser el meu amic/ga?", "Et perdono" o "Necessites ajuda?". Amb una o dues frases n'hi ha prou. Es tracta que siguin ells i elles qui posi més exemples.

Cartell 2

Dividim la cartolina en dues meitats. En una dibuixem ninots o personatges que representin alegria, amistat i tendresa. A l'altra, ninots o personatges que expressin ira, enveja i solitud. Amb els grups de menys edat podem reduir el nombre de sentiments; amb els grups de més edat podem augmentar el vocabulari emocional i la identificació de les expressions no verbals.

Cartell 3

Dibuixem conductes que construeixen pau (ajudar, compartir, consolar, cuidar, cooperar, etc.) i altres que són violentes (donar cops, cridar, tirar coses, insultar, ignorar, excloure, etc.). Posem exemples positius: ens portem bé quan... (ens ajudem, compartim, ens escoltem, ens perdonem, etc.). Amb els grups de menys edat podem interpretar les imatges si tenen dificultats. Tot això construeix pau. Amb la mateixa dinàmica, posem exemples negatius: podem destruir la pau quan... (ens barallem, discutim, no ens escoltem, etc.).

Comencem amb els nens i les nenes asseguts en rotllana, i preguntem:

- Sabeu què és la pau?

Escoltem el que ens diuen i posem exemples quotidians ajustats a l'edat del grup. Els expliquem que els nens i les

nenes són molt importants en la construcció de la pau. Quan ens portem bé i ens cuidem, estem feliços. Tot i això, quan ens portem malament o hi ha baralles al nostre voltant, ens sentim tristos. **La bona notícia és que tenim la possibilitat d'aprendre a crear i construir pau.**

Farem un joc en el qual descobrirem com podem fer-ho.

PER
CREAR PAU
NECESSITEM

PARAULES MÀGIQUES. Hi ha paraules màgiques que fan aparèixer la pau i altres que la fan desaparèixer. Els demanem que posin exemples de paraules que fan aparèixer la pau i de paraules que la fan desaparèixer. Mostrem el cartell 1.

SENTIMENTS QUE FAN PAU. Hi ha sentiments que aporten pau i sentiments que la treuen. Els demanem que interpretin els sentiments dibuixats i que, en la mesura del possible, posin més exemples. Mostrem el cartell 2.

COMPORTEMENTS QUE CONSTRUEIXEN PAU. Podem comportar-nos de diferents maneres. Els demanem que interpretin les imatges i posin més exemples, en la mesura que puguin. Mostrem el cartell 3.

Jocs
PER a la
PAU

Proposem dos jocs:

ABRAÇADES MUSICALS (per als grups de menys edat). Cada participant balla al so de la música, fins que s'atura i la persona dinamitzadora diu: "abraçades de..." seguit d'un número, que indica el nombre de persones que s'han d'abraçar. Cada ronda augmenta el nombre de nens i nenes que han de sumar-se en l'abraçada.

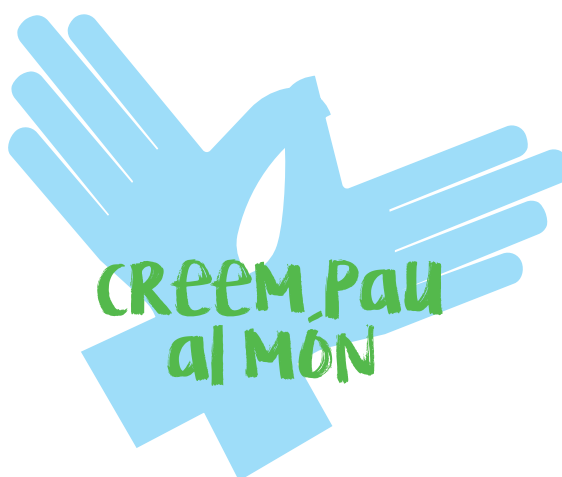
CONSTRUÏM UN MÓN DE PAU. Amb totes les persones assegudes en cercle, demanem que surtin d'una en una al centre, fent un moviment o figura que simbolitzi pau i dient la paraula. La següent persona que surti s'ha de sumar a la figura de la persona anterior o connectar-s'hi amb una part del cos i un nou moviment o figura que expressi pau. D'aquesta manera, construiran una gran figura de pau i seran creadors i creadores d'un món de pau.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de PAU

Com a gest final, proposem **fer un ball senzill**: agafant-se les mans, en rotllana, avancem cap endavant i cap enrere alternativament. Fem una volta sobre nosaltres mateixos i mateixes sense moure'ns del lloc, simulem amb les mans un colom volant (entrellaçant els polzes amb els palmells de les mans cap amunt, obrint i tancant les mans) i tornem a començar.

La coreografia pot fer-se més complexa amb grups de més edat, afegint-hi moviments que suggereixin des del grup.

CONSTRUÏM PAU

OBJECTIUS

- 1- Reflexionar sobre la importància de generar cultura de pau i convivència als nostres entorns.
- 2- Promoure la resolució de conflictes de manera pacífica a través del diàleg, la trobada i les cures.
- 3- Fomentar que les i els participants s'identifiquin com a ciutadanes i ciutadans globals constructors de pau als seus entorns educatius i comunitaris.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Comencem convidant el grup a respondre a les següents preguntes:

- Què és per a vosaltres la pau?
- Quines imatges o situacions us imagineu quan penseu en la pau?

Anotem les respostes en una pissarra o en algun lloc visible. En acabar, recordem que la pau està formada per petits gestos i accions que totes i tots podem fer cada dia, en diversos llocs del món.

Per anar descobrint i explorant més sobre aquest tema, proposem llegir un breu conte:

Explica la llegenda que al llarg del món existeixen uns ocellets molt petits que tenen una gran missió: viatjar pel planeta Terra i posar-se a prop d'aquelles nenes i nens, pares i mares, àvies i avis, amics i amigues, que no són capaços de posar-se d'acord quan hi ha diferències entre elles i ells, que exclouen altres persones per ser diferents, que tenen por i, sobretot, quan hi ha un conflicte.

Allà on hi ha dues persones que no es posen d'acord, on hi ha diferències, on apareixen la ràbia, la por, l'enuig o la falta de diàleg, aquests ocellets voletegen a prop i, amb una mica de màgia, animen les persones a mirar-se als ulls i...

- Què ha explicat el conte fins ara?
- Què us passa quan us enfadeu i teniu un conflicte amb algú?
- Què us sol ajudar a sentir-vos millor i a gestionar el conflicte?
- Què creieu que els poden haver dit els ocellets a les persones?

- Com creieu que pot acabar la història després d'aquests consells?

Apuntem les idees que vagin sortint, incloent-hi els finals que creuen que pot tenir el conte.

Per completar-ho, explicarem que aquests ocells es poden trobar a tot el món, acompanyant a cada persona. Quan veuen que hi ha un conflicte, que s'exclou algú per ser diferent o que diverses persones no arriben a un acord,

cada ocellet porta un "atrapapors" al pic, i atrapa totes les pors, prejudicis i idees que fan mal i ens allunyen de les persones. Preguntem:

– Què creieu que queda després d'haver atrapat totes les pors?

Podem completar la reflexió amb les següents paraules: queda l'empatia, la cura, la trobada, l'abraçada, l'escolta, la comprensió, la igualtat, la solidaritat, la unió, el suport, la pau, etc.

Acabem animant el grup a representar el final del conte que hagin triat entre totes i tots. Per exemple: "Els ocellets voletegen sobre els caps i animen les persones a mirar-se als ulls i... a fer-se una abraçada, a donar-se les mans, a ballar juntes, etc.".

Posem una música adequada al final del conte que s'ha triat (animada, alegre, tranquil·la, melancòlica...) i demanem a les persones del grup que caminin lliurement per l'espai. Quan la música s'aturi, hauran de buscar un company o companya per representar el final del conte que han decidit. Quan la música pari novament, les parelles hauran de buscar ràpidament una altra parella per representar el final entre les quatre persones.

La dinàmica segueix fins que el grup sencer representi el final del conte que han decidit.

Concloem la dinàmica explicant que tenir cura de les persones del nostre entorn, sense que sigui important d'on venen i com són, és una tasca que ens correspon a tots i totes. Quan cuidem de manera igualitària, som ciutadanes i ciutadans que construeixen pau al món.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per construir cultura de pau, proposem al grup **crear una escultura de cures entre tots i totes**. En concret, els convidem a teixir una xarxa màgica com l'"atrapapors" dels ocells, que tingui el poder d'atrapar pors, prejudicis i idees que ens allunyen i de les persones i els fan mal, de manera que creem entorns de pau i igualtat.

Per construir-la necessitarem un cercol o un cartró gran de forma circular, llana de colors, dibuixos de plomes (Annex 1, pàgina 81), material per decorar (adhesius, fils de colors, granadures, etc.), llapis, bolígrafs i pintures de colors. Per començar, preguntem:

– Quines pors, estereotips o prejudicis tenim sobre altres persones que poden fer mal, excloure i crear conflictes?

Podem esmentar alguns exemples de pors o idees que ens distancien: quan una persona parla diferent, no entenem la seva cultura, es vist diferent; etc. També podem esmentar estereotips que solem sentir al nostre entorn i que ens afecten tant a nosaltres mateixos/es com a altres persones. Apuntem cada por en un paper.

Per completar l'atrapapors, preguntem:

– Quines paraules queden després d'atrapar aquestes pors? Per exemple, l'empatia, la cura, la trobada, la pau, etc.

Aquestes paraules les alliberem en treure les pors, prejudicis i estereotips, i volen entre les persones com plomes lleugeres, com els ocells del conte, creant cultura de pau. Per simbolitzar aquestes paraules de pau, cures i igualtat entre totes les persones, proposem entregar a cada participant una ploma de paper (Annex 1) perquè hi escriguin una de les paraules.

Un cop aquests dos elements estiguin llestos, construïm el nostre atrapapors. Per a això, decorem el cercol i teixim la tela d'aranya dins seu amb llana de diversos colors. Les pors escrites en papers les enganxem dins de la xarxa, perquè es vegi que han estat atrapades. Les plomes amb les paraules de pau les podem penjar amb fils o llanes del cercol gran, com a missatges que animen a acostar-nos a les altres persones, a entendre'ns, a cuidar-nos i a crear cultura de pau. Aquest atrapapors es pot penjar en algun lloc visible de l'espai perquè ens recordi que som constructors i constructores de pau cada dia, en diferents llocs del món.

EL RIU DE LA PAU

OBJECTIUS

- 1- Celebrar la capacitat que tenim per crear pau amb els petits gestos quotidians i amb la manera de relacionar-nos.
- 2- Identificar actituds i accions que generen pau.
- 3- Vincular el gaudi de la pau amb la cura del medi ambient, especialment amb la defensa del dret a l'aigua de totes les persones.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Comencem la sessió explicant que podem construir pau amb la nostra vida: quan tenim cura del medi ambient, del nostre entorn i de les persones, els animals i la natura que l'habiten. Relacionar-nos des de l'afecte i des de la cura genera pau al nostre interior i al nostre voltant.

A continuació, la persona que dinamitza enunciarà d'una en una diverses "frases de pau".

Cada persona haurà de representar cada frase amb un gest a manera de mim, en silenci, utilitzant l'expressió corporal per simbolitzar el significat de la frase.

Frases de pau:

- * **Pau és... escoltar les altres persones. "Com et trobes?"**.
- * **Pau és... expressar el que necessitem. "Necessito la teva ajuda"**.
- * **Pau és... valorar les altres persones. "Ets genial!"**.
- * **Pau és... expressar estima i afecte. "T'estimo molt"**.

Seguim amb una dinàmica en la qual a una persona se li assigna el rol de riu. La resta de les persones, col·locades en dues files que es miren l'una a l'altra, representaran gent asseguda a la riba del riu. Cadascuna tindrà un got d'aigua. La persona que representa el riu portarà una ampolla o una gerra plena d'aigua i tindrà la missió d'omplir els gots que troba al seu pas, però l'ampolla no tindrà prou aigua per a tots i totes, i arribarà aproximadament fins a la meitat.

Però, abans de començar, i quan totes les persones s'hagin situat, iniciem la dinàmica demanant que tanquin els ulls, imaginin que estan a la riba d'un riu i escoltin la següent narració:

"Imagina un riu gran, carregat d'aigua. Ets a la riba d'aquest riu. Fixa't en la quantitat d'aigua que flueix i gaudeix del seu so. El riu passa carregat d'aigua perquè beguis".

Mentre estan amb els ulls tancats, la persona que fa el rol de riu començarà a passar pel seu llit (entre les dues files) i a distribuir l'aigua amb la seva gerra. Omplirà cada got fins dalt i passarà al següent fins que l'aigua s'acabi.

Quan no quedi aigua, aturem la dinàmica i els demanem que obrin els ulls perquè puguin veure el seu got.

Reflexionem en assemblea plantejant aquestes preguntes:

- Com us heu sentit els qui teniu el got ple? I els qui no heu rebut aigua?
- Com s'ha sentit el riu en no poder omplir tots els gots?
- Què succeeix si el riu passa per unes terres on la gent malgasta l'aigua, o la contamina, i després no queda prou per a la resta?
- Com creieu que la gent es tractaria entre si? S'ajudarien o hi hauria conflicte?

– Imagineu que passen dies i dies sense aigua, i no podeu beure ni rentar-vos. Imagineu com seria un dia sencer sense aigua. Quants cops al dia utilitzem aigua?

– Imagineu dos dies sencers sense aigua; després tres, quatre... Com creieu que es tractarien entre si les persones si faltés aigua, o si algunes persones tinguessin aigua i altres no? Creieu que pot haver-hi pau sense aigua?

Concloem explicant que, **perquè hi hagi pau al món, és important que totes les persones tinguin aigua per beure'n, evitar malalties i tenir cura dels animals i les plantes.**

Sense aigua, els camps no donen fruit, els animals moren i les persones emmalalteixen i creen conflictes. Sense aigua, no pot haver-hi pau.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per comprometre'ns en la cura de l'aigua i, per tant, del planeta i de les persones, i així garantir la pau, **escoltem la història d'una jove que des de petita ha estat defensant la cura de l'aigua i de la pau.** Es diu Autumn Peltier, pertany a la comunitat originària de Wikwemikong, al Canadà, i porta molts anys defensant el dret de la seva comunitat a l'aigua, pel valor que té per sostenir la vida, tenir cura de la natura i garantir la pau. És una protectora de l'aigua. Per donar-los més detalls de persones de tot el món que estan construint pau en defensar l'aigua, podem mostrar-los al mapa on està la comunitat Wikwemikong i una foto de l'Autumn.

Abans d'acabar, reflexionem en assemblea sobre com podem ser protectors i protectores de l'aigua i de la pau en el nostre dia a dia. Suggerim idees molt concretes, com tancar l'aixeta mentre ens rentem les dents o dutxar-nos en comptes de banyar-nos, a més de parlar amb altres persones sobre la importància de l'aigua perquè tots i totes visquem en igualtat i en pau.

A continuació, repetim la dinàmica de mim de l'inici de la sessió, ara amb frases que relacionin la pau amb el bon ús de l'aigua. Per exemple:

- * **Pau és... utilitzar amb cura l'aigua que tenim.**
- * **Pau és... no malgastar aigua en dutxar-nos.**
- * **Pau és... no tirar residus als rius ni a la mar.**

Finalment, representem entre tot el grup, amb figures de mim i de manera conjunta la frase: **"L'aigua, font de pau"**. Una vegada representada, podem fer una foto per recordar els aprenentatges del dia i acabem amb un gran aplaudiment.

UN MÓN QUE ACULL

OBJECTIUS

- 1- Promoure l'empatia i la iniciativa per construir entorns d'acollida i de cultura de pau.
- 2- Comprendre el que suposa la realitat de les migracions i del refugi per a moltes persones en el món.
- 3- Valorar el dret de tenir un lloc on viure de manera segura i en pau per poder créixer i aprendre.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Per començar, en assemblea, plantegem al grup el següent:

Imagina que, de sobte, demà has de sortir casa, amb la teva família, cap a un altre lloc. El camí l'heu de fer caminant, així que no podeu emportar-vos gaires coses. Ningú no us explica ni què tindreu al lloc on us situaran, ni quant temps estareu lluny de la vostra llar.

Preguntem:

- Què t'emportaries?
- Quines coses creus que trobaries a faltar?

Anotem en una pissarra o en un paperògraf, en dues columnes, alguna cosa que s'emportarien i alguna cosa que trobarien a faltar, al costat del nom de la persona que l'ha compartit.

Després, expliquem que al món hi ha moltes persones en aquesta situació, que han de marxar de casa de sobte,

deixar les seves coses i anar a viure a un lloc diferent, dins del seu país o fora de les seves fronteres.

Són persones refugiades que un dia van haver d'abandonar casa seva, la seva localitat o el seu país per diferents raons. Però totes elles tenien alguna cosa en comú: la por per ser perseguides o rebutjades per la seva raça, la seva religió, la seva nacionalitat, el seu grup social o per les causes polítiques que defensaven.

També la por d'experimentar situacions de guerra i conflictes armats a la zona on vivien o situacions de desastres naturals, com ara terratrèmols o inundacions.

© Sergi Càmarà

Expliquem un exemple del que ha succeït a molts nens i nenes en la guerra d'Ucraïna:

El 2022, moltes nenes i nens d'Ucraïna, un país a l'est d'Europa, van haver de marxar de sobte de les seves llars. Alguns nens i nenes van venir només amb una motxilla, a vegades sense acompanyament de persones grans o familiars.

Això ja ha passat en altres moments de la història en països com Espanya, Alemanya o Colòmbia, i continua ocorrent cada dia a molts llocs del món com Síria, Afganistan, República Democràtica del Congo, Veneçuela, Nicaragua, entre altres.

Si preguntem a les nostres amigues, amics i familiars, segurament moltes persones coneixen algú que va haver de migrar i marxar de la seva llar de manera sobtada i sense voler-ho.

Després d'explicar-los aquesta situació, els preguntem:

- Coneixeu altres històries de nens i nenes afectats per la guerra o els conflictes?
- Com creieu que se senten?

Molts d'aquests nens i nenes arriben a les nostres escoles, barris, ciutats i pobles.

- Què faríeu si arribessin a la vostra classe, associació, equip, veïnat...? Com els rebrieu? Quines coses faríeu perquè se sentissin acollits?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de PAU

Al llarg d'aquesta sessió, i també amb la informació que ens ha arribat a través dels mitjans, hem pogut conèixer casos de persones afectades per les guerres, els desastres naturals i els conflictes.

Per construir pau com a resposta a aquesta situació que ocorre en molts llocs del món, també al nostre entorn, proposem **construir un món d'acollida**.

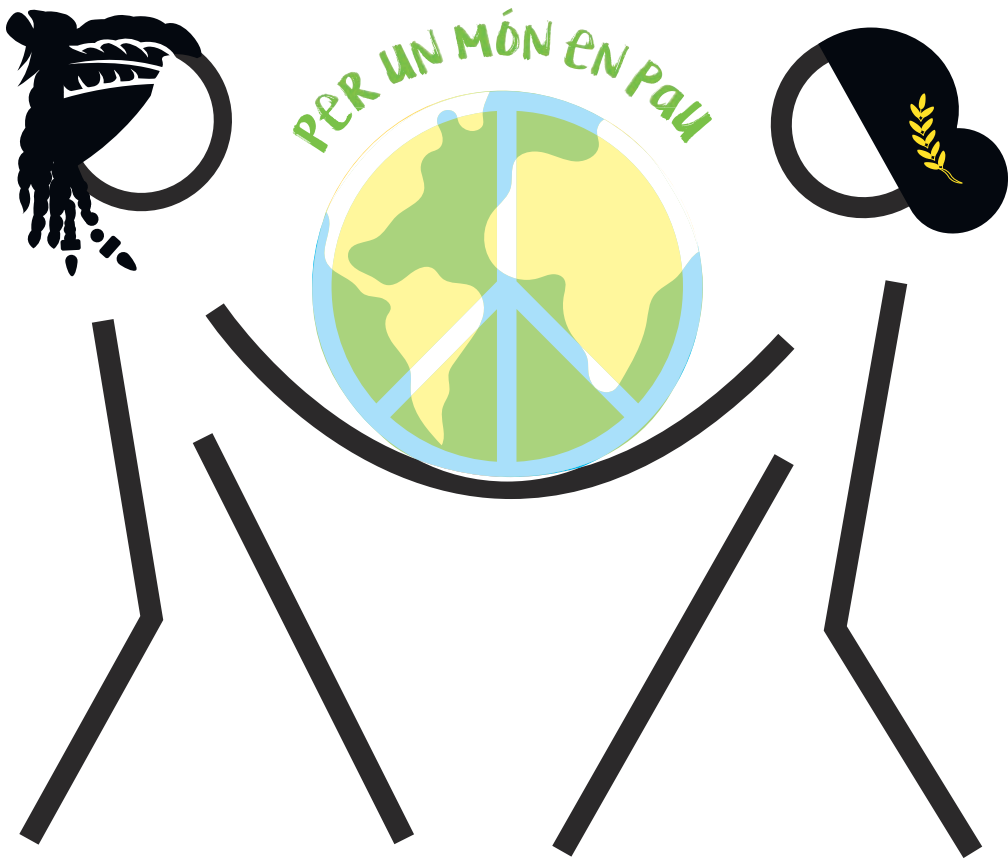
Per a això, demanem al grup que dibuixin en un gran paperògraf el planeta Terra vist des de l'espai. És casa nostra, la nostra llar compartida, i ens acull a totes i a tots sense discriminació. Preguntem, llavors, al grup:

- Quines coses creieu que caracteritzen un món que acull totes les persones?
- Quines coses de les que s'han anotat que trobaríeu a faltar inclouríeu en aquest món que acull en pau totes les persones?

Demanem que vagin escrivint aquestes paraules dins del planeta que han dibuixat i, d'aquesta manera, construirem un món que defensa el dret de totes les persones a ser acollides i a viure en pau, on ningú no hagi de fugir de la seva llar. Posarem com a títol del mural: "El món és la nostra llar i acull totes les persones amb igualtat". Podem col·locar el mural en un espai visible del centre o del lloc on estigui el grup, i convidar altres persones a escriure-hi paraules que construeixin acollida i pau.

**EL MÓN ÉS LA NOSTRA
LLAR I ACULL TOTES LES
PERSONES AMB IGUALTAT**

ACTIVI- TATS

PER a
8-12
ANYS

3R-6é de PRIMÁRIA

MIREM AL NOSTRE VOLTANT

Objectius

- 1- Fer una anàlisi de la realitat del nostre entorn i descobrir els conflictes i les possibles violències que en sorgeixen.
- 2- Reflexionar sobre com ens fan sentir els conflictes i les violències al nostre entorn i quines alternatives ens fan sentir pau, respecte, convivència i cures.
- 3- Elaborar compromisos personals i grupals per resoldre situacions de conflicte i construir una convivència de pau, respecte i cures.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Iniciem la sessió preguntant al grup si es produeixen situacions de conflicte al seu entorn.

En grups de tres o quatre persones, els demanem que pensin situacions que hagin pogut ocórrer en els últims dies on hagin sentit conflicte (no estar d'acord amb un familiar o amb les seves amistats; tenir diferències amb algú per gustos esportius, musicals o per voler anar a llocs diferents; situacions on hagin vist que les persones no s'han tractat bé o s'han tractat amb violència, etc.).

Els demanem que elaborin un llistat amb aquestes situacions i altres possibles, i que les analitzin.

- Què senten en aquestes situacions? (enuig, por, preocupació, etc.). Identifiquem i compartim aquestes emocions en un espai de seguretat i escolta empàtica. Es pot utilitzar l'Annex 2 per anar responnent les preguntes proposades (pàgina 82).

Moltes d'aquestes situacions apareixen reflectides en pel·lícules, videojocs, cançons, videoclip, còmics, anuncis,

dibuixos animats, notícies, etc. Proposem elaborar en grup un llistat d'exemples que recordem i els anotem en un paperògraf. El llistat pot tenir una forma creativa que visibilitzi alguna cosa significativa que ens mostrin aquests exemples, com una televisió, un mòbil, un llibre, etc.

Després analitzem en quants d'ells es produeixen situacions de conflicte o violència (física o verbal) i reflexionem sobre quines persones o comunitats poden veure's més afectades per aquestes situacions. Els entorns de violència i conflicte no ens afecten de la mateixa manera a totes les persones; hi ha persones en situació de desigualtat pel seu gènere, edat o context social que reben un impacte més fort. Aquesta és una situació d'injustícia que podem contribuir a transformar en els nostres entorns. Reflexionem sobre com en el nostre entorn i als mitjans de comunicació el conflicte i la violència estan molt presents. Preguntem:

- Com podem transformar-ho?
- Què podem fer nosaltres?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de PAU

Per concloure la sessió, plantejem donar la volta al llistat que hem elaborat. **Transformarem els nostres entorns de conflicte i violència en llocs de pau, convivència, cures i respecte.**

Per a això, girem el paperògraf on hem escrit o dibuixat les pel·lícules, videojocs, etc., en els quals es produeix una situació violenta i proposem afegir a l'altre costat un recurs del mateix tipus que promogui diàleg, trobada, convivència, inclusió, respecte i pau als nostres entorns.

Quan hàgim acabat la pluja d'idees de nous recursos per la pau, cada participant en triarà un que no conegui per veure'l, llegir-lo, etc. Després obrirem un diàleg en el qual totes les persones contribueixin, a partir de les següents preguntes:

- Què ens ha suggerit aquest recurs, acció o resposta per la pau?
- Quines sensacions i sentiments hem tingut en veure, escoltar o llegir els que promouen la pau, a diferència dels quals tenen un contingut més violent?
- Quins d'aquests recursos pensem que podríem fer servir més en el nostre dia a dia, per construir aquestes sensacions de pau en nosaltres mateixos/es i en els/les altres?

Podem col·locar el llistat en un lloc visible de l'espai compartit perquè les persones del grup puguin afegir-ne més i crear de manera conjunta una llista de recursos que fomenten entorns de pau.

SIGNEM LA NOSTRA CONVIVÈNCIA

OBJECTIUS

- 1- Identificar els rols i actituds que cada participant adopta davant els conflictes.
- 2- Fomentar la comunicació i l'escolta activa en el grup.
- 3- Prendre consciència de com les decisions, els rols i les actituds individuals poden influir en la convivència del grup.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Per començar la sessió, demanem a les persones del grup que es col·loquen en dues files, una davant de l'altra, que tanquin els ulls i estenguin els braços cap endavant.

Quan piquem de mans un sol cop, hauran de fer un pas cap endavant. Quan es trobin amb els braços d'una altra persona, hauran d'enllaçar els braços de tots els qui s'han trobat. Un cop el grup quedi fet un embolic enllaçat entre si, deixarem de picar de mans.

A partir d'aquest moment, els demanem que obrin els ulls i observen com ha quedat el grup: amb qui han enllaçat els braços, quina postura tenen, si se senten a gust...

Els indicarem que l'objectiu de cada participant serà buscar la seva màxima comoditat: adoptar la postura i la posició en les quals tinguin la màxima comoditat possible, sense deixar-se anar ni parlar entre si.

Per a això, podran fer únicament dos moviments després de cada picament de mans que fem.

Els donem un temps perquè pensin quin primer moviment els agradaria fer i, en fer el primer picament de mans, cada participant del grup farà el moviment que ha pensat.

El faran tots i totes alhora i, de nou, sense comunicar-se entre si.

En acabar, els demanem que pensen en el que ha passat:

- El moviment que han fet ha tingut el resultat esperat?
- Com ha afectat el moviment de la resta de persones en el que volia fer cadascú?

Tornem a deixar temps per pensar quin altre moviment els agradaria fer per buscar la pròpia comoditat abans de fer el segon picament de mans. En acabar, demanem que desenllacin els braços, reunim el grup en rotllana i obrim un debat.

- Què ha passat durant la dinàmica? Hem aconseguit la comoditat que buscàvem?
- Com han afectat les decisions de la resta de persones al nostre benestar?
- En moure'ns, hem tingut en compte la postura de la resta de persones? Què ha passat quan hem buscat el nostre benestar individual sense tenir en compte a la resta del grup?

- Quina actitud o rol hem adoptat en la dinàmica i com ha afectat la resta de participants?

Deixem un temps perquè cada participant expressi les seves reflexions en el grup.

En buscar la pròpia comoditat amb la postura que adquireix, cada persona impacta en la comoditat i les decisions de la resta del grup. Davant d'això, hi ha persones que adopten rols més passius i que s'adapten a la iniciativa i al benestar de la resta, mentre que altres prioritzen més el seu benestar individual.

- Quin tipus de rols hem vist que desenvolupem cadascú?
- Podem identificar conflictes en els quals hem actuat de la mateixa manera en la qual ho hem fet durant la dinàmica?
- Quines conseqüències ha tingut?
- Què podríem fer en els conflictes que tenim per no renunciar al nostre benestar i tenir cura també del benestar de la resta de persones del grup?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de PAU

Per concloure la reflexió sobre el nostre paper en els conflictes, proposem elaborar en grup un **“Acord de convivència”** al qual totes i tots contribuïm des de les nostres capacitats i decisions. Per a això, els proposem que dissenyin un acord oficial en un paperògraf gran o cartró, amb la forma que creguin que és més visible i creativa.

Aquest acord serà únic i representatiu del seu grup. Necessitaran, per a això:

1. Crear una assemblea circular i donar-se temps per dialogar i escoltar-se.

2. Preguntar-se: Perquè hi hagi una convivència de seguretat, inclusió i respecte en la qual ningú quedi enrere...

- Què necessita cada persona?
- Què és important per conviure i cuidar-nos com a grup?
- Què aporta cadascuna i cadascun de nosaltres des de les nostres qualitats?

Es poden incloure principis o valors importants de convivència pacífica com l'escolta activa, l'empatia, la inclusió, la confidencialitat, etc., que el grup es comprometi a seguir en la seva manera de relacionar-se i treballar.

3. Per senyalar el nostre compromís amb aquest “Acord de convivència”, tindrem un moment solemne en el qual cada participant el signarà amb el seu nom.

En finalitzar l'acord, el grup triarà un espai visible del seu entorn per col·locar-lo com a recordatori. Més endavant, podran afegir-hi ingredients que poden enfortir la seva convivència.

MAPAMUNDI DE CONFLICTES

OBJECTIUS

- 1- Identificar les situacions de violència i conflicte armat que hi ha al món.
- 2- Conèixer què són els conflictes oblidats.
- 3- Tenir present la realitat dels conflictes armats i dels conflictes oblidats en el nostre dia a dia.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Per començar la sessió, fem un mapa d'idees sobre conflictes armats.

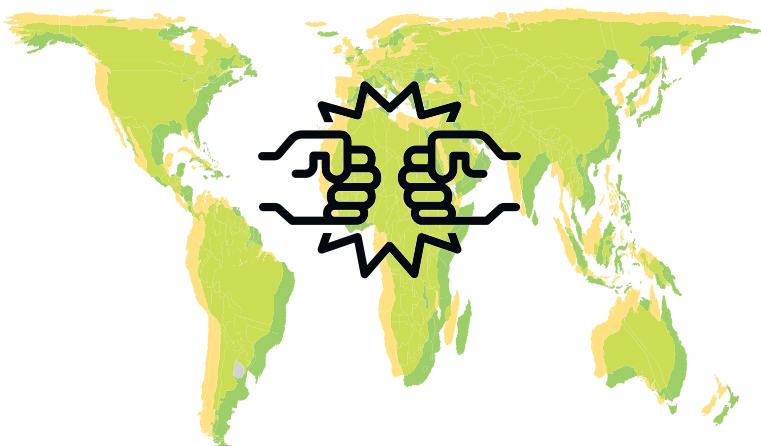
Si el grup és molt gran, podem dividir-lo en equips d'entre cinc i set persones.

En un paper continu o en una cartolina, escrivim al centre **"conflicte armat"** i demanem als nois i noies que escrivin al voltant les idees que els sorgeixin sobre els conflictes armats. Sobre les idees que es proposen també en poden continuar desenvolupant altres de noves.

Després d'un temps suficient, posem en comú els diversos mapes que han sorgit, reprenem algunes idees per aprofundir-hi i plantegem les següents preguntes:

- Què és un conflicte armat?
- Quines són les causes dels conflictes armats?
- Quins efectes i conseqüències tenen?

A continuació, mostrem el mapa que apareix a la notícia *Mapa de conflictes i guerres que seguiran actius en el nou any després d'un 2021 convuls a tot el planeta.*²

Després d'observar-lo, preguntem:

- De quins d'aquests conflictes havíeu sentit parlar?
- Sabeu per què es produeix cadascun?
- Heu sentit alguna vegada l'expressió "conflictes oblidats"?
- Per què creieu que uns conflictes tenen més rellevància que uns altres?

Recordem que, quan parlem de conflictes oblidats, ens referim a aquells conflictes que són greus però que no són rellevants des del punt de vista econòmic o informatiu, per la qual cosa amb prou feines se n'informa.

² <https://www.20minutos.es/noticia/4931104/0/guerras-estancadas-protestas-sociales-regreso-del-extremismo-asi-se-han-recrudecido-los-conflictos-este-2021/>

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per comprometre'ns amb el fet que no hi hagi conflictes oblidats, proposem **fer un mural amb un mapamundi en el qual s'assenyalin els conflictes que hi ha en l'actualitat** i una breu informació sobre cadascun.

Per a això, en grups, investigaran sobre cada conflicte per indicar de manera resumida en quina data va sorgir, les seves causes, quina població es veu més afectada i altres qüestions que consideren rellevants. Cada grup completarà la informació en el mapa i la presentarà al grup. Quan tota la informació hi estigui reflectida, compartim algunes impressions:

- Què tenen en comú tots els conflictes?
- En què es diferencien?
- De quins ha resultat més complicat trobar informació?

El mural es pot situar en un lloc visible per donar a conèixer aquesta realitat a la resta de persones del centre.

LA PAU ESTÀ A LES NOSTRES MANS

OBJECTIUS

- 1- Identificar situacions i accions necessàries per al manteniment de la pau als països.
- 2- Descobrir com la participació de tots i totes construeix la pau.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem explicant que intentarem donar la volta als tradicionals jocs de conquesta i guerra amb un joc l'objectiu del qual és aconseguir la pau al món.

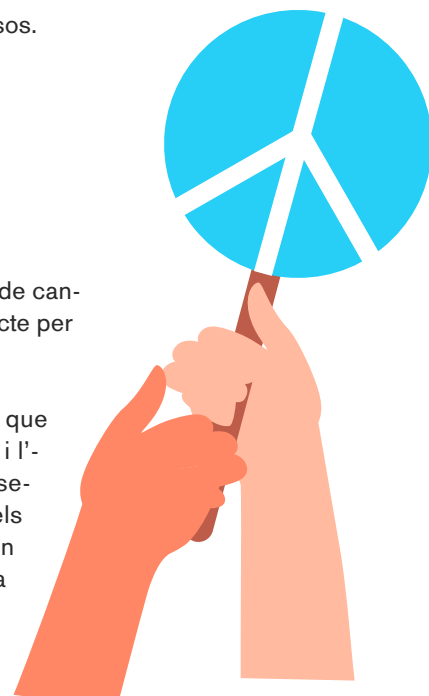
Partirem d'una situació de guerra en la qual canviarem les **"eines de conflicte"** per **"eines de pau"**. Per a això, declararem la pau i no la guerra, que s'aconseguirà quan tothom aconseguixi les eines de pau.

Demanem a les persones del grup que es divideixin en grups.

Cada grup representarà un dels continents: Antàrtida, Amèrica del Nord, Amèrica del Sud, Europa, Àfrica, Àsia i Oceania.

Cada continent haurà de canviar les eines de conflicte per eines de pau.

Cal tenir en compte que l'objectiu final del joc, i l'única manera d'aconseguir-lo, és que tots els continents conquereixin la pau. Per això, cada continent, a mesura que acabi, es posarà a disposició dels altres continents per cooperar entre totes i tots.

Al principi de la partida, comptaran amb les següents eines de conflicte:

- 1. No es pensa en el bé de la majoria, sinó en els interessos d'uns pocs.**
- 2. Hi ha unes poques persones amb molts recursos i la resta ni tan sols poden alimentar-se.**
- 3. No hi ha escoles suficients.**
- 4. Els nens i les nenes tenen oportunitats i drets diferents, i se'ls tracta de manera diferent.**
- 5. Falten medicaments i hospitals.**
- 6. Les persones en discriminen altres per la seva nacionalitat, cultura, trets, religió, manera de ser, etc.**

Hauran de substituir-les una a una fins a aconseguir les eines de pau:

- 1. És molt important la felicitat de totes les persones, busquem el bé comú.**
(Exemple de símbol: cors.)
- 2. Totes les persones tenen casa i es poden alimentar dignament.**
(Exemple de símbol: cases i plats de menjar.)
- 3. Tots els nens i nenes van a l'escola.** (Exemple de símbol: escoles i cares felices.)
- 4. Els nens i les nenes tenen els mateixos drets i oportunitats.**
(Exemple de símbol: nens i nenes amb cara feliç.)
- 5. Hi ha medicaments i hospitals per a tota la població.**
(Exemple de símbol: hospital i medicaments.)
- 6. Les diferències entre persones són valorades perquè aprenem les unes de les altres i convivim en pau.**

Per canviar les eines de conflicte per les eines de pau, hauran de formular decisions i completar una frase, en una tira gran de paper, dibuixant un símbol que representi l'eina que trien:

"La Pau és a les nostres **! Decidim _____ com a eina per a la pau".**

Per exemple, per aconseguir l'eina de pau de l'educació, completaran la frase:

"La Pau és a les nostres **! Decidim _____** **com a eina per a la pau".**

Faran el mateix per a cadascuna de les eines de pau, amb la qual cosa, al final, cada grup tindrà cinc missatges amb decisions. En acabar el joc, posem en comú les decisions dels grups. Després, els preguntem:

- Què és el que més us ha agradat del joc? Amb quin missatge us quedeu?
- Penseu que les eines de pau del joc són també eines de pau en la realitat?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per acabar, proposem pensar en un compromís individual. Cada persona escriurà la paraula "pau" a la mà d'una altra i li explicarà quina acció concreta decideix fer com a compromís amb la pau.

Finalment, farem una foto en la qual totes les persones del grup mostrin les seves mans enlaire. A l'uníson, cridarem: **La pau està a les nostres mans! Decidim pau!**

La foto impresa quedarà penjada en algun lloc de l'espai compartit pel grup per recordar que "La pau està a les nostres mans".

L'AIGUA, FONT DE PAU

OBJECTIUS

- 1- Identificar maneres de relacionar-nos que generen pau.
- 2- Descobrir el vincle que hi ha entre la pau, la justícia i el dret a l'aigua.
- 3- Valorar la capacitat que tenim de crear pau a través de les nostres relacions amb la resta de persones i amb la cura de l'aigua.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem explicant que la pau significa molt més que un no a la guerra.

Significa que ens comprometem a construir pau en tots els aspectes de la vida cada dia, des de les accions més petites i quotidianes fins a les més grans: a relacionar-nos

des de l'empatia, el diàleg, la justícia i la igualtat; a tenir cura del nostre entorn i de les persones que l'habiten. Comencem amb una dinàmica que ens ajudi a identificar actituds i formes quotidianes de relacionar-nos que generen pau. La persona que dinamitza enunciarà d'una en una diverses "frases de pau".

Frases de pau:

- * Pau és... escoltar les altres persones. "Explica'm, t'escolto."
- * Pau és... valorar les altres persones. "Ets genial tal com ets!"
- * Pau és... sentir que som persones valuoses, siguem com siguem. "Som diferents, però igual de valuoses."
- * Pau és... expressar estima i afecte. "T'estimo molt." "Aquí estic per al que necessitis."
- * Pau és... sentir-nos cuidats i cuidades. "M'importes, et cuido."

Cada persona haurà de representar cada frase en silenci, amb mímica, utilitzant la seva expressió corporal per simbolitzar el significat de la frase. Una vegada representades totes les frases, els demanarem que diguin més exemples de moments en els quals se senten alegres i en pau quan es relacionen amb altres persones de la classe, de la família, etc.

Continuem amb una dinàmica per a la qual les persones del grup han d'organitzar-se en grups. Representaran els següents paisatges amb els elements que els formen (pot haver-hi diversos grups de persones que representen cada paisatge):

Selva: arbres i vegetació salvatge que donen fruits, aporten oxigen, etc.

Ciutats: persones, edificis, etc.

Horts i plantacions: verdures, fruites i cereals per al consum humà.

Cada persona del grup dibuixarà algun element del paisatge que li ha tocat (per exemple, un arbre, un edifici, persones, etc.) i el retallarà. A cada grup hauran de compondre el paisatge complet. És a dir, al grup de ciutats, uns dibuixaran i retallaran edificis, uns altres un parc, uns altres un grup de persones, etc.

Quan hagin fet els dibuixos, demanem a les persones del grup que s'asseguin agrupades (segons si són ciutats, horts o selves), enfrontades en dues files i deixant un espai aproximat perquè hi passi una persona. Imaginem que hi ha un riu que travessa l'espai de la sala. Assignem a una persona el rol de riu i li donem una gerra plena d'aigua. La seva missió serà passar pels grups i omplir el got buit que tindrà cadascun.

Un cop estan situats, els demanem que tanquin els ulls i, mentrestant, llegim el següent text:

Imagina un riu en el seu naixement, carregat d'aigua. Té un recorregut llarguíssim.

Passa per camps de cultiu, que gràcies a la seva aigua donen pastanagues, patates i maduixes. Els qui viuen a prop del seu llit tenen pau gràcies al riu, i saben que podran collir i alimentar-se.

El riu passa també per moltes ciutats, i gràcies a ell la gent beu i està sana. Gràcies al riu la gent té pau; els carrers, les escoles i els hospitals estan nets.

El riu passa per una gran selva, i gràcies a la seva aigua creixen arbres immensos que fan ombra i donen aliments a animals de tota mena i oxigen per a tot el planeta.

Quina font de pau és aquest riu per als arbres, els animals i la gent! Sense aigua, ni l'arbre tindria pau!

Els demanem que obrin els ulls i la persona que representa el riu es mou pel seu llit, passant entre els grups i distribuint la seva aigua. Omplirà tants gots d'aigua com pugui, fins que s'acabi l'aigua de la gerra.

No hi haurà prou aigua per a tots els grups, per la qual cosa els gots del principi quedaran plens i els del final, buits.

En assemblea, plantegem les següents preguntes per promoure la reflexió:

– Què ha passat?

– Com us heu sentit?

– Quines conseqüències té que el riu no arribi net o amb prou aigua?

– Per què les ciutats, els camps i les selves no tenen pau si no hi ha aigua?

– Creieu que és just que algunes persones no tinguin aigua per beure o per a les seves collites i que unes altres contaminin o malgastin l'aigua dels rius?

– Què passa si en un camp, en un hospital o en una casa no hi ha aigua?

– Pot haver-hi pau en una ciutat sense aigua i sense aliments que venen del camp?

– Pot haver-hi pau sense oxigen?

– Què podem fer en el nostre dia a dia per tenir cura de l'aigua, tan important per a la vida i per a la pau?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de PAU

Proposem fer un gran mural que tindrà com a títol: “L’aigua, font de pau. Tenim cura de l’aigua, creem pau”. Demanem a les persones del grup que dibuixin les dues línies paral·leles del llit del riu i enganxin a cada costat els elements dibuixats de la selva, la ciutat o els cultius.

Per acabar, proposem que cada persona dibuixi i retalli una gota d’aigua i hi escrigui una frase de compromís per crear pau a través de la cura de l’aigua. Les anirem col·locant al mural de manera que totes les gotes formin el riu.

MISSATGES DE PAU

OBJECTIUS

- 1- Conèixer la realitat de les nenes i els nens soldat al llarg del món.
- 2- Crear alternatives que promoguin entorns pacífics i que defensin els drets de les nenes i els nens soldat.
- 3- Promoure que el grup s’identifiqui com a ciutadanes i ciutadans constructors de pau en els seus contextos educatius i comunitaris.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem explicant al grup que en diverses regions del món es viuen conflictes armats que afecten moltes nenes i nens. En algunes situacions, elles i ells també es veuen forçats a participar en el conflicte, la qual cosa va en contra dels seus drets humans com a nenes i nens.

Per acostar-nos més a la temàtica, compartim les següents instruccions: tancarem els ulls, i intentarem concentrar-nos i pensar en les paraules “menors soldat”. Esperem uns segons i preguntem:

- Què és el primer que us ve a la ment?

Abans que contestin, els demanem que dibuixen el que hagin imaginat.

Tindran uns cinc minuts per fer els dibuixos.

Un cop totes i tots hagin acabat, els convidem a posar els seus dibuixos al terra a manera d'exposició, formant un cercle. Quan estigui llest, proposem recórrer l'exposició i mirar els dibuixos amb deteniment i en silenci. Quan hagin passat uns minuts, tornem a situar-nos en rotllana i plan-tegem les següents preguntes:

- Què penseu que tenen en comú els dibuixos?

- Què és el primer que us ha vingut a la ment? Per què creieu que aquests nens i nenes estan participant en conflictes armats?

- Heu pensat només en nens, o també en nenes? Les heu representades?

- Si no han inclòs nenes, preguntem: Per què no les heu inclòs? Com creieu que aquestes situacions afecten les nenes en particular? Per què?

Podem comentar que, a més de les violències i les dificultats que viuen totes les persones en situació de conflicte armat, les nenes viuen situacions de més vulnerabilitat, tenen més obstacles per accedir a l'educació i es veuen més discriminades i violentades.

- Sabíeu que al món encara hi ha moltes nenes i nens que són reclutats i utilitzats com a soldats a la guerra?

Explicuem que s'estima que al món encara hi ha més de 300.000 nens i nenes que han estat reclutats i forçats a ser soldats, i s'estima que 4 de cada 10 són nenes. Cada dia es vulneren molts dels seus drets.

Per analitzar com afecta aquesta vulneració a les seves vides, a continuació treballarem amb el resum de la Declaració dels Drets de la Infància (Annex 3, pàgina 83).

D'un en un, anirem llegint els drets. Les persones del grup comentaran de quina manera aquest dret es veu vulnerat en la situació de les nenes i els nens soldat i com creuen que pot afectar les seves vides en el present i en el futur.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per acabar, expliquem que Mano Roja és una iniciativa internacional nascuda a Colòmbia que utilitza aquest símbol com a **manera de manifestar el rebuig al reclutament i l'ús de nens i nenes en guerres i conflictes armats.**

- Com podem afegir-nos a la campanya des dels nostres contextos?

Convidem que cada persona dibuixi la seva mà i que l'acolorixi de vermell. Després, pensarà una paraula o missatge que pugui escriure, representar o dibuixar dins de les mans (per exemple, pau, respecte, educació, igualtat, justícia, etc.). Aquests seran els seus missatges per construir pau i per defensar els drets i la vida de les nenes i els nens soldat al llarg del món.

Un cop cada persona tingui les seves paraules escrites a les mans, les retallaran i les uniran a les de la resta de persones del grup per, sobre un paper continu i de la manera que es decideixi en assemblea (un avió, un sobre de carta, un colom de la pau, etc.), formar un gran missatge de pau compartit. Cada persona anirà compartint les paraules que ha escrit a mesura que les enganxi al mural.

Finalment, completem el mural amb un títol. Per exemple, "La guerra no és un joc. Les nenes i els nens de (*nom del centre/grup, si escau*) diem NO a la utilització de nenes i nens soldat." El grup pot animar altres persones a unir-se a la campanya que han creat, convidant-los a incloure la seva mà pintada en el cartell, ja que la pau i la igualtat estan a les nostres mans. També es pot fer una foto del grup davant del mural, i afegir-hi un missatge que es pugui compartir a les xarxes o en algun butlletí perquè arribi més lluny i a més persones.

L'ESCOLA ENS PROTEGEIX

OBJECTIUS

- 1- Descobrir la importància del dret a l'educació.
- 2- Reconèixer com l'educació és motor d'altres drets, especialment en situacions de conflicte i emergència.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Iniciem la sessió preguntant a les persones del grup:

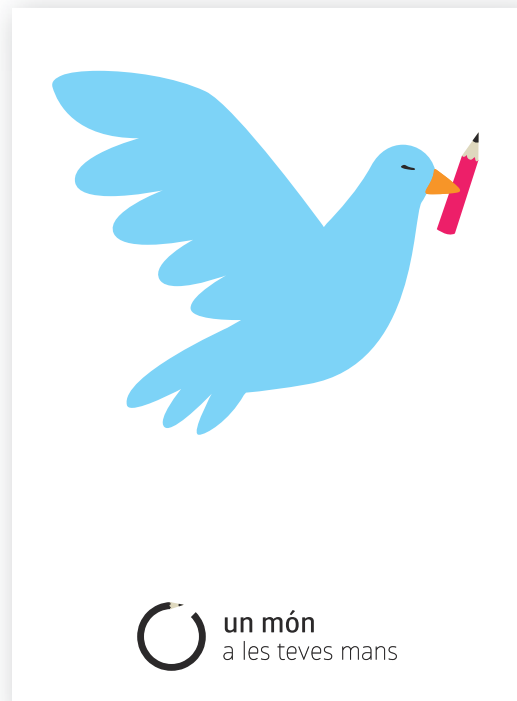
- Qui va decidir que jo anés a l'escola?
- Quins van ser els motius perquè em portessin a l'escola?
- Per a què em serveix, o per a què m'està servint, venir a l'escola?
- Quins aprenentatges he adquirit venint a l'escola?

Dibuixem a la pissarra o en un paper continu una figura que representi un nen o una nena.

Demaneu als participants que escriguin en notes adhesives els motius que se'ls ocorrin pels quals els nens i les nenes, individualment o en grup, poden ser exclosos de l'educació i no tenir accés a l'escola. Col·locaran les notes adhesives al voltant de la figura. Posem en comú les seves aportacions i plantejem les següents preguntes:

- El dret a l'educació es compleix a tots els llocs i per a totes les persones?
- Quines són les causes per les quals els nens i les nenes no poden anar a l'escola?
- Quins aprenentatges creus que es perden per no tenir accés a l'educació?
- En situacions d'emergència (desastres naturals, conflictes armats, etc.), els nens i les nenes poden anar a l'escola? Per què?

Per continuar reflexionant, proposem diferents estudis de cas de nens i nenes que viuen situacions d'emergència (Annex 4, pàgina 84).

Es poden treballar en el grup gran o en grups petits.

Després, plantejem les següents preguntes:

- Què implica per a ells i elles estar a l'escola?
- Què suposa per a la seva vida?
- Quins aspectes caldria defensar perquè l'educació fos un fet en la seva vida diària?
- Per què creieu que l'escola facilita protecció en casos d'emergència i conflicte?

En acabar, reflexionem sobre com l'educació en situacions d'emergència i conflicte ajuda a protegir, a prevenir, a donar estabilitat i, a més, és motor d'altres drets, ja que l'educació:

- * **Facilita un entorn segur davant de la violència de gènere, el reclutament de nenes i nens per part de grups armats, els abusos relacionats amb les migracions forçades, la separació familiar, les malalties, el maltractament, les amenaces, etc.**
- * **Estructura el dia a dia i afavoreix la socialització.**
- * **Ofereix suport psicològic.**
- * **Enforteix capacitats ciutadanes i habilitats socials.**
- * **Proporciona un lloc de relació i ensenya a les persones a conviure.**
- * **Posa la mirada en un futur pacífic i amb més oportunitats per a tots i totes.**
- * **És un element estabilitzador i restaurador.**

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per acabar la sessió, preguntem a les persones del grup:

- Per què és necessària l'educació en situacions d'emergència i conflicte?
- Què ofereix l'escola als nens i nenes en aquestes situacions?

Després, els demanem que escriguin paraules i frases que indiquin que el dret a l'educació és important en tot moment i com en situacions de conflicte i emergència protegeix els drets dels nens i les nenes.

En un paper continu o en una cartolina **dibuixem una escola i nens i nenes dins**. Colloquem a la teulada i a les parets del dibuix de l'escola les frases que han escrit.

l'educació
protegeix
els drets dels
nens i les nenes

I QUÈ FEM?

OBJECTIUS

- 1- Viure experiències de participació activa en favor de la construcció de pau i de relacions justes i solidàries.
- 2- Promoure el compromís per la justícia, l'equitat i la pau entre joves, tant en els seus entorns immediats com en l'àmbit global.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Convidem al grup a conèixer experiències que han fet altres grups de joves a favor de la pau:

* **Jóvenes constructores de paz (Barrancabermeja-SJR Colombia)**

<http://www.youtube.com/watch?v=HFHxLbvH0fY>

* **Jóvenes líderes y comunicadores de Fe y Alegría Nicaragua**

<http://www.youtube.com/watch?v=KvHiOoMyJrE>

* **Red de Jóvenes de Torresalinas, Murcia, España**

<http://www.youtube.com/watch?v=W6wNoPcWREs>

Després de conèixer les experiències, proposem les següents preguntes per a la reflexió:

- Què us sorprèn d'aquestes experiències? Què és el que més us ha agradat?
- Coneixeu altres experiències de joves que estiguin treballant a favor de la pau?
- Què podem aprendre d'aquestes experiències?

- Per què creieu que és important que els i les joves participin i s'impliquin en favor de la pau?

- Quines altres iniciatives duen a terme persones joves als vostres entorns per construir pau?

- Quines esteu ja fent vosaltres?

- Us agradaria involucrar-vos com a agents promotors i promotores de pau?

ENS COMPROMETEM AMB LA CULTURA DE PAU

Proposem al grup **pensar en alguns problemes que ens preocupen sobre la realitat de la violència i els conflictes al nostre entorn**. Una vegada identificats, podem planificar accions que podem dur a terme per donar resposta a aquests conflictes.

Per facilitar la tasca, podem utilitzar l'Annex 5 (pàgina 85) i planificar diferents accions. És important, després de realitzar qualsevol acció i compromís, avaluar-los i analitzar si el que s'ha fet ha servit per a l'objectiu que buscàvem, com ha participat el grup i si aquesta participació ha estat suficient, i com s'han resolt els problemes que han sorgit.

El full quedarà en un lloc visible de l'espai per recordar al grup els compromisos adquirits en aquest dia.

la Pau està a les
NOSTRES MANS

ACTIVI- TATS

PER a
12-15
anys

IR-3R de SECUNDÀRIA

L'ESCALA DEL CONFLICTE

OBJECTIUS

- 1- Descobrir què és el conflicte i què el diferencia de la violència.
- 2- Conèixer com sorgeixen els conflictes i com poden arribar a derivar en violència.
- 3- Identificar pautes d'actuació per trencar l'escala que porta del conflicte a la violència.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem la sessió col·locant un paper continu amb la paraula "conflicte" escrita al centre. Demanem a les persones participants que, en parelles, pensin què significa i que, una vegada tinguin pensada una definició, l'escriuin al paper.

Quan totes les parelles hagin escrit la seva definició, hi reflexionem, construïm una definició comuna i dialoguem:

- Què és un conflicte?
- En quins casos es pot arribar a produir una situació conflictiva?
- Vivim en el nostre entorn situacions de conflicte? Què pot derivar-ne?
- Tenim la percepció que hi ha situacions de conflicte pròximes al nostre entorn?
- Quines implicacions poden tenir en la nostra vida?

Durant el diàleg, la persona que facilita ha d'ajudar a prendre consciència del fet que els conflictes són habituals entre les persones. Alguns exemples de conflictes entre persones en el dia a dia poden ser: no estar d'acord amb les opinions d'altres persones, percebre i entendre situacions d'una manera diferent, tenir gustos diversos... La diferència d'opinions o posicions és part de les relacions humanes; és una cosa que entra dins de la normalitat i no té per què tenir sempre connotacions negatives.

Molt al contrari, pot ajudar-nos a respectar la diversitat, a conviure amb els qui són diferents. A més, ens permet aprendre a dialogar, a buscar solucions, a millorar les nostres habilitats, a gestionar els nostres pensaments i emocions, així com a relacionar-nos amb la resta de persones.

Per tot això, les situacions de conflicte poden constituir una oportunitat d'intercanvi, de millora i de creixement per a totes les parts implicades.

No obstant això, quan una persona o un grup intenten resoldre el conflicte imposant la seva voluntat mitjançant agressions i danys físics, psicològics, morals o d'un altre tipus (insults, amenaces, humiliacions) es produeixen situacions de violència. És important comprendre que la violència quotidiana que veiem, exercim o patim és la mateixa que la que provoca conflictes violents a gran escala.

A continuació, veurem com sorgeixen els conflictes i com podem evitar que s'agreugin. Distribuïm una còpia de l'escala del conflicte (Annex 6, pàgina 86). Preguntem a les persones del grup si estan d'acord amb les descripcions que contenen i si ja han viscut alguna experiència semblant en l'entorn escolar o al seu barri.

En grups petits, els demanem que dibuixin els set esglaons de l'escala del conflicte i que cada persona escriuï en una nota adhesiva una estratègia, un gest, una paraula, una actitud... que poden ser utilitzats per aturar l'avanç en l'escala. Per exemple, el diàleg, el compartir, l'escolta, la cura, l'educació...

Al final de la dinàmica, l'escala de cada grup ha de quedar submergida i coberta per les notes adhesives que han anat col·locant les persones participants.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per tenir presents aquestes estratègies en el dia a dia, proposem al grup triar les tres idees més rellevants de cada esglaió aportades pels equips.

Dibuixem l'escala en un gran mural i anotem les idees que han estat triades. L'escala pot quedar en un lloc visible de l'espai comú per tenir-la present. També pot servir per analitzar què ha passat en algunes situacions grupals en les quals el conflicte hagi avançat.

Com a alternativa, també es pot suggerir al centre o entitat on es trobi el grup dinamitzar un mural col·lectiu en alguna paret o escala real de l'espai, on es dibuixin amb pintura o s'enganxin les paraules seleccionades pel grup. D'aquesta manera, **construïrem una escala de la pau** en conjunt per involucrar les persones del nostre voltant en la promoció de la convivència i la cultura de pau.

MANERES DE RELACIONAR-NOS

OBJECTIUS

- 1- Analitzar quins models de relacions promouen pau i quins generen tensió, desacords o conflictes.
- 2- Prendre consciència de la connexió entre la justícia i la pau.
- 3- Conèixer eines per relacionar-nos promovent una cultura de pau.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem la sessió explicant que la pau no és només absència de conflicte.

Volem presentar una concepció més àmplia de la pau, una pau autèntica que s'expressa en tots els ordres socials i a la qual totes i tots podem contribuir. Posarem el focus en com la manera de relacionar-nos construeix pau, una pau

que està feta d'igualtat, justícia i solidaritat. La cura del nostre entorn i la solidaritat entre les persones genera pau.

Mostrem en un lloc visible el següent quadre sobre maneres de relacionar-nos i demanem a les persones del grup que es divideixin en equips de tres o quatre persones amb equilibri de gènere, edats, etc.

Maneres de relacionar-nos que generen pau:

Consigna 1. T'escolto per entendre les teves necessitats. T'expresso també les meves necessitats.

Consigna 2. Prenem una decisió conjunta arribant a un punt mitjà entre el que tu necessites i el que jo necessito.

Consigna 3. Ens cuidem, participem en el que ens afecta.

Maneres de relacionar-nos que generen tensió:

Consigna 4. Falta de comunicació.

Consigna 5. Menfotisme/indiferència.

Consigna 6. Fas el que jo digui, m'aprofito de tu.

Consigna 7. No tinc en compte les teves necessitats.

Consigna 8. Et tracto com si fossis inferior.

Assignem a cada grup una de les consignes. Tindran cinc minuts per pensar una situació en la qual s'apliqui aquella consigna i per preparar la representació d'un diàleg basat en ella. Després, cada grup mostrarà la seva actuació a la resta de persones.

Quan tots els grups hagin actuat, proposem un espai de

reflexió en assemblea sobre les conseqüències que pot tenir cada manera de relacionar-nos. Després, completem el quadre amb més exemples de maneres de relacionar-nos que poden generar pau o tensió en el nostre dia a dia, i escrivim formes alternatives que ens ajuden a generar pau davant de les situacions de tensió, desacord o conflicte que es puguin donar.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de PAU

Per acabar, proposem que cada persona **escrigui en una nota adhesiva una acció concreta connectada a la seva manera de relacionar-se amb les altres persones que generi pau**, i que la col·loqui al voltant de les maneres de relacionar-se que generen tensió.

Es pot deixar el cartell en un lloc visible de l'espai per anar afegint altres accions que vagin pensant o que identifiquin en situacions reals en les seves relacions amb altres persones.

Finalment, per ser més conscients de la manera que tenim de relacionar-nos, proposem que cada persona analitzi durant un temps (per exemple, una setmana o el temps fins a la següent sessió del grup) situacions que viu amb altres persones i que registri la manera en la qual s'ha relacionat. Durant la sessió es poden comentar en assemblea i compartir com s'han viscut, si ha canviat la seva manera de relacionar-se respecte a situacions similars viscudes en el passat o si el que han treballat els ha servit per ser més conscients de com actuen i de com fer-ho per construir una cultura de pau.

DESMUNTANT ESTEREOTIPS

OBJECTIUS

- 1- Aprendre la importància del diàleg, l'escolta activa i el debat constructiu com a eines de convivència i cultura de pau.
- 2- Promoure un compromís personal i de grup com a ciutadania global que defensa i es compromet amb la justícia, la pau i la inclusió de totes les persones.
- 3- Identificar accions que podem dur a terme com a constructores i constructors de pau en els nostres entorns.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Per començar, expliquem al grup que, a través d'un debat, parlarem de la pau i de com convivim al món. Per a això, traçarem una línia al terra amb guix o amb cinta de pintor, de manera que l'espai quedi dividit en dos. Un costat representa l'estar a favor, mentre que l'altre representa l'estar en contra.

Expliquem al grup la dinàmica que seguirem: exposarem en veu alta una sèrie de premisses i hauran de decidir si hi estan a favor o en contra, i posicionar-se a un costat o a l'altre de la línia.

Poden col·locar-se a diferents altures de la línia per representar diferents graus d'acord o de desacord amb el que s'ha exposat. Quan hàgim llegit una premissa i el grup

s'hagi posicionat, l'objectiu serà aconseguir, a través del diàleg, que s'escoltin les veus de totes les persones de manera igualitària, i intentar arribar a una conclusió, encara que quedin opinions diferents a cada costat.

És important recordar que no hi ha posicions correctes o incorrectes, i que totes les opinions han de ser escoltades per aprendre'n i reconèixer el que aporta la diversitat. Per arribar a una conclusió que atengui la posició de cada costat, i que representi totes les persones, els que estan a cada costat de la línia exposaran els seus arguments explicant per què es posicionen en aquell lloc. D'aquesta manera, estarem fomentant l'intercanvi d'opinions i la possibilitat d'arribar a un consens quan es participa en els debats.

Les premisses que es llegiran en veu alta són les següents:

- * **La nostra cultura es veu afectada per l'arribada de moltes cultures diferents.**
- * **Per permetre que cada cultura tingui el seu propi desenvolupament és millor que estiguem en espais separats.**
- * **Les relacions interculturals només generen conflictes.**
- * **Cal tractar totes les persones de manera igualitària, sense fer cap distinció.**
- * **És necessari crear espais en què ens trobem i es comparteixi la diversitat cultural.**
- * **La nostra societat ha de transformar-se per facilitar el respecte i la trobada intercultural.**

* **La por a allò diferent, els estereotips i els prejudicis cap a altres persones no es poden evitar ni desmuntar.**

* **Les ciutadanes i els ciutadans també podem contribuir a construir igualtat i una cultura de pau entre totes les persones.**

Un cop acabada la dinàmica, convidem el grup a pensar sobre les diferents alternatives que tenim al nostre centre educatiu, barri o ciutat per **conviure en diversitat**, desmuntant les pors, estereotips i prejudicis que ens separen. Per generar un espai de reflexió grupal, podem plantejar com la interculturalitat ens proposa la construcció de la convivència i la cohesió social en una societat diversa, incloent totes les persones de manera igualitària.

Per acabar l'activitat, suggerim que cada persona escrigui en targetes o globus inflats un o dos estereotips, prejudicis o pors que han sentit alguna vegada referents a altres persones.

– Quines pors, estereotips o prejudicis tenim d'altres persones que poden danyar, excloure i crear conflictes?

Com a mostra, podem esmentar alguns exemples de pors, estereotips o idees que solem sentir en el nostre entorn i

que ens afecten a nosaltres i també a altres persones. Quan hagin acabat d'escriure, es col·loquen totes les targetes o globus al centre i el grup s'asseu al voltant, formant una rotllana. Per desmuntar tots aquests estereotips, prejudicis i pors que dificulten la convivència i generen conflictes, convidem les persones participants a sortir de dos en dos al centre: una persona agafa una targeta o un globus, el lliga i l'altra persona haurà de desmuntar l'estereotip amb informació i arguments si considera que no correspon a la realitat. És important guiar al grup i reflexionar sobre com la majoria d'estereotips, prejudicis i pors que sentim sobre altres persones estan basats en una visió incompleta i, sovint, esbiaixada i exclouent de la realitat.

Un cop s'hagi desmuntat un estereotip, podran trencar la targeta o punxar el globus com a símbol que **està a les seves mans crear una convivència de trobada, diàleg, informació crítica i empatia entre totes les persones.**

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de PAU

Per construir cultura de pau, proposem al grup **crear una escultura de cures entre tots i totes**. En concret, els convidem a teixir una xarxa en forma d'atrapapors que tingui el poder d'atrapar les pors, prejudicis i estereotips que ens allunyen i de les persones i els fan mal, i d'alliberar paraules que ens porten a situacions de pau, cures i igualtat. Per construir-la necessitarem un cercle o un cartró gran en forma de cercle, llana de colors, dibuixos de plomes (Annex 1, pàgina 81), material per decorar (adhesius, granadures, fils de colors, etc.), llapis, bolígrafs i pintures.

Per començar, recordem les pors, estereotips i prejudicis que han sortit durant l'activitat i els escrivim de nou en papers individuals. Per completar l'atrapapors, preguntem: Quines paraules queden després d'atrapar aquestes pors? Per exemple, l'empatia, la cura, la trobada, la pau, etc. Aquestes paraules les alliberem en treure'ns les pors, els prejudicis i els estereotips, i volen entre les persones com a plomes lleugeres, creant cultura de pau. Per simbolitzar aquestes paraules de pau, cures i igualtat entre totes les persones, proposem entregar a cada participant una ploma de paper (Annex 1), perquè hi escriguin una paraula.

Quan aquests dos elements estiguin llestos, construïm l'atrapapors. Per a això decorem el cercle i teixim la tela d'aranya dins seu amb llana de diversos colors. Les pors, estereotips o prejudicis escrits en papers els enganxem dins de la xarxa, perquè es vegi que han estat atrapats. Les plomes amb les paraules de pau les podem penjar del cercle gran amb fils o llanes, com a missatges que ens animen a acostar-nos a les altres persones, a entendre'ns, a cuidar-nos i a crear cultura de pau.

Aquest atrapapors es pot penjar en algun lloc visible de l'espai perquè ens recordi que som constructors i constructores de pau cada dia, en diferents llocs del món.

RECREEM LA NOSTRA CONVIVÈNCIA

OBJECTIUS

- 1- Promoure l'escolta activa, la participació i el lideratge col·lectiu per aconseguir objectius en equip.
- 2- Fomentar l'aprenentatge d'estratègies que faciliten la resolució de conflictes a través de la inclusió i el respecte.
- 3- Reflexionar sobre els nostres rols en el grup i recrear la convivència que volem.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Per començar, proposem al grup que es divideixin en dos equips que tinguin aproximadament el mateix nombre de persones cadascun.

Perquè no puguin veure's entre si, cada equip se situarà a un costat d'una tela o llençol gran, a manera de teló, que estarà penjat o subjectat per dues persones que no estiguin participant de la dinàmica. És important que els dos equips no es vegin, però que puguin comunicar-se fàcilment a través de la tela per aconseguir recrear exactament la mateixa estàtua o imatge immòbil.

El grup tindrà set minuts per organitzar-se. En primer lloc, hauran de representar en una estàtua, imatge o escena de teatre un conflicte o desunió en la convivència del grup, de la manera més realista possible. Si ho considerem adequat, podem suggerir que representin un conflicte que hagin tingut en el grup.

Cada equip té com a missió dissenyar i recrear l'escena proposada; tots i totes han d'estar dins de l'escena i han d'estar connectats per alguna part del cos.

Quan hagi transcorregut el temps, encara que no hagin acabat, es baixarà el teló i es veuran totes dues escenes.

Els equips valoraran les similituds i diferències entre les escenes.

- Han aconseguit representar exactament la mateixa escena de conflicte?
- Quines idees representa aquesta escena?

Plantegem algunes preguntes o reflexions més:

- Com us heu sentit?

- Com ha participat cada persona? Quin rol ha pres cadascú?
- Us agradaria haver pres un altre rol o rols?
- És una situació de conflicte que es pot reconèixer com a real en el grup, al centre o al nostre entorn?
- Com ha estat la comunicació entre tots dos grups?
- Hi ha coses que podrien millorar-se?
- Quines i de quina manera?

Promovem que tots i totes puguin participar i expressar-se amb confiança durant aquest espai de reflexió.

A continuació, plantegem tornar a fer la dinàmica amb una escena que representi una alternativa al conflicte representat o una manera de gestionar-lo. Aquesta escena haurà de representar la convivència pacífica i positiva que volem per al nostre grup.

Pot ser definida prèviament per l'ambient, les qualitats que tenen com a grup i per la manera en la qual es relacionen entre si.

Per a això, es torna a pujar el teló i els dos equips se situen a banda i banda, distribuïts de la mateixa manera que abans. Aquesta vegada tindran cinc minuts per organitzar-se.

Una vegada transcorregut el temps, es retira el llençol i, després que tots dos grups observin les escenes, valoraran si són exactament iguals o si, per contra, representen idees diferents.

Per acabar, el grup es reuneix en rotllana i la persona que dinamitza suggereix algunes preguntes o reflexions finals, comparant aquesta segona representació de convivència amb la primera:

- Com us heu sentit aquesta vegada?

- Heu participat amb un altre rol diferent de l'anterior?

- Com ha estat la comunicació entre tots dos grups?

- S'han canviat les estratègies?

- S'han respectat els acords inicials?

- Què us sembla la vostra convivència a classe i al centre?

- Té relació amb les escenes que heu representat? Quines propostes podeu fer per millorar-la?

- Quines estratègies us ha aportat aquesta activitat per resoldre conflictes dins del grup?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Com a reflexió final sobre la convivència, comentem quines coses són necessàries per crear i mantenir espais de convivència respectuosos: què necessita cada persona, què és important per conviure en grup, quines qualitats individuals i grupals promouen una cultura de pau (per exemple, l'empatia, la companyonia, la generositat, l'escolta activa, la inclusió, el respecte, etc.).

Transformem les reflexions en acords que quedaran reflectits en un **Acord de convivència**, que servirà de guia en la vida del grup.

Per comprometre's amb els acords que s'han escrit, proposem que cada participant faci una signatura simbòlica a la mà o a l'esquena del company o companya que té al costat o que escrigui el seu nom al voltant de l'Acord de convivència que han dissenyat.

DEFENSEM ELS DRETS DELS NENS I LES NENES SOLDAT

OBJECTIUS

- 1- Prendre consciència de la realitat dels nenes i les nenes soldat al llarg del món.
- 2- Reflexionar sobre els jocs i les joguines bèl·lics i crear alternatives que promoguin solidaritat, inclusió i pau als espais de joc.
- 3- Promoure que el grup s'identifiqui com a ciutadanes i ciutadans constructors de pau i defensors dels drets humans als seus contextos educatius i comunitaris.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

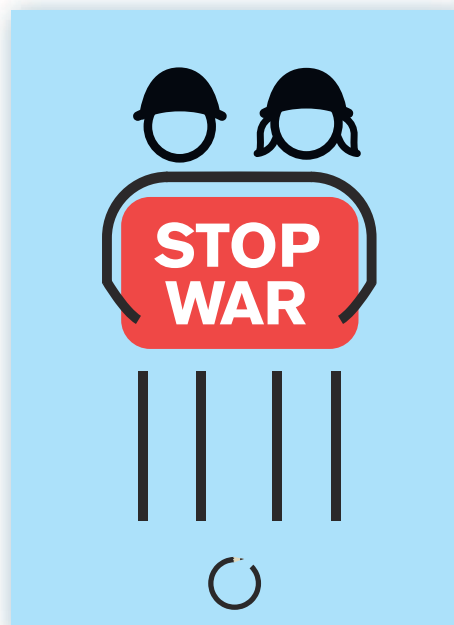
Comencem explicant al grup que en diverses regions del món es viuen conflictes armats en els quals moltes nenes i nens es veuen afectats.

En algunes situacions, elles i ells també es veuen forçats a participar en el conflicte, la qual cosa va en contra dels seus drets humans com a nenes i nens. Per aproximar-nos més a la temàtica, compartim les següents instruccions: tancarem els ulls i intentarem concentrar-nos i pensar en les paraules **“menors soldat”**. Esperem uns segons i plantegem les següents preguntes:

- Què és el primer que us ha vingut a la ment?
- Qui són? On estan? Per què creieu que estan participant en conflictes armats?
- Heu pensat en nens i també en nenes?
- Com creieu que aquestes situacions afecten les nenes en particular? Per què?

Podem comentar que, a més de les violències i les dificultats que viuen totes les persones en situacions de conflicte armat, les nenes viuen situacions de més vulnerabilitat, tenen més obstacles per accedir a l'educació i es veuen més discriminades i violentades.

- Sabíeu que al món encara hi ha moltes nenes i nens que són reclutats i utilitzats com a soldats a la guerra?

Explicuem que s'estima que al món encara hi ha més de 300.000 nens i nenes que han estat reclutats i forçats a ser soldats, i s'estima que 4 de cada 10 són nenes. Cada dia es vulnereu, entre molts altres, els seus drets a la protecció, al bon tracte, a la família, a l'educació, al joc i a la llibertat.

Ara que sabem una mica més sobre la realitat que viuen milers de nens i nenes utilitzats en conflictes armats al llarg del món, convidem el grup a reflexionar i a actuar a partir de la següent frase: **“La guerra no és un joc. Donem-li la volta!”**. Després, plantegem la següent pregunta:

– Què creieu que vol dir aquesta frase: “La guerra no és un joc”?

Per continuar, demanem a les persones participants que es divideixin en quatre o cinc grups, que cada grup s'assegui en rotllana al terra i que entrellacin els braços amb les persones que tenen a cada costat. En silenci, cada participant pensarà llavors en un joc o una joguina amb el qual hagi jugat algun cop i que d'alguna manera estigui vinculat a la violència, al conflicte o a la guerra (per exemple, el pistoler, videojocs de lluita, etc.). Deixem una estona perquè cada persona pensi un exemple. Demanem que comparteixin les seves idees, de manera que cada participant n'aporti una.

En grup, i encara amb els braços entrelaçats, hauran de triar un dels jocs esmentats que pensin que pot produir més conflicte i exclusió. Quan ho tinguin, plantejarem el següent repte: per poder desenllaçar-se i aixecar-se com a grup, han de pensar en equip una manera de donar-li la volta al joc. Les següents preguntes poden ajudar a guiar la reflexió:

– Com podríem canviar el joc perquè contribueixi a la pau, a la igualtat i a la solidaritat entre persones?

– Si el grup ha triat una joguina: Per què l'han triat? Què la fa violenta? Com ens influeix el fet d'utilitzar-la? Quines altres joguines podrien utilitzar-se?

Quan un grup tingui la seva alternativa de joc o joguina, poden fer un senyal i compartir-lo amb la resta dels grups.

Per a això, hauran de treballar en equip i aixecar-se amb els braços entrelaçats, assegurant-se que totes les per-

sones puguin aixecar-se alhora. Quan un grup hagi acabat, els entreguem una cartolina i els demanem que la divideixin en dues parts iguals.

En un costat podran dibuixar el joc o joguina triat i escriure les raons per les quals l'han escollit; a l'altre costat, l'alternativa que han pensat donant la volta al joc o joguina.

Quan hagin acabat tots els grups, proposem una assemblea final. Cada grup exposarà el que han fet i la resta de persones participants podran fer-los preguntes, per exemple, sobre com pensen que aquell joc o joguina contribueix a promoure pau, solidaritat, cures, respecte i igualtat.

Quan hagin acabat d'exposar, fem les preguntes:

– Què ha passat durant l'activitat? Com penseu que heu treballat en equip?

– Per què creieu que és important que parlem sobre com els jocs i les joguines poden arribar a produir violència i conflicte?

– Quines alternatives hem vist?

– Què us ha sorprès de les idees de les vostres companyes i companys?

– Creieu que podem compartir aquests jocs i joguines alternatius amb més persones? Com ho faríeu?

Si sorgeix alguna proposta de joc que pugui ser divertit i interessant treballar amb el grup, se'ls pot convidar que el liderin en un espai d'oci amb el grup sencer o fins i tot amb la participació d'altres nenes i nens.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per acabar, expliquem que Mano Roja és una iniciativa internacional nascuda a Colòmbia que utilitza aquest símbol com a **manera de manifestar el rebuig al reclutament i l'ús de nens i nenes en guerres i conflictes armats.**

– Com podem afegir-nos a la campanya des dels nostres contextos?

Convidem que cada grup enganxi el seu cartell en un mural gran o en un lloc visible amb un títol, per exemple: “La guerra no és un joc. Les nenes i els nens de (*nom del centre/grup, si escau*) diem NO a la utilització de nenes i nens soldats”. També poden pintar-se les mans de color vermell, o dibuixar-ne el contorn al voltant dels dibuixos al mural.

El grup pot animar altres persones a afegir-se a la campanya que han creat, i convidar-los a incloure la seva mà pintada al cartell, ja que la pau i la igualtat estan a les nostres mans.

També podem fer una foto del grup davant del mural i afegir-hi un missatge que es pugui compartir a les xarxes o en algun butlletí perquè arribi més lluny i a més persones.

MÚSICA PER LA PAU

OBJECTIUS

- 1- Descobrir la importància del dret a l'educació i com es vulnera en contextos de conflicte armat.
- 2- Reconèixer com l'educació és motor d'altres drets, especialment en situacions de conflicte i emergència.
- 3- Promoure la creativitat per construir propostes transformadores que contribueixin a un món en pau.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Per començar la dinàmica, proposem mirar el vídeo “La guerra no és un joc”³.

Després de mirar-lo, expliquem que al món hi ha molts nens i nenes obligats a participar en conflictes armats. En aquesta situació, molts dels seus drets es veuen vulnerats. Un dels més importants és el dret a l'educació, ja que és la base perquè puguin exercir els altres drets i per aconseguir una cultura de pau.

Per això avui, a través de la música i la creativitat, ens posarem al seu lloc, sentirem el que senten i reflexionarem sobre què podem fer pel que fa a aquesta realitat.

Amb això, expliquem que l'activitat consistirà a crear un rap musical sobre el que sentim i pensem sobre aquesta situació. Dividits en grups de quatre persones, cada grup s'encarregarà de compondre el seu propi rap. Per conèixer l'estructura típica en la qual es creen la majoria de les cançons de rap i tenir un model per crear la cançó, es pot tenir en compte el següent:

* Cal una base instrumental, que es pot aconseguir fent percussió amb el nostre propi cos (espetecs de dits, picament de mans, cops a la taula, etc.).

* Ha d'estar composta per quatre estrofes de tres versos cadascuna, més una estrofa de quatre versos a la meitat de la cançó, que serà la tornada.

* Les últimes paraules de cada vers han de rimar o bé amb rima assonant (casa-tassa) o amb rima consonant (mà-sa).

* No totes les estrofes han de tenir la mateixa rima, es pot anar canviant.

* Un cop conegudes les pautes per compondre el rap, poden començar a compondre'l, tenint en compte que tots els raps hauran **d'incloure d'alguna manera aquestes paraules:**

caSa	aleGRia
caMí	MÓN
esPERANça	PaU
esCoLa	faMíLia
desTí	CONVIVÈNCIA
PROFE	divERSITAT
amIstAT	eduCació

Quan tots els grups tinguin la seva cançó, d'un en un, la mostraran a la resta de companys i companyes rapejant-la.

Finalment, podem penjar a les parets tots els raps que s'han compost per recordar el que sentim en aquesta activitat i com aconseguim transmetre-ho amb la música.

³ La guerra no és un joc. Entrecultures. <https://youtu.be/Zxj6iWfGjA>

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per acabar la sessió, preguntem a les persones del grup:

- Per què és necessària l'educació en situacions d'emergència i conflicte?
- Què ofereix l'escola als nens i nenes que es troben en aquestes situacions?
- Què podem fer des de la música i les arts per construir un món en pau?

Després, els demanem que escriguin les paraules i frases que més els han agradat dels raps elaborats. Han de ser fragments que indiquin que **el dret a l'educació és important en tot moment, i com en situacions de conflicte i emergència protegeix els drets dels nens i les nenes.**

En un paper continu o en una cartolina dibuixem notes musicals i elements artístics que elles i ells considerin que construeixen pau (pinzells, fotografies, etc.) i col·loquem al voltant d'aquests elements les frases que han escrit. Aquest mural el podran presentar, al costat d'algun dels raps que hagin compost, al seu centre o comunitat, perquè el missatge de la música per a la pau arribi cada cop a més persones i les involucri.

CONSTRUÏM CULTURA D'ACOLLIDA

OBJECTIUS

- 1- Comprendre el que suposa la realitat de les migracions i el refugi per a moltes persones al món.
- 2- Promoure l'empatia i la iniciativa per construir entorns d'acollida i de cultura de pau.
- 3- Valorar el fet de tenir un lloc on viure de manera segura i en el qual poder desenvolupar-se.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Per començar, en assemblea, plantegem al grup el següent:

Imagina que, de sobte, demà has de marxar de casa amb la teva família o persones estimades cap a un altre lloc. El camí l'heu de fer caminant, així que no podeu emportar-vos gaires coses.

Ningú no us explica què tindreu al lloc on us situaran, ni quant temps estareu lluny de la vostra llar.

Preguntem:

- Què t'emportaries?
- Quines coses creus que trobaries a faltar?

Anotem en una pissarra o en un paperògraf, en dues columnes, alguna cosa que s'emportarien i alguna cosa que trobarien a faltar, al costat del nom de la persona que l'ha compartit. Després, expliquem que al món hi ha moltes persones en aquesta situació.

Han de marxar de casa de sobte, deixar les seves coses i anar a viure a un lloc diferent, dins del seu país o fora de les seves fronteres. Són persones refugiades que un dia van haver d'abandonar casa seva, la seva localitat o el seu país per diverses raons. Però totes elles tenen una cosa en comú: la por de ser perseguides o rebutjades per la

seva identitat, la seva religió, la seva nacionalitat, el seu grup social o per les causes polítiques que defensen.

També la por d'experimentar situacions de guerra i conflictes armats a la zona on vivien o situacions de desastres naturals, com a terratrèmols o inundacions.

© Sergi Càmara

Ens acostem a la situació de moltes persones refugiades que, a tot el món, es veuen obligades a marxar del seu país, com ha passat amb la guerra que va començar a Ucraïna el 2022, llegint les dades següents.

ACNUR assenyalava que, al final del 2021, més de 89,3 milions de persones a tot el món es trobaven en situació de migració forçada a causa de la persecució, els conflictes, la violència, la violació dels drets humans o els problemes mediambientals.

Aquesta xifra ha augmentat any rere any en l'última dècada, i es troba en el punt més alt des que se'n té un registre. Des de llavors, la guerra d'Ucraïna i altres emergències han fet que el juny del 2022 la xifra hagi crescut fins als 100 milions.

La major part de les persones refugiades van ser acollides per països veïns amb pocs recursos.

© Pilar López Dafonte

Després d'explicar-los aquesta situació, els preguntem:

- Us imaginàveu que tantes persones al món estaven obligades a refugiar-se a causa de la persecució, el conflicte o la crisi climàtica?
- Coneixeu què passa en aquells països que tenen un nombre més gran de persones refugiades?
- Sentiu sovint als mitjans de comunicació o a les xarxes socials parlar de la situació en aquests països?

- Coneixeu històries de nens, nenes o joves afectats per la guerra o els conflictes?
- Com creieu que se senten?
- Molts d'aquests nens, nenes i joves arriben a les nostres escoles, barris, ciutats i pobles. Què faríeu si arribessin a la vostra classe, associació, equip, veïnat...? Com els rebrieu?
- Què faríeu perquè se sentissin acollides i acollits?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de PAU

Al llarg d'aquesta sessió, i també amb la informació que ens ha arribat a través dels mitjans, hem pogut conèixer casos de persones afectades per les guerres, els conflictes, els desastres naturals i la crisi climàtica.

Per construir pau com a resposta a aquesta situació que ocorre en molts llocs del món, també als nostres entorns, proposem **construir un món d'acollida**.

Per a això, demanem al grup que dibuixin en un gran paperògraf el planeta Terra vist des de l'espai.

És casa nostra, la nostra llar compartida, i ens acull a totes i a tots sense discriminació. Preguntem, llavors, al grup:

- Quines coses creieu que caracteritzen un món que acull totes les persones?
- Quines coses de les que s'han anotat que trobaríeu a faltar inclouríeu en aquest món que acull en pau a totes les persones?

Demanem que vagin escrivint aquestes paraules dins del planeta que han dibuixat, i d'aquesta manera construirem un món que defensa el dret de totes les persones a ser acollides i a viure en pau, on ningú no hagi de fugir de la seva llar. Posarem com a títol del mural: **"El món és la nostra llar i acull totes les persones amb igualtat"**. Podem col·locar aquest mural en un espai visible del centre o del lloc on estigui el grup, i convidar altres persones a escriure paraules que construeixin acollida i pau, perquè quan acollim, estem creant un món pacífic.

LA GRAN DECISIÓ

OBJECTIUS

- 1- Distingir entre necessitats i desitjos i descobrir el valor més gran de les primeres respecte dels segons.
- 2- Comprendre que els drets humans garanteixen la satisfacció de les necessitats bàsiques.
- 3- Analitzar quin paper tenen la cultura de pau i la gestió dels conflictes en la societat.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Per començar, plantejem al grup la següent situació:

"El vostre avió ha hagut d'aterrar en una illa deserta i, quan ja aneu recuperant la calma després de l'impacte, comenceu a organitzar-vos per sobreviure a l'illa en la qual heu caigut, fins que us rescatin. La costa és perillosa, ja que hi ha forts temporals i risc que l'onatge s'emporti els objectes que han quedat escampats per la platja. No sabeu quant temps sereu a l'illa, així que voleu traslladar les coses més necessàries a l'interior. Però no podeu portar gaires coses, ja que no teniu on transportar-les i el camí és llarg i difícil. A l'avió hi ha els equipatges de totes les persones viatgeres, per la qual cosa hi ha un bon nombre d'objectes".

Demanem a les persones del grup que imaginin què és el que podrien trobar i que facin una llista del que s'emportarien, tenint en compte que només poden ser deu coses. Després, els demanem que posin en comú els objectes que ha triat cada persona, i iniciem un diàleg perquè puguin expressar-se i reflexionar sobre això.

Per facilitar-ho, podem plantejar aquestes preguntes:

- Què creieu que us falta? Per què?

- Us heu deixat alguna cosa necessària? Què és?

- Creieu que les vostres necessitats serien les mateixes a l'illa que a casa vostra?

- Com us sentiríeu en aquesta situació?

Demanem que es divideixin en quatre grups i els proposem que pensin de quina manera podrien organitzar-se com una petita societat:

“Entre vosaltres hi ha persones ferides, malaltes, de totes les edats i de diverses professions.

- Què és el primer que creieu que cal fer?
- Qui i com es prendrien les decisions?
- Qui i com s'establirien les normes i les conseqüències del seu incompliment?
- Quins serien els vostres valors?
- Quina importància tindria la pau?
- Quins conflictes podrien sorgir? Com es gestionarien?
- Quin paper tindrien els nens, les nenes i els/les joves a l'illa?”

Explicuem que el grup haurà d'organitzar-se tenint en compte, com a prioritat, la creació d'una cultura de pau i, especialment, les necessitats i els drets que tenen a veure no sols amb la supervivència, sinó amb la participació i la inclusió de totes i tots en la comunitat.

Per acabar, els proposem que posin en comú les reflexions de cada grup i que expliquin les dificultats que han trobat per distingir entre necessitats i drets, i les conse-

qüències de no poder satisfer l'un o l'altre. Per a això, escriurem en dues llistes separades les necessitats i els drets identificats, i veurem les connexions que hi ha entre si, i com els drets humans són universals i garanteixen que es compleixin moltes de les necessitats.

Es pot fer servir com a recurs la llista de drets de la infància (Annex 3, pàgina 83), i animar el grup a investigar o a pensar altres drets humans.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de pau

Proposem fer un gest que expressi que tots i totes participem pel dret a viure en pau. Per a això, podem elaborar de manera conjunta un mural amb material reciclat, titulat “**Entre tots i totes sembrem la pau a...**”. Dibuixaran el tronc d'un gran arbre i les seves branques. Al voltant podran escriure frases que completin el títol i facin referència als llocs en els quals cadascú de nosaltres pot contribuir a construir una cultura de pau. Per exemple, “...a casa”, “...al carrer”, “...a l'escola”, “...a l'equip”, etc.

Cada participant del grup o del centre pot acolorir i enganxar la seva fulla al voltant de les branques, i escriure-hi la paraula “pau” o altres paraules que considerin que construeixen un món en pau.

El mural es pot col·locar en un lloc de l'escola on la resta de companys i companyes puguin veure'l i, així, tots i totes puguin afegir-se a enfortir un enorme arbre de la pau. També poden convidar les famílies del centre a participar en l'elaboració del mural, de manera que reflexionin així el seu compromís amb la construcció d'una cultura de pau.

PAU

ACTIVI- TATS

PER a
15-18
ANYS

4T de SECUNDÀRIA i BATXILLERAT

CONFLICTES AL NOSTRE VOLTANT

OBJECTIUS

- 1- Promoure la reflexió sobre les conseqüències de la violència i la importància de construir entorns pacífics i igualitaris.
- 2- Fomentar que els i les participants s'identifiquin a si mateixos com a constructors i constructores de pau.
- 3- Incorporar eines per a la resolució pacífica dels conflictes, identificant accions diàries que poden posar en pràctica per promoure la pau en els seus entorns.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Per començar la sessió, iniciem un debat amb el grup plantejant les preguntes següents:

- Què és la pau per a vosaltres?
- Per què creieu que és important?
- Creieu que avui dia hi ha pau a tots els països del món?

Després d'un moment de debat en assemblea, expliquem que al món hi ha moltes zones en situació de conflicte, en les quals milions de nens, nenes, joves i persones adultes viuen en realitats violentes.

Convé recordar que la desigualtat de gènere és una de les causes que provoca violència a tot el món, i en contextos de conflicte les nenes i les dones estan especialment exposades a situacions de violència.

- Què passa quan hi ha violència?
- Quin paper creieu que tenen la discriminació i la desigualtat en l'existència de conflictes?

Per reflexionar sobre això, organitzem grups mixtos d'unes cinc persones. Cada grup haurà d'identificar situacions quotidianes de conflicte que hagin vist o viscut, i escollir la que els sembli més representativa. Hauran de representar la situació de conflicte triada per a la resta del grup.

En acabar la representació, es proposarà al grup fer un debat:

- Què heu vist? Aquesta situació us sembla real, és una cosa quotidiana?

- Com es resol? Creieu que hi hauria una manera pacífica de resoldre aquest conflicte?

Les persones que durant el debat identifiquin formes pacífiques de resolució podran intercanviar-se amb el personatge o personatges que podrien dur-les a terme i repetir l'escena amb la seva proposta. En acabar la representació, comentarem què ha aportat aquesta proposta de resolució i si creuen que podrien portar-la a terme a la seva realitat quotidiana.

Apuntarem les diferents estratègies de resolució pacífica de conflictes que sorgeixin, reflexionant amb el grup sobre el poder que tenen la igualtat, el respecte, el diàleg i la cura mútua enfront de la discriminació a l'hora de construir pau. Exposem com ells i elles tenen un rol importantíssim, ja que poden ser constructores i constructors de pau als seus entorns. **La pau, per tant, està a les seves mans.**

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per recordar el que hem treballat, cada participant dibuixarà la silueta de la seva mà en un paper, i escriurà o dibuixarà dins de la mà les estratègies de resolució pacífica de conflictes que han identificat durant l'activitat, de manera que es comprometrà formalment a dur-les a terme cada dia. Penjarem cada mà en un mural titulat “**Junts i juntes construïm pau**”, i deixaran, així, la seva petjada com a constructors i constructores de pau.

Un cop al mes avaluarem en grup si estan incorporant aquestes eines en el seu dia a dia i podran recórrer a aquest mural quan hi hagi algun conflicte al centre, de manera que puguin inspirar-se en el que han treballat durant aquest dia per resoldre-ho.

ANALITZEM LES CONFLICTES

OBJECTIUS

- 1- Identificar els elements que componen els conflictes.
- 2- Conèixer les estratègies amb les quals les persones afrontem els conflictes.
- 3- Analitzar alguns dels conflictes que viuen al seu entorn.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem la sessió comentant que és impensable una societat sense desacords, i que és inevitable que entrem en conflicte, ja que la diferència d'opinions, desitjos i interessos és consubstancial a les persones. Però l'important és com afrontem aquests desacords.

Comencem la sessió demanant a cada persona que escriui en un paper un desacord o un conflicte que hagi viscut al seu entorn (al centre, al veïnat, etc.). Han d'identificar-lo de la manera més concreta possible i no cal que hi posin el seu nom, ja que el conflicte es prendrà solament com a exemple.

Posem tots els papers en una caixa i anirem traient-los i analitzant alguns dels desacords i conflictes identificats.

Per a això, hem de fer una anàlisi detallada dels elements que intervenen en el conflicte. Utilitzarem l'Annex 7 (pàgina 87). Dues persones seran les encarregades d'analitzar cada conflicte i aniran intercanviant la seva opinió sobre les preguntes.

Quan dues persones hagin analitzat un conflicte, sortiran unes altres dues. Quan hagin exposat el seu punt de vista, la resta del grup podrà complementar el que han dit i exposar en què estan d'acord i en què no.

Per analitzar els interessos i les necessitats que estan involucrats en un conflicte, podem utilitzar l'Annex 8 (pàgina 89).

Cada persona té un estil diferent d'afrontar els conflictes.

Una bona manera de millorar les nostres relacions per aconseguir satisfer les nostres necessitats personals i socials és observar-nos i observar en la resta de persones les seves maneres d'afrontar les situacions conflictives.

Quan hàgim acabat l'anàlisi, comentem:

– Pensàveu que en un conflicte intervenien tants aspectes? Quin us ha semblat més cridaner?

– Creieu que conèixer els elements d'un conflicte us pot servir per afrontar-lo d'una manera diferent de com ho fèieu?

– Com us heu sentit en imaginar-vos afectats i afectades pel conflicte?

– Com creieu que se sentia l'altra part?

– De quina manera podem tenir cura de les persones que s'hi veuen implicades?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Com a reflexió final sobre la convivència, comentem quines coses són necessàries per **crear i mantenir espais de convivència respectuosos**: què necessita cada persona, què és important per conviure en grup, quines qualitats individuals i grupals promouen una cultura de pau (per exemple, l'empatia, la companyonia, la generositat, l'escolta activa, la inclusió, el respecte, etc.).

Transformem les reflexions en acords que quedaran reflectits en un Acord de convivència, que servirà de guia en la vida en comunitat, en general, i del grup en particular.

Per comprometre's amb els acords que s'han escrit, proposem que cada participant faci una signatura simbòlica a la mà o a l'esquena del company o companya que té al costat, o que escrigui el seu nom al voltant de l'Acord de convivència que han dissenyat. Aquest Acord es podrà col·locar en un lloc visible de l'espai per tenir-lo en compte quan sorgeixin situacions de convivència que calgui resoldre com a grup.

L'ARC DE SANT MARTÍ DE LES EMOCIONS⁴

OBJECTIUS

- 1– Reflexionar en grup sobre la diversitat d'emocions, desitjos i causes que estan implicades en cadascuna de les parts d'un conflicte.
- 2– Identificar les seves pròpies emocions i desitjos, així com els de les altres parts en conflicte.
- 3– Adquirir eines per contribuir a la gestió pacífica dels conflictes de l'entorn.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem la sessió explicant que reflexionarem sobre com participem en els conflictes. Per començar, cada participant haurà de caminar per l'espai lliurement.

Mentre ho fan, demanem que cada persona recordi algun conflicte que hagi ocorregut al seu entorn. Ha de ser un conflicte en el qual estiguin implicades almenys dues parts, i en el qual creguin que hi ha coses que es podrien haver

⁴ Dinàmica inspirada en el treball d'Augusto Boal. Boal, Augusto (2004). *El arcoiris del deseo*. Alba Editorial.

gestionat d'una altra manera. Segons les característiques del grup i el que es consideri pertinent treballar, es podrà delimitar el lloc en el qual han ocorregut els conflictes: a la seva comunitat educativa, al mateix entorn del grup, als seus barris o en contextos més nacionals o globals.

També podem assenyalar un conflicte dissenyat per endavant i que integri els elements que volem treballar.

En el cas que es consideri oportú treballar un conflicte real entre membres del grup, convé **tenir en compte la sensibilitat del grup i els i les protagonistes del conflicte.**

Quan totes i tots hagin identificat un conflicte, demanem que les persones que vulguin treballar la seva proposta alcin la mà i l'expliquin a la resta del grup.

Per votar la situació que es treballarà, les persones que l'han explicada es posaran d'esquena i la resta de participants es col·locaran darrere de la persona la història de la qual els interessa treballar.

La proposta que tingui més suport serà la triada.

Per treballar-la, representarem l'escena. La persona que ha triat la situació haurà de triar el nombre de persones que necessita per representar-la, la dissenyarà i la dirigirà.

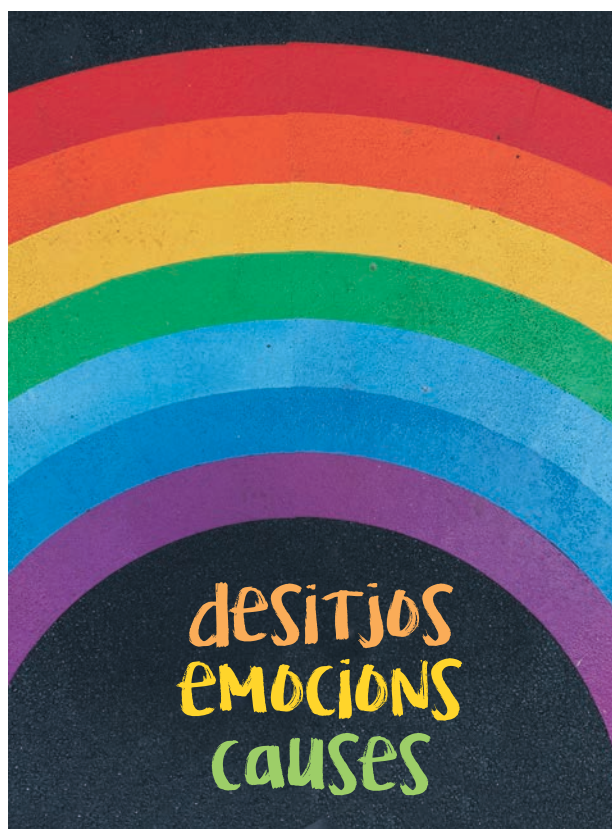
En acabar la representació, obrim un debat en gran grup, sobre les següents qüestions:

- Quin és el conflicte?
- Quines són les parts implicades?
- Què creieu que mou cada part a actuar de la manera en què ho fa?

Per analitzar aquesta última pregunta, es quedaran en escena únicament les dues parts implicades. Començarem per una d'elles: proposem intentar analitzar entre tot el grup què sent o desitja el personatge durant l'escena. Poden sorgir diferents respostes: por al conflicte, frustració per no aconseguir el que vol, desig de quedar per damunt de l'altra persona, etc. També poden sorgir diverses causes: Per què es comporta així durant el conflicte?

Cada vegada que el grup consensui alguna resposta, una persona del grup sortirà a escena i adoptarà una postura que simbolitzi aquesta resposta, col·locant-se a prop del personatge (per exemple, algú adopta una postura que simbolitza la ira; una altra, la frustració, etc.).

D'aquesta manera, en acabar l'exercici, cada personatge estarà en escena acompanyat o acompanyada per tots els desitjos, sentiments i raons que el/la porten a actuar de la manera en què ho fa.

Reflexionem amb el grup sobre el fet que, davant dels conflictes, les persones tenim una sèrie de sentiments oposats, desitjos i raons que ens porten a actuar com a tal. A continuació, analitzarem els que s'han posat de manifest en relació amb els personatges:

- Què provoca el xoc de tots aquests sentiments en el conflicte?
- Entenem ara millor el comportament de cadascuna de les parts?
- Tenint en compte aquesta anàlisi, què podríem fer amb tots aquests sentiments per resoldre el conflicte?
- A través de les raons i els desitjos de cada personatge, es podria arribar a un acord o a una resolució pacífica del conflicte?

El grup proposarà estratègies per resoldre de manera pacífica el conflicte, articulant les diferents emocions i causes, i es tornarà a representar l'escena integrant aquestes idees.

Després dels aplaudiments, ens col·locarem en rotllana per reflexionar sobre el que hem après.

Com hem vist, en cada conflicte hi ha una infinitat de sentiments, desitjos, raons que ens mouen tant a nosaltres com a l'altra part a actuar de la manera en què ho fem.

Ser capaços d'identificar les raons que ens mouen a actuar d'una manera o una altra en cada conflicte, les emocions que se'ns desperten, així com les que estan operant en l'altra part, ens dona una eina molt útil per entendre millor aquestes situacions i aconseguir resoldre-les de manera pacífica. A continuació, plantegem:

– Identifiquen alguna situació en la qual s'hagin sentit de manera semblant als personatges?

– Podrien utilitzar aquesta tècnica per desgranar futurs conflictes en els quals es trobin, i així entendre'ls i gestionar-los millor?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per tenir present aquesta anàlisi en els conflictes que vivim en el dia a dia, suggerim al grup representar-la de manera gràfica, de manera que puguem recordar-la.

Per a això, en un paper continu, representem emocions, sentiments, raons, causes, etc., del conflicte que s'ha representat i d'uns altres. Ho poden fer amb textos o de manera simbòlica, utilitzant diferents materials i colors. També es poden representar les interaccions que es donen entre tots ells.

Al voltant, escriuran o representaran les estratègies que poden ajudar a identificar-les i a tenir-les en compte per gestionar els conflictes de manera pacífica.

El mural pot quedar exposat a la sala per tenir-lo present com a recordatori del que han treballat durant la sessió, i que així les persones del grup vagin integrant **eines i estratègies de gestió pacífica dels conflictes als seus entorns.**

COMUNICACIÓ NO VIOLENTA, COMUNICACIÓ PER A LA PAU

OBJECTIUS

- 1– Assajar diferents escenaris de desacord o conflicte i analitzar els estils de comunicació, les actituds i els sentiments involucrats.
- 2– Desenvolupar les habilitats de comunicació necessàries per a una resolució no violenta de conflictes.
- 3– Incorporar eines per millorar les relacions interpersonals i promoure la cura i el respecte mutus.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Per posar-nos en situació, demanem a les persones participants que es divideixin en cinc grups. Plantejarem diferents situacions quotidianes i cada grup representarà teatralment com continuen:

* El Marc havia estudiat molt per a l'examen de Literatura. Quan rep la nota no hi està d'acord i decideix parlar amb el professor...

* A l'institut ens han encarregat un treball en equip i ens hem repartit les tasques. La Margarita ha portat la seva part i no era el que li tocava...

* L'autobús va ple de gent i un senyor ha donat una empenta a la Manuela...

* Hem de decidir a on anem d'excursió el dissabte, però al grup no ens posem d'acord...

Després de representar les situacions, reflexionem en gran grup:

- Com ha actuat cada personatge en les situacions proposades?
- Creieu que quan ens comuniquem amb altres persones podem expressar-nos de manera que es produeixin conflictes, desacords i malentesos?
- Quan parlem en un conflicte, generem actituds de defensa o de resistència?
- Quines altres actituds hem vist representades?
- Quines paraules, gestos i actituds adoptem en aquesta mena de situacions?
- Sabeu què és la comunicació no violenta?

Reprenem els exemples que hem representat anteriorment. En els mateixos grups, anirem analitzant cadascun dels **quatre components de la comunicació no violenta (CNV)**. Seguirem els passos de l'Annex 9 (pàgina 90).

1. OBSERVEM

El primer component de la CNV implica la separació entre l'observació i l'avaluació. Quan les barregem, l'altra persona sol tenir la impressió que l'estem criticant i, per tant, oposa resistència al que li diem. Les observacions han de ser específiques del moment i el context.

Per exemple: "El Marc no ha marcat cap gol en vint partits" en lloc de "El Marc juga malament a futbol".

Per tant, el primer pas de la CNV és observar la situació que s'està produint i descriure-la en poques paraules.

Demanem a cada grup que torni a la situació que han representat. Hauran d'anotar les expressions que han utilitzat en la representació (o que podrien haver utilitzat en aquesta situació), i al costat escriuran l'observació sense

avaluació que pot ajudar a no generar malestar en l'altra persona i que, per tant, no generarà conflicte i violència. Per exemple:

"No tornaré a estudiar, perquè encara que m'hi esforci sempre em posa mala nota", comparat amb "Vaig estudiar molt per a l'examen i em va sortir bé, però la nota no reflecteix l'esforç que he fet".

"Fer les tasques en grup és un horror, la gent no fa el que ha de fer i al final em toca a mi fer-ho tot", comparat amb "La Margarita s'ha despistat i avui no ha portat el que li tocava, haurem de veure com ho arreglem".

Observar sense jutjar i escoltar de manera activa són dues actituds necessàries perquè es produeixi una comunicació efectiva i no violenta, la qual cosa contribueix a construir cultura de pau. Repartim a cada persona l'Annex 10 (pàgina 91) i llegim el text amb els aspectes necessaris per escoltar activament altres persones.

2. SENTIM

Reprenem la dinàmica anterior sobre l'escolta i hi identifiquem i expressem com ens hem sentit com a oients i quan ens han escoltat. És important saber expressar com ens sentim i trobar un per què als nostres sentiments.

Podem utilitzar, per a això, el llistat de sentiments que apareix a l'Annex 11 (pàgina 92).

- Se'ns ocorren altres sentiments que no apareixen a la llista?

3. NECESSITEM

Colloquem en un paper o en una pissarra la següent frase: "Ets la persona més egoista que he conegut en la meua vida!". Comentem en grup:

- Com podem reaccionar? Què podem contestar davant d'aquesta afirmació?

Explicuem que les persones tenim quatre opcions quan rebem un missatge negatiu:

* **Culpar-nos**

Acceptem el punt de vista de l'altra persona i ens costa un preu molt alt, ja que ens porta a sentir culpa, vergonya i/o tristesa. "Sí, és veritat. Hauria de tenir més en compte la resta de persones, sempre ho faig malament".

* **Culpar la resta**

Donem la culpa a l'altra persona i el més probable és que sentim ràbia. "No tens dret a dir-me això! Tu sí que ets egoista!".

* **Percebre els nostres propis sentiments i necessitats**

En centrar l'atenció en els nostres sentiments i necessitats, prenem consciència que el que sentim en una determinada circumstància deriva de les nostres necessitats concretes (de reconeixement, de valoració, etc.). "Quan em dius que soc la persona més egoista que has conegut en la teva vida, em sento ferit o ferida, perquè jo voldria que reconeguessis els esforços que faig per tenir en compte les teves preferències".

* **Percebre i reconèixer els sentiments i les necessitats dels/de les altres**

"Et sents ferit o ferida perquè necessites que es tinguin en compte les teves preferències? Sento si no ho has percebut així en aquesta ocasió".

Els nostres sentiments són el resultat de com triem prendre'ns el que diuen i fan els/les altres, i també de les nostres necessitats i expectatives particulars en aquell moment. Identificar clarament quines necessitats tenim en el moment és molt important, perquè ens dona l'oportunitat de revisar les estratègies que estem emprant i saber si pertorben la nostra relació amb la resta de persones o el nostre propi benestar. Generalment els conflictes són causats per desacords sobre les formes (estratègies) de resoldre una situació (satisfer una necessitat), ja que la gent tendeix a defensar una possible estratègia o solució i a en-

ganxar-s'hi amb la intensitat amb la qual buscaria satisfer una necessitat bàsica. Proposem reprendre les representacions que cada grup ha fet al començament, així com les expressions que s'han anat dient davant de les situacions plantejades:

- Quines necessitats hi havia al fons de cadascuna de les situacions?

- Podem expressar les necessitats de manera clara i concreta, i vincular-les amb les nostres emocions?

Cada grup haurà de revisar de quina manera han expressat les seves necessitats. Per exemple:

* **Davant la nota de l'examen:** "Estic frustrat o frustrada perquè he dedicat molt temps a preparar aquest examen i és com si no ho hagués fet".

* **Davant una tasca mal desenvolupada:** "M'ha fet ràbia que no s'hagi fet bé la tasca; volia acabar ràpid perquè he quedat amb un amic/amiga per anar al cinema aquest vespre".

4. DEMANEM

Utilitzem l'Annex 12 (pàgina 93) per comentar els tres estils de comunicació (passiu, agressiu i assertiu) i els seus avantatges i desavantatges. A continuació, triem una de les situacions i proposem fer-ne una representació utilitzant cadascun dels tres estils de comunicació. Després, fem una reflexió en assemblea:

- Com ha estat la representació de cada estil?

- Com s'ha sentit cadascú amb el seu paper? S'ha identificat amb l'estil de comunicació representat?

- Quins són els avantatges i els desavantatges de cada estil?

- Com són les peticions en cadascuna de les representacions? Tenen en compte les característiques necessàries per a una comunicació no violenta?

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per acabar la sessió i comprometre'ns com a **constructores i constructors d'una comunicació no violenta**, proposem al grup preparar un acte teatral i creatiu, que puguin representar en un espai del centre o un altre lloc públic, amb l'objectiu de sensibilitzar la seva comunitat.

Pot tenir la duració i la complexitat que desitgin, i proposem els següents passos per preparar-ho:

1. Reunir-se com a grup gran i apuntar en una cartolina els aprenentatges principals o les qüestions que més els han sorprès durant el treball que han fet sobre comunicació no violenta.
2. Triar un conflicte social que vegin recurrentment als seus entorns locals (per exemple, la segregació cultural, l'assetjament escolar o la xenofòbia) i apuntar missatges nocius o excloents que solen sentir al voltant d'aquesta realitat. Aquests missatges hauran de ser acompanyats amb un diàleg de respecte i escolta, tenint en compte les històries pròpies del grup i el benestar emocional de cada persona.
3. Utilitzar les habilitats creatives i artístiques de les persones del grup (dibuix, disseny, música, teatre, ball, esport, etc.) per transformar aquests missatges cap a una comunicació no violenta i constructora d'inclusió, pau i drets humans d'una manera original. L'objectiu és impressionar o captar l'atenció del públic al qual dirigeixin l'acció. Per exemple, podrien preparar una teatralització o un rap, en els quals una part del grup presenti les frases nocius o excloents del conflicte i l'altra part les desmunti de manera creativa, deixant un missatge de construcció de pau en el públic, que també pot involucrar-s'hi de manera participativa.
4. Organitzar-se i planificar quan presentaran l'acció de comunicació no violenta, per a la qual cosa també serà necessari un exercici de comunicació, escolta i cures en el grup, com a primera acció de construcció de pau al seu entorn pròxim.
5. Avaluar l'acció un cop duta a terme, per recollir aprenentatges sobre la convivència i la comunicació del grup.

DEFENSEM L'AIGUA PER CONSTRUIR PAU

OBJECTIUS

- 1- Analitzar i formular judicis sobre els diferents models de poder en situacions quotidianes i estructurals.
- 2- Prendre consciència de la relació entre les maneres de relacionar-nos entre persones i entre països.
- 3- Reflexionar sobre la importància de tenir cura dels recursos naturals i, en concret, de l'aigua per al manteniment de la pau al món.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Iniciem la sessió plantejant el concepte de la pau des d'un enfocament més ampli que la mera absència de conflicte. La pau s'expressa en totes les realitats (social, educativa, mediambiental, etc.).

Per això són importants tant les relacions personals com les internacionals, així com el fet que aquestes relacions

es basin en aspectes com la igualtat, la sostenibilitat, la justícia i el diàleg. La cura del nostre entorn genera pau.

En primer lloc, analitzarem relacions que generen pau o tensió. Per a això, organitzem les persones del grup en onze parelles o grups. Cada grup rebrà una consigna i haurà de pensar una situació concreta en la qual es pro-

dueixi i en què posin en pràctica aquest tipus d'enteni-
ment o relació. Després en faran una breu representació
davant de la resta del grup. Si la consigna que reben és
"entre països", cada persona representarà la presidència

d'un país diferent. En tots dos països discorre el mateix
riu. Si la consigna que reben és "entre persones", partei-
xen d'una situació quotidiana que afecta totes les parts i
han de decidir de quina manera.

Maneres de relacionar-nos que generen pau

Entre persones. En la gestió de situacions quotidianes:

Consigna 1. T'escolto per entendre les teves necessitats. T'expresso també les meves necessitats.

Consigna 2. Prenem una decisió conjunta i arribem a un punt mitjà entre el que tu necessites i el que jo necessito.

Consigna 3. Ens cuidem, participem en el que ens afecta.

Entre països. En la gestió dels recursos del planeta, específicament l'aigua:

Consigna 4. Som iguals, per tant tenim el mateix dret d'accés a l'aigua.

Consigna 5. Dialoguem per aconseguir acords sobre els recursos que necessitem, com l'aigua.

Consigna 6. Ens impliquem i ens comprometem.

Maneres de relacionar-nos que generen tensió

Entre persones. En la gestió de situacions quotidianes:

Consigna 7. Falta de comunicació.

Consigna 8. Menfotisme/indiferència.

Consigna 9. Fas el que jo digui, m'aprofito de tu.

Consigna 10. No tinc en compte les teves necessitats.

Consigna 11. Et tracto com si fossis inferior.

Entre països. En la gestió dels recursos del planeta, específicament l'aigua:

Consigna 12. Tu tens l'aigua, però jo poso les regles.

Consigna 13. M'aprofito de la teva abundància d'aigua. No tinc en compte les necessitats de la teva població, només penso en el meu benefici.

Un cop fetes les representacions, reflexionem en assemblea a partir de les següents preguntes:

– Què tenen en comú les maneres de relacionar-se que generen tensió i les que generen pau?

– Quins trets comparteixen les maneres de relacionar-se que generen pau entre persones i entre països?

A continuació, demanem a les persones participants que es divideixin en grups que representin diferents països,

dins dels quals hi ha ciutats, selves i camps agrícoles: Tanzània, Ruanda, Burundi, Congo, Uganda, Kenya, Sudan del Sud, Sudan, Eritrea, Etiòpia i Egipte.

Podem buscar els països en un mapa per situar-los.

Els grups se situaran en l'espai, uns al costat dels altres, al voltant d'un espai buit que representa el riu Nil. Tindran alguns gots a la mà.

Una persona representarà el riu Nil i anirà passant amb una ampolla o una gerra plena d'aigua. L'haurà de repartir

entre els gots de les persones que trobarà al seu pas fins que s'acabi l'aigua. No hi haurà prou aigua per a tots els països, per la qual cosa s'ompliran els gots dels països col·locats al principi i arribarà buida al final.

Una vegada esgotada l'aigua, dialogarem en assemblea:

- Què ha passat?
- Com us heu sentit els països del principi?
- I els del final?

A continuació, llegirem els següents textos:

*** L'aigua lliure d'impureses i accessible per a totes les persones és part essencial del món en el qual volem viure. Hi ha prou aigua dolça al planeta per aconseguir aquest somni.**

*** La sequera afecta alguns dels països més empobrits del món, i empitjora la fam, la desnutrició i les malalties.**

*** La humanitat està contaminant l'aigua més ràpidament del que la natura pot reciclar-la i purificar-la als rius i llacs.**

*** Més de mil milions de persones encara no tenen accés a l'aigua potable.**

ONU. Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible

Després, reflexionem en assemblea i amb accés a informació actualitzada:

- Quines conseqüències pot tenir la falta d'aigua o el fet de contaminar-la?
- Quina relació hi ha entre l'ús de l'aigua i la pau al món?
- Quins drets humans penseu que es vulnereu quan l'accés a l'aigua és limitat? Podem investigar-ho.
- Quins ecosistemes i animals penseu que es veuen més afectats pels conflictes sobre l'aigua?
- Quines comunitats originàries/indígenes i locals estan defensant l'aigua al món i al nostre país?

Trobem-ne almenys cinc exemples.

Per exemple, podem orientar-los a investigar la figura d'Autumn Peltier, una jove que des de petita ha estat defensant la cura de l'aigua i de la pau.

Pertany a la comunitat originària de Wikwemikong, al Canadà, i porta molts anys defensant el dret de la seva comunitat a l'aigua, atès el valor que té per sostenir la vida, tenir cura de la natura i garantir la pau.

És una protectora de l'aigua.

Altres exemples més pròxims són les iniciatives de defensa del Mar Menor, com SOS Mar Menor, a Espanya, que entre altres accions promou dotar aquesta llacuna d'aigua salada de personalitat jurídica perquè es converteixi en un subjecte de dret.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per acabar, demanem a les persones del grup que retallin cartolines o papers de color blau que simbolitzaran una gota d'aigua.

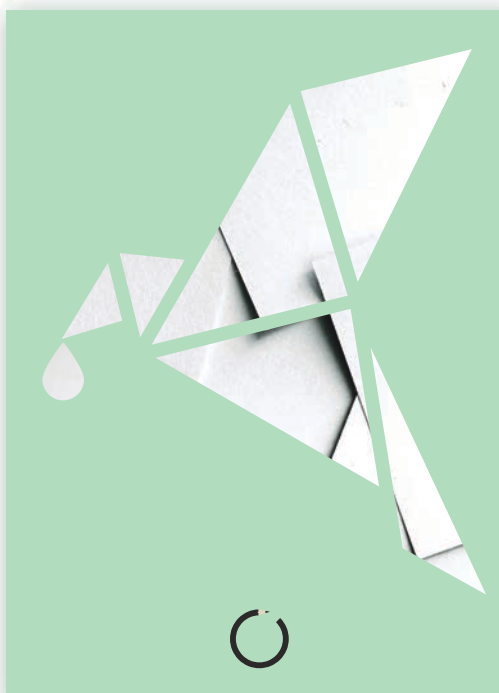
Totes i tots podem afegir una gota d'aigua per defensar el dret a l'aigua, com a font que garanteix la pau entre persones, comunitats i països. En una cara de la gota demanem que escriguin un compromís amb l'ús responsable de l'aigua en les seves vides i entorns locals, i a l'altra cara, una acció concreta per crear pau al seu entorn a través de les formes en què es relacionen.

Ajuntarem totes les gotes en un mural que tindrà com a títol: **“L'aigua, font de pau. Defensa l'aigua, crea pau”**. Totes les gotes juntes formaran el llit del riu de la pau.

Poden penjar aquest mural, o cadascuna de les gotes a manera de pluja o de cascada, en un espai visible del centre educatiu o de la comunitat en la qual es troben, i deixar altres gotes en blanc per convidar que més persones hi escriguin i afegixin les seves gotes d'aigua.

Si volem anar més enllà, poden identificar una problemàtica relacionada amb la gestió de l'aigua al seu entorn local o nacional, i escriure en conjunt un manifest d'incidència política amb peticions de canvi i propostes concretes per millorar la qualitat, l'accés o la cura de l'aigua, on expliquin com pot contribuir a una millor convivència pacífica i al benestar social.

Aquest manifest el podran signar com a grup i entregar a la institució pública local responsable de la gestió de l'aigua, de manera que exerciran el seu dret de participació ciutadana.

DEFENSEM ELS DRETS DE LA INFÀNCIA EN CONFLICTE

Objectius

- 1- Conèixer la realitat de la utilització i el reclutament de nens i nenes soldat al llarg del món.
- 2- Reflexionar sobre la situació dels nens, nenes i adolescents soldat al llarg del món, des d'un enfocament de drets.
- 3- Promoure que el grup s'involucri en campanyes de solidaritat internacional sobre aquesta temàtica, i que s'identifiquin com a ciutadans i ciutadanes globals, constructors/es de pau en els seus contextos.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Comencem explicant al grup que en diverses regions del món es viuen conflictes armats en els quals moltes nenes i nens es veuen afectats. En algunes situacions, també es veuen forçats a participar en el conflicte, la qual cosa va en contra dels seus drets humans com a nenes i nens.

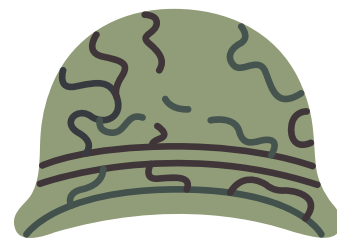
A continuació, els demanem que, de manera individual, escriguin en un paper les primeres idees i impressions que se'ls acudeixin en relació amb l'expressió "menors soldat".

Per facilitar l'exercici, plantegem les següents preguntes:

- Qui són?
- On estan?
- Per què participen de la guerra?

Quan hagin acabat, els demanem que pleguin i guardin el seu paper.

Per continuar, els convidem a formar grups de quatre o cinc persones. A cada grup li entreguem una infografia de les dades sobre la situació mundial dels nens, nenes i adolescents soldat (Annex 13, pàgina 94) i el resum de

**AL MÓN
ENCARA HI HA MÉS DE
300.000 NENS I
NENES QUE
HAN ESTAT RECLUTATS
FORÇATS A
SER SOLDATS**

la Convenció sobre els drets de la infància (Annex 3, pàgina 83).

Els deixem una estona perquè puguin llegir aquesta informació en grup i, quan vagin acabant, els proposem que amb les dades reflecteixin la informació que han analitzat en una cançó, poema, conte, còmic o vídeo del tipus *stop motion* (fotografies continuades). L'objectiu és que la seva creació defensi els drets de les nenes, nens i adolescents, amb missatges que puguin sensibilitzar més persones

des d'un enfocament de drets humans, dignitat i transformació d'aquesta realitat.

Quan tots els grups hagin preparat la seva peça d'art i sensibilització, creem un espai en el qual puguin exposar-la al grup gran. El públic pot fer preguntes o donar una valoració del que els ha agradat o inspirat especialment de cada obra. Quan tots els grups ho hagin exposat, els convidem a buscar una persona amb la qual puguin intercanviar el paper que han escrit sobre les nenes i els nens soldat al començament de l'activitat. Deixem un temps perquè puguin llegir-lo i reflexionar en parelles. Després d'haver passat per totes aquestes activitats que busquen visibilitzar la utilització i el reclutament de nenes i nens en conflictes armats, plantegem les següents preguntes:

- Què hem après? Què ens ha sorprès sobre aquesta realitat global?

- Heu pensat que és una realitat que també afecta nenes?

- Com creieu que aquestes situacions afecten les nenes en particular? Per què?

Podem comentar que, a més de les violències i les dificultats que viuen totes les persones en situació de conflicte armat, les nenes viuen situacions de més vulnerabilitat, tenen més obstacles per accedir a l'educació i es veuen més discriminades, i són objecte de violències específiques pel fet de ser nenes.

Explicuem que s'estima que al món encara hi ha més de 300.000 nens i nenes que han estat reclutats i forçats a ser soldats, i s'estima que 4 de cada 10 són nenes.

Cada dia es vulneren, entre molts altres, els seus drets a la protecció, al bon tracte, a la família, a l'educació, al joc i a la llibertat.

Aquestes dades van canviant cada any, per la qual cosa es recomana contrastar-les amb informació actualitzada.

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de Pau

Per fer una acció de mobilització que puguem compartir com a grup en els nostres entorns educatius i comunitaris, els preguntem:

- Què creieu que podem fer com a ciutadanes i ciutadans del món perquè aquestes situacions deixin d'ocórrer i es compleixin els drets de totes les nenes i nens?

Els explicuem que Mano Roja és una iniciativa internacional nascuda a Colòmbia que utilitza aquest símbol com a manera de manifestar el rebuig al reclutament i l'ús de menors en guerres i conflictes armats.

La campanya convoca a nenes, nens, joves i adults a reflectir les seves mans vermelles en senyal de protesta per a la utilització i el reclutament de nens i nenes per part de grups armats al llarg del món. En diferents llocs del món, centres socials, educatius i comunitaris s'han unit a la campanya de diferents maneres.

És una tasca de tots i totes construir espais i contextos de pau, cura, inclusió, solidaritat i igualtat. Per afegir-nos a aquesta campanya, proposem recuperar el material artístic que han creat en l'activitat anterior i reproduir-lo en una cartolina. També hi poden afegir altres idees i dades que hagin après durant l'activitat.

A mesura que ho vagin acabant, ho van enganxant en un gran mural o paper continu per formar un collage el títol del qual pot ser, per exemple: "Diem NO a la utilització i el reclutament de nenes, nens i adolescents per a conflictes armats Amb el nostre art construïm PAU!". També poden pintar-se les mans de color vermell o dibuixar-ne el contorn sobre el mural.

El grup pot animar altres persones a afegir-se a la campanya de la "mà vermella" que han creat, i convidar-los a incloure la seva mà pintada al cartell, ja que la pau i la igualtat estan a les nostres mans. També podem fer una foto del grup davant el mural, i afegir-hi un missatge que es pugui compartir a les xarxes o en algun butlletí perquè arribi més lluny i a més persones.

CONEIXEM EL DRET INTERNACIONAL HUMANITARI

OBJECTIUS

- 1- Promoure la reflexió sobre la vulneració dels drets de les persones en situacions de violència i/o conflicte armat.
- 2- Reconèixer el paper que tenen els drets humans i el dret internacional humanitari en la salvaguarda de la dignitat de les persones en situacions de conflicte.
- 3- Respectar els drets, comprendre les responsabilitats que comporten i promoure'ls en els seus entorns.

DESENVOLUPAMENT de l'activitat

En aquesta activitat abordarem qüestions sobre els drets humans, i adquirirem nocions en matèria del Dret Internacional Humanitari (DIH).

Per a això, proposem iniciar l'activitat preguntant:

- Què són els drets humans?

La idea és dinamitzar un breu espai d'intercanvi d'idees en el grup, per poder aprofundir-hi després. Un cop ja s'ha posat en comú el que coneixen, en una pluja d'idees, proposem el visionat del vídeo *Què són els drets humans?*⁵

Després d'aquesta primera fase del desenvolupament de l'activitat, convidem que les persones participants reflexionin, a través d'una dinàmica, sobre els drets humans i el Dret Internacional Humanitari, posant-se en situació i imaginant diferents escenaris vinculats a aquesta temàtica. Expliquem que, a continuació, els demanarem que tanquin els ulls i es fixin en el que els ve al cap en escoltar una sèrie de paraules.

També narrarem algunes situacions concretes, per la qual cosa hauran d'intentar posar-se a la pell dels qui les puguin estar vivint:

⁵ Què són els Drets Humans? ONU Panamà. <https://www.youtube.com/watch?v=iuEI6eh-wdo>

GUERRA

- Què imagineu quan escolteu aquesta paraula?

Imagineu una persona jove que viu aquesta situació que us ha vingut a la ment:

- Com es pot estar sentint? Quin és el seu paper?

MITJANS de GUERRA

En la situació que esteu imaginant, hi ha mitjans de guerra? Per exemple, armes, elements violents, tecnologia que pugui fer mal...

- Quin efecte provoca la presència d'aquests elements en la situació que heu imaginat?

Idea de l'ENEMIC

Fins ara heu imaginat un conflicte bèl·lic en el qual hi ha immerses persones, joves i també d'altres edats. A més, hem fet referència a elements presents en aquesta mena de situacions que agreugen el conflicte.

En la vostra imatge:

- Qui porta les armes?
- Hi ha bàndols? Quina és la situació de cada bàndol?
- Què entenem per enemic?

Demanem que a poc a poc obrin els ulls, però sense oblidar el que han imaginat, perquè posarem en comú les seves sensacions i pensaments. Obrim un espai perquè algunes persones puguin compartir com s'han sentit, com era la imatge que han visualitzat...

És un bon moment per agrair que hagin compartit les seves sensacions i per introduir la següent fase de l'activitat.

Ara, debatrem en grup sobre aspectes relacionats amb la vulneració dels drets humans. Els convidem a compartir les seves opinions a partir de les següents preguntes:

- **Persones civils:** Què és una persona civil? Com cal tractar les persones civils durant els conflictes armats? Per què?
- **Nens i nenes:** Per què hi ha vegades en què els nens i les nenes prenen part en conflictes armats? Què pot suposar això per al seu creixement i pels seus drets?

- **Persones protegides:** Hi ha persones que necessiten una protecció especial en temps de guerra? Qui? Per què?

- **Llocs protegits en temps de guerra:** Hi ha llocs que, en la vostra opinió, no haurien de ser atacats? Quins llocs? Per què?

- **Normes:** Creieu que és raonable tenir normes per limitar el patiment que ocasionen els conflictes armats? Per què o per què no? Existeixen normes d'aquest tipus? En cas afirmatiu, què diuen?

Seguidament, demanem a les persones participants que s'organitzen en petits grups i repartim a cada grup una còpia de les normes bàsiques del DIH (Annex 14, pàgina 95). Repassem el que hem comentat durant el debat previ amb relació al que indiquen les normes i plantegem:

- Coneixiem aquestes normes?
- Hi ha alguna cosa que ens ha cridat l'atenció?
- Respecte de cada norma del DIH: què passaria si no existís?
- Quines d'aquestes normes s'assemblen a les que hem escrit amb anterioritat en les preguntes del debat?

Concloem proposant al grup que facin un mapatge de conflictes actuals i anteriors a la nostra època que pensin que poden haver incomplert aquestes normes del DIH. Des de Colòmbia, Espanya, Ruanda, Vietnam, Palestina, Iraq, Alemanya, Ucraïna o, fins i tot, escenaris de colonització, hi ha molts exemples en els quals aquestes normes no sempre s'han complert, i s'han vulnerat els drets humans de moltes comunitats. Aquesta investigació es pot dur a terme en diverses sessions, permetent que diversos grups aportin informació sobre diversos conflictes en el temps i en el món.

**EN ELS CONFLICTES ES
VULNERA EL DRET
a l'educació**

ENS COMPROMETEM amb la CULTURA de PAU

Per recollir el que han après durant la sessió, proposem **fer un mapamundi que permeti visualitzar els conflictes al món i a través del temps que el grup hagi investigat.**

Se'ls demanarà que, per a cada conflicte, es generi una fitxa d'informació amb les dades més importants, a més d'algunes de les principals normes bàsiques del DIH vulnerades i en quina situació no s'han complert. El mapamundi es pot il·lustrar amb imatges, notícies, xifres, testimonis...

El mural creat es pot col·locar en un lloc visible per compartir-lo amb la resta de persones del centre o de la comunitat, i fins i tot es pot suggerir que el grup organitzi una sessió de sensibilització sobre els drets humans i el DIH per a altres grups de joves, amb l'objectiu de promoure una comprensió crítica dels conflictes i el desenvolupament col·lectiu d'eines en les persones per construir entorns de pau, com a ciutadanes i ciutadans globals que defensen els drets humans.

CONSTRUÏM UN MÓN DE PAU

OBJECTIUS

- 1- Tenir experiències de participació activa en favor de la construcció de la pau i de relacions justes, igualitàries i solidàries.
- 2- Promoure el compromís per la justícia, l'equitat i la pau entre joves, tant en els seus entorns immediats com en l'àmbit global.
- 3- Elaborar un pla d'acció amb propostes concretes per construir entorns de convivència i pau, exercint capacitats de ciutadania global.

DESENVOLUPAMENT de l'ACTIVITAT

Iniciem l'activitat convidant al grup a conèixer experiències que han dut a terme altres grups de joves en la construcció d'un món en pau:

*** Jóvenes constructoras de paz (Barrancabermeja-SJR Colombia)**

<http://www.youtube.com/watch?v=HFHxLbvH0fY>

*** Jóvenes líderes y comunicadores de Fe y Alegría Nicaragua**

<http://www.youtube.com/watch?v=KvHiOoMyJrE>

*** Red de Jóvenes de Torresalinas, Murcia, España**

<http://www.youtube.com/watch?v=W6wNoPcWREs>

Després de conèixer les experiències, proposem les preguntes següents per a la reflexió en assemblea:

- Què us sorprèn d'aquestes experiències? Què és el que més us ha agradat?
- Coneixeu altres experiències de joves que estiguin treballant a favor de la pau?
- Què podem aprendre d'aquestes experiències?
- Per què creieu que és important que els i les joves participin i s'impliquen en favor de la pau?

Recollim les seves respostes en un paperògraf o cartolina, que serveixin d'entrada per a la següent part de l'activitat. Els proposem que, després d'aprendre a partir de diferents accions de construcció de pau al món, ens hi afegim com a ciutadanes i ciutadans globals des de la responsabilitat que tenim també per generar entorns pacífics, que garanteixin la igualtat de drets, la justícia i la solidaritat entre les comunitats i amb el planeta Terra.

Per a això, proposem un itinerari d'acció amb diferents fases:

FASE 1: INVESTIGUEM

Com a ciutadanes i ciutadans globals, tenim la capacitat d'observar el nostre entorn local i identificar les realitats de conflicte, violència o desigualtat que més ens mobilitzen, i que també ocorren en altres llocs del món.

En aquesta fase, proposem al grup elaborar una sèrie de preguntes que puguin fer a persones del seu entorn, centre educatiu, barri o família, per entendre quins desafiaments els preocupen més sobre els conflictes, les violències, les desigualtats o la convivència.

També poden investigar a partir d'altres recursos: llibres, articles, diaris, internet, xarxes socials, etc., mantenint sempre una mirada crítica per no caure en estereotips o visions esbiaixades de la realitat, i escoltant veus diverses.

FASE 2: POSEM EN COMÚ

Ens tornem a trobar per compartir el que hem investigat, abocant els resultats i les conclusions en un paperògraf i recollint les idees de totes les persones.

A continuació, preguntem:

- Sobre quin desafiament entorn de la pau voleu treballar principalment? Hauran de posar-se d'acord per triar-ne un o dos, en els quals s'enfocaran.

FASE 3: PASSEM A L'ACCIÓ

Amb el o els desafiaments principals que hàgim triat, passem al disseny d'accions concretes que puguem fer en els pròxims mesos o en el proper any de manera local, al nostre centre educatiu, barri, poble o ciutat.

Poden ser accions presencials o virtuals, com una campanya de sensibilització a les xarxes socials. Per dissenyar-les, utilitzarem la fitxa de l'Annex 15 (pàgina 97). És molt important que en el disseny de les accions garantim que tinguin com a objectius:

1. Sensibilitzar la ciutadania sobre la importància que té la cultura de pau i convivència.
2. Mobilitzar a la ciutadania perquè actuïn a favor de la cultura de pau.
3. Incidir en els nostres entorns, institucions i en la ciutadania perquè es duguin a terme canvis reals i compromisos per a la cultura de pau (per exemple, un manifest amb propostes i peticions per a la cultura de pau).

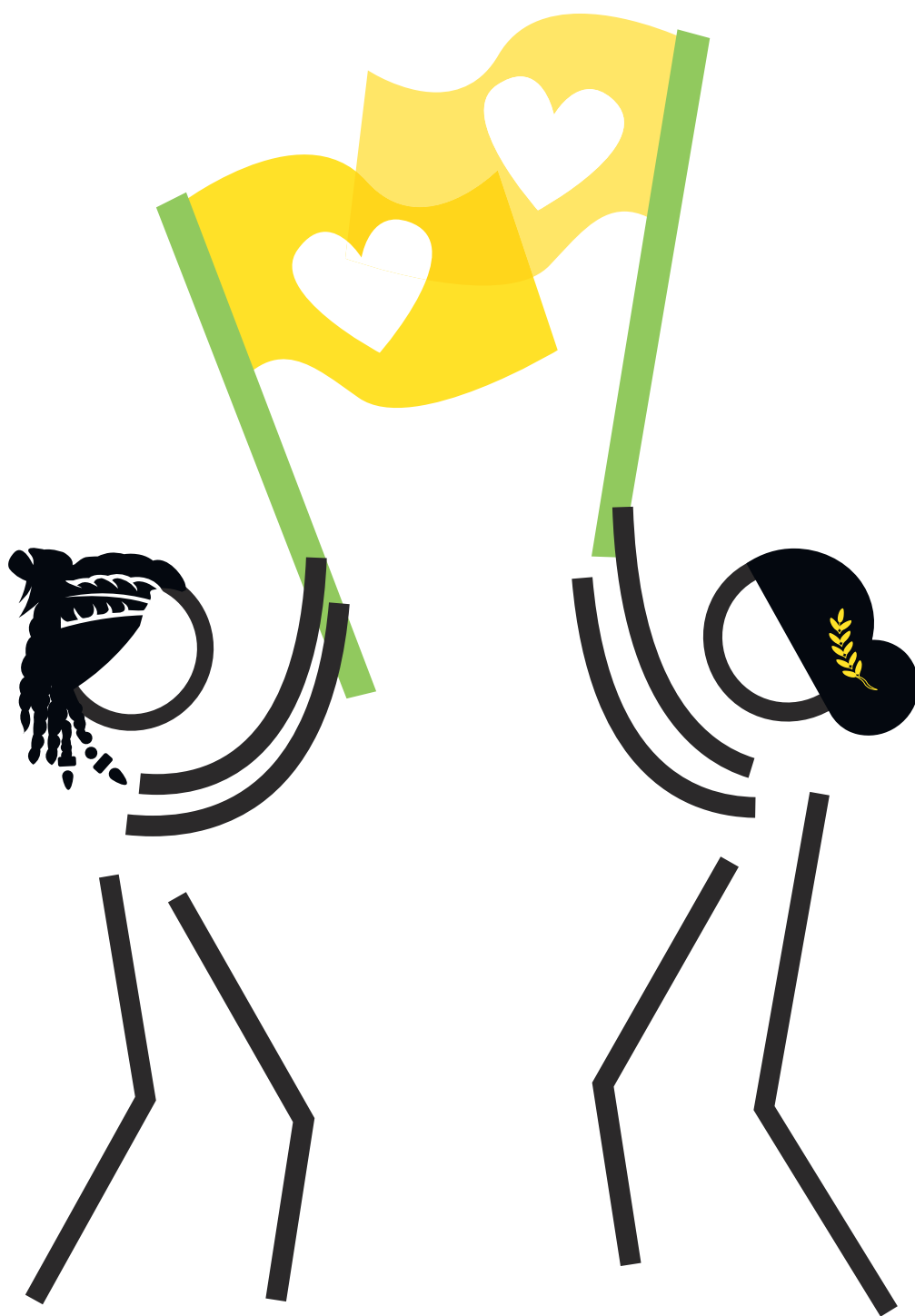
També és molt important que, quan duem a terme les accions, tinguem un temps per avaluar-les i incorporar-hi millores, i que en tot el procés avaluem si estem construint una cultura de pau i convivència d'inclusió, igualtat, justícia i solidaritat dins del grup.

ENS COMPROMETEM amb la cultura de pau

Per segellar el nostre compromís amb la cultura de pau, proposem al grup que preparin un video, mural o article, amb imatges o escrits que se'ls acudeixin, que reculli les accions que han dut a terme. Haurà de ser un producte de comunicació que pugui arribar a altres persones del seu entorn, i que mostri els seus **aprenentatges i contribucions en la construcció d'un món en pau.**

- A quantes persones podran arribar amb els seus missatges de pau?

ENS COMPROMETEM
AMB LA CONSTRUCCIÓ
D'UN MÓN EN PAU

GIMCANA PER A TOTES LES EDATS

UN MÓN ON VIURE EN PAU

9 CONSTRUÏM CULTURA DE PAU

8 PERSONES DE PAU

7 OBJECTIU: LA PAU

6 COMUNICACIÓ NO VIOLENTA

5 MIRADES

4 EINES DE PAU

3 DESFEM ELS CONFLICTES

2 MAPAMUNDI DE CONFLICTES

1 TANGRAM DE LA PAU

Presentem una gimcana amb diferents proves per treballar amb grups el tema de la cultura de pau. Consta de nou proves, que recomanem dur a terme en un espai ampli que permeti moure's lliurement.

Convé comptar almenys amb una persona encarregada de facilitar cadascuna de les proves. Per fer la gimcana organitzem els i les participants en grups, que voltaran fins a passar per totes les activitats.

El nombre de proves i el seu desenvolupament poden adaptar-se a les necessitats i les característiques de cada grup, per la qual cosa és possible combinar-les o modificar-les de la manera que es consideri necessària.

En la primera prova que facin, la persona facilitadora farà una breu introducció sobre el tema. Cap grup no hauria de començar per la prova 3, per assegurar-nos que tots fan les proves 2 i 3 en ordre.

En passar per cadascuna de les set proves, els entregarem algunes paraules inspirades en la següent frase de la poeta Gloria Fuertes, que hauran retallat i dividit en tantes parts com grups participin, i que s'utilitzaran en l'última prova:

N'hi ha PROU amb UNA MÀ PER FER MAL.
EN NECESSITEM DUES PER ACARICIAR, PER APLAUDIR,
I TOTES LES DEL MÓN PER ACONSEGUIR LA PAU

A continuació, quan tots els grups hagin acabat les primeres vuit proves, els demanem que es reunixin en gran grup per fer la vuitena prova, en la qual uniran les paraules que ha rebut cada equip, formaran la frase i faran l'activitat final de la gimcana. Les proves que formen la gimcana són les següents.

PROVA I: TANGRAM DE LA PAU

Material: Annex 16 (pàgina 98), tisores, escuma, cartró.

L'objectiu de la prova és reconèixer el colom com a símbol de la pau i comprendre que la construcció de la pau és un procés en el qual hem de participar totes i tots de manera conjunta.

Durant la prova es poden utilitzar les peces de l'Annex 16 o bé es poden fer servir com a plantilla per elaborar-ne unes altres de grandària més gran sobre escuma o cartró. Abans d'entregar a l'equip les peces del tangram, els diem que l'objectiu del joc és formar una figura relacionada amb la pau, però abans han d'endevinar quina figura és.

Hauran d'endevinar-la utilitzant com a màxim cinc preguntes la resposta de les quals sigui "sí" o "no".

Quan l'hagin endevinada, els entreguem les peces perquè, en un màxim de cinc minuts, formin la figura del colom.

Quan l'hagin acabada, reflexionarem amb el grup sobre la figura formada:

- Què representa aquest símbol?
- Què pretén transmetre'ns?

- Què ens recorda quan ho veiem?

Parlem amb el grup sobre el fet que aquest símbol representa el compromís que tenim cadascuna i cadascun amb la construcció de pau en el nostre dia a dia.

Animem al grup a emportar-se el colom que han fet i que el col·loquin en un lloc visible de l'espai que comparteixen, per recordar cada dia la seva capacitat d'acció per construir pau als seus entorns.

PROVA 2: MAPAMUNDI DE CONFLICTES

Material: Annex 17 (pàgina 99), Annex 18 (pàgina 100).

L'objectiu de la prova és situar al mapa alguns dels països del món en els quals hi ha conflictes armats.

Per a això, comencem preguntant al grup si creuen que vivim en un món en pau. Reflexionem sobre les respostes i els expliquem que en aquest moment encara hi ha molts països en els quals hi ha conflictes de diferents tipus. Per saber-ne una mica més, en aquesta prova identificarem vuit països en els quals tenen lloc conflictes armats.

Per endevinar el nom dels països que han de situar, hauran de resoldre la sopa de lletres de l'Annex 17.

Després, hauran d'escriure al lloc correcte del mapa el nom de cada país. Per a això, abans d'escriure els noms sobre el mapa de l'Annex 18, la persona que dinamitza la prova confirmarà si ho estan situant correctament respo-

nent "fred" o "calent", en funció de com d'a prop o lluny quedi del lloc correcte del mapa. En acabar, reflexionarem amb el grup sobre el fet que aquests són només alguns dels països en els quals estan tenint lloc conflictes armats.

- Coneixien que hi havia conflictes en aquests països?
- Quins altres països podrien esmentar?
- I en altres moments històrics?
- Quines conseqüències poden tenir els conflictes per a les persones que viuen en aquests països?
- I en altres països de l'entorn?

Per tot això, més que mai, és important comprometre'ns amb la cultura de pau. Per explorar la nostra capacitat d'acció, hauran de passar a la següent prova!

PROVA 3: DESFEM ELS CONFLICTES

Material: Annex 19 (pàgina 101).

L'objectiu de la prova és identificar accions quotidianes que les persones del grup poden fer per contribuir a construir pau i revertir dinàmiques com les vistes en la prova 2.

Continuem amb el mapa de la prova anterior, en el qual ja hi ha escrits els noms dels països en conflicte.

Explicuem a les persones del grup que, com que tots i totes podem contribuir a construir pau, la prova consisteix a identificar accions o actituds quotidianes amb les quals

podem contribuir al fet que hi hagi pau i que els conflictes no escalin fins al punt que hem vist que poden fer-ho.

Les persones del grup aniran proposant accions o actituds d'una en una, però de manera àgil. Durant trenta segons hauran d'arribar a un acord de grup. Si n'hi ha, es comunicarà a la persona que dinamitza.

Si està d'acord que l'acció o l'actitud en qüestió contribueix a generar pau al nostre entorn, els donarà un colom de l'Annex 19 i una persona del grup el col·locarà en un dels conflictes del mapa. Repetim l'acció fins a cobrir tots els conflictes del mapa.

PROVA 4: EINES DE PAU

Material: Annex 20 (pàgina 102).

L'objectiu de la prova és identificar quin tipus de conductes donen origen als conflictes, així com quin tipus de respostes poden contrarestar-los, per utilitzar-les quan algun factor de risc es manifesti.

Per a això, repartim les peces de l'Annex 20 entre les persones del grup.

Primer, llegiran totes les eines de conflicte (les peces de color groc) d'una en una, i hauran de pensar quina eina de pau podria contrarestar-la. Després, els entreguem les

eines de pau (les peces de color verd) i hauran d'unir cadascuna amb l'eina de conflicte corresponent.

Després, comentem breument si les eines de pau que havien identificat eren les mateixes o si eren diferents, i quines altres eines de pau se'ls ocorren per contrarestar les de conflicte.

Finalment, abans de passar a la següent prova, hauran d'identificar situacions de la seva vida diària en les quals puguin aplicar les eines de pau que han vist, com a prevenció dels conflictes, i que d'aquesta manera es converteixin en agents de cultura de pau als seus entorns.

PROVA 5: MIRADES

L'objectiu de la prova és experimentar una situació de pau.

Per a això, explicuem al grup que passarem per dues situacions diferents. La primera situació consistirà a fer un "pols de mirades". Per a això, els demanem que es col·loquin per parelles, una persona davant de l'altra, amb un objecte al mig, al centre del qual entrellaçaran les mans en la postura per fer un pols.

Hauran de mirar-se els ulls amb les mans unides, desafiant l'altra persona amb la mirada, transmetent el següent pensament: "Jo et guanyaré; tu perdràs".

El pols durarà un parell de minuts, després dels quals relaxaran la postura i decidiran amb la parella qui creuen que ha guanyat. Compartiran com s'han sentit durant el desenvolupament del joc, davant del desafiament de l'altra persona.

En la següent situació jugarem a "La seva història en la teva mirada". Demanem a les persones del grup que canviïn de parella i s'asseguin al costat d'una altra persona.

Els explicuem que durem a terme un experiment que s'ha fet en molts llocs del món. Aquesta vegada també es miraran als ulls durant dos minuts, però amb un objectiu diferent: han de mirar l'altra persona i intentar comprendre

com se sent (si es troba bé, si li preocupa alguna cosa...). Hem de llegir la seva mirada, netejant al mateix temps la nostra per a què el company o companya pugui llegir com ens trobem. Aquesta vegada la frase que li transmetrem serà: "Comprenc com et sents, i estic amb tu en això".

Després de dos minuts, els animem a relaxar la postura i a compartir amb la parella què han vist: com creuen que es troba, si s'han sentit compresos o compreses, escoltats o escoltades, etc.

A continuació, obrim un diàleg en gran grup per compartir les diferències entre les dues experiències. Plantegem: en les dues activitats hem fet servir la mirada, però hi ha hagut diferències.

- Amb quin us heu sentit millor?
- Què passa en les situacions competitives?
- Com ens hi sentim?
- Què passa quan ens obrim a comprendre i a escoltar una altra persona?
- Podem construir pau a través d'aquestes experiències?

Els animem a fer una pluja d'idees de situacions del seu dia a dia en les quals puguin substituir la competitivitat per l'escolta i utilitzar l'empatia com a manera de construir pau, i els convidem a comprometre-s'hi.

PROVA 6: COMUNICACIÓ NO VIOLENTA

L'objectiu de la prova és reflexionar sobre la nostra manera de comunicar-nos i com amb ella podem contribuir a construir pau als nostres entorns. Per començar, preguntem al grup si saben què és la comunicació no violenta, i si n'han sentit a parlar.

Recollim les seves respostes, i els comentem que la comunicació no violenta és un tipus de comunicació en la qual expressem les nostres opinions i necessitats, sense agredir ni violentar l'altra persona, de manera que impedim que els conflictes escalin. Per exemple, es tracta de no fer servir expressions com "El problema és que tu ets..." o termes com "sempre" o "mai", sinó utilitzar, en el seu lloc, frases com "Quan passa això em fa sentir d'aquesta manera" o "A vegades tinc la impressió que...", posant en

primer lloc el que la situació i l'actitud de l'altra persona ens fa sentir, i citant també aspectes positius de la persona i de la situació, així com les necessitats que tenim perquè la situació millori, en lloc d'acusar sistemàticament l'altra persona com a responsable del conflicte.

El nostre llenguatge condiciona molt l'escalada de la violència en els conflictes en els quals participem. Amb una comunicació no violenta, les nostres relacions i la gestió dels nostres conflictes poden millorar de seguida. Ho provem?

Per a això, explorarem com podem comunicar-nos de manera no violenta en algunes situacions del nostre dia a dia.

La persona que dinamitza plantejarà d'una en una diferents situacions quotidianes:

- * **Hi ha molta gent a la parada de l'autobús, portes molta estona esperant-lo i, quan arriba, una persona es cola.**
- * **L'amic amb el qual havies quedat perquè et retornés uns apunts no apareix.**
- * **Ahir per sopar hi havia unes postres especials i, com que no tenies gana, les vas deixar per avui. Quan t'ho vas a menjar, ja no en queda perquè algú s'ho ha menjat.**
- * **Has encarregat a la llibreria del barri un llibre que necessites i quan el vas a recollir no l'han portat.**
- * **Al grup de WhatsApp de classe hi ha una persona que de manera habitual es fica amb una altra.**

En parelles o grups petits, hauran de representar la situació. Primer, amb un estil de comunicació agressiu, representant com reaccionarien “sense filtre”. Després, una persona del grup que hagi estat d’espectadora repetirà la situació emprant una forma de comunicació no violenta.

Durant les representacions, ajudarem el grup a trobar fórmules de comunicació no violenta, en cas que no els sigui fàcil trobar-les.

Un cop representades totes les situacions, comentarem en grup com s’han sentit en comunicar-se en cada estil, tant les persones emissores dels missatges com les persones receptores, i què creuen que cada estil aporta en la gestió dels conflictes.

Acabem l’activitat explorant amb el grup com creuen que poden integrar aquesta forma de comunicació en el seu dia a dia.

PROVA 7: OBJECTIU: LA PAU

Material: Annex 21 (pàgina 107).

L’objectiu de la prova és conèixer com els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) estan relacionats amb la construcció de la pau.

Explicuem que els ODS són una continuació de la tasca iniciada pels Objectius del Mil·lenni, gràcies als quals es van aconseguir avenços que ara demanen ser ampliat. El 2015 els Estats membres de l’ONU van aprovar l’Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible, integrada per 17 ODS per posar fi a la pobresa, lluitar contra la desigualtat i la injustícia i fer front al canvi climàtic.

En aquesta prova hem de descobrir quina relació té cadascun dels objectius amb la pau. Per a això, hi haurà preparat un mural amb dues columnes. L’encapçalament d’una serà “ODS relacionats amb la pau”, i el de l’altra, “ODS no relacionats amb la pau”. Entreguem a les perso-

nes del grup les fitxes de cadascun dels objectius. Hauran de llegir-los d’un en un i debatre breument si creuen que estan relacionats amb la pau:

- Com contribueix aquest objectiu al fet que hi hagi pau?
- Si no hi ha pau, es pot aconseguir l’objectiu?

Després d’haver-los comentat tots, observem com han quedat recollits al mural.

- A quina columna hi ha més objectius?
- Com està relacionada la pau amb la resta de reptes globals plantejats?
- Es poden aconseguir benestar i drets si no hi ha pau?
- Com podem involucrar-nos en la seva construcció?

PROVA 8: PERSONES DE PAU

Material: Annex 22 (pàgina 109), Annex 23 (pàgina 111).

L’objectiu és conèixer persones que han estat reconegudes per la seva tasca a favor de la pau.

Iniciem la prova explicant que coneixerem algunes persones que han estat distingides per la seva tasca a favor de la pau.

Per a això, seguirem una dinàmica semblant al joc “Qui és qui”. Una persona del grup tindrà la informació d’una de les persones de pau (Annex 22). Les altres persones del grup tindran les pistes (Annex 23) i les utilitzaran per esbrinar de quina persona es tracta. No podran fer servir la pista del nom abans d’haver fet dues altres preguntes. Quan l’hagin esbrinat, la persona que confirmava les pis-

tes recapitularà la informació (el nom, la nacionalitat, per què és reconeguda) i llegirà la seva frase.

Repetim la dinàmica fins que hagin conegut totes les persones o fins que s’acabi el temps establert per a la prova.

Acabem reflexionant amb el grup sobre si coneixien o no les persones que han vist i quines altres persones que no estiguin incloses coneixen.

- En el seu centre socioeducatiu o en la seva comunitat, hi ha persones que també contribueixen a construir pau?
- Voldrien ser elles i ells part d’aquest grup de persones que a tot el món contribueixen a construir pau als seus entorns?

PROVA 9: CONSTRUÏM CULTURA DE PAU

Material: paraules de la frase de Gloria Fuertes (pàgina 74), tres cartolines, bolígrafs i marcadors.

L'objectiu de la prova és que el grup es comprometi a dur a terme accions per fomentar una cultura de pau.

En primer lloc, hauran de posar en comú les paraules que cada equip ha anat obtenint durant la gimcana i ordenar-les per formar la frase inspirada en la de Gloria Fuertes: "N'hi ha prou amb una mà per fer mal. En necessitem dues per acariciar, per aplaudir, i totes les del món per aconseguir la pau".

Quan hagin format la frase, reflexionem sobre el que diu

i el que ens transmet. Comentem amb el grup la importància que siguem constructors i constructores de pau als nostres entorns.

- Què és per a vosaltres una cultura de pau? Per què creieu que és important?

- Què heu après durant la gimcana?

- Com podeu contribuir a construir cultura de pau als vostres entorns?

Per concretar les accions amb les quals cada persona pot contribuir-hi, habilitem tres cartolines grans, a cadascuna de les quals hi haurà escrit el següent:

Deixem uns minuts perquè cada persona pensi paraules clau (conflicte, empatia, trobada, comunicació, pau, etc.) i quines accions podria dur a terme per fomentar una cultura de pau en cadascun d'aquests tres àmbits. Passat el temps establert, obrirem un debat, en el qual podran exposar les seves idees. Les accions que tinguin acceptació i consens entre el grup seran escrites a cadascun dels cartells corresponents.

Donem un temps al final perquè puguin escriure lliurement el que vulguin.

Abans d'acabar, colloquem els cartells en un lloc freqüentat pel grup i establim terminis per avaluar quines accions han fet, com han anat i quines noves idees tenen per posar en pràctica.

D'aquesta manera, **estaran constantment exercint com a agents promotors i promotores d'una cultura de pau als seus entorns**, des dels més pròxims fins als aparentment més llunyans, fomentant una ciutadania global activa i compromesa amb la pau i amb altres reptes globals del seu temps.

ANNEXOS

ANNEX I: CONSTRUÏM PAU/ DESMUNTANT ESTEREOTIPS

Retalla i coloreix

ANNEX 2: MIREM AL NOSTRE VOLTANT

Podies resoldre-ho d'una altra manera? Com?					
Com es va resoldre?					
Com ens vam sentir?					
Amb qui?					
Situació del conflicte					

ANNEX 3: MISSATGES DE PAU/ MENORS SOLDAT/ LA GRAN DECISIÓ

CONVENCIÓ SOBRE ELS DRETS DELS NENS, NENES I ADOLESCENTS (ADAPTACIÓ I RESUM)⁶

Aquesta Convenció s'ocupa dels drets de totes les persones que encara no han complert els 18 anys.

Tots els Estats han de respectar els drets dels nens, nenes i adolescents, sense distinció de raça, color, sexe, llengua, religió o opinió política del nen/nena o de la seva família. Tots els governs que signen una llei per fer valdre els drets dels nens, nenes i adolescents han de prendre les mesures necessàries per garantir que es compleixi.

És necessari fer conèixer a totes les persones el que diu aquesta Convenció. Alguns dels drets que s'hi recullen són, entre altres:

1. Tots els nens i nenes tenen dret a ser tractats en igualtat, sense fer diferències pel seu color de pell, gènere, llengua, situació econòmica, religió ni opinió política.
2. Tenen dret a rebre suport si presenten alguna dificultat física o mental.
3. Totes les nenes, nens i adolescents tenen dret a tenir un nom i una nacionalitat.
4. Tenen dret a rebre ajuda quan estiguin malalts/malaltes i a rebre atenció mèdica.
5. Tenen dret a rebre protecció contra qualsevol tipus de violència sobre la seva persona, descuit, maltractament o explotació.
6. Tenen dret a l'educació. Una educació que desenvolupi les seves capacitats i que els ensenyi la pau, la solidaritat, l'amistat, la igualtat i el respecte.
7. Tenen dret al joc, al descans i a la diversió, així com a estar i a compartir amb altres nens i nenes.
8. Tenen dret a dir el que pensen i que la seva opinió sigui escoltada i tinguda en compte tant per persones adultes i autoritats com per altres nens i nenes.
9. Tenen dret a passejar per boscos, camps i ciutats lliures de fem i contaminació.
10. Tenen dret a participar.
11. Tenen dret a fer servir la seva llengua materna i a participar de les seves festes i tradicions culturals.
12. Cap nen o nena menor de 15 anys no ha de ser enrolat en un exèrcit ni ha de combatre en un conflicte armat.

⁶ Convenció sobre els Drets del Nen. 2015. UNICEF Comitè Espanyol:
https://www.unicef.es/sites/unicef.es/files/comunicacion/ConvencionsobrelosDerechosdelNino_0.pdf

ANNEX 4: L'ESCOLA ENS PROTEGEIX

CHRISTINE

Viu a dos quilòmetres del centre escolar més pròxim. Com a resultat del conflicte a la seva localitat, el seu pare i els seus germans grans van fugir a una localitat més segura, a 200 quilòmetres de distància. La mare de la Christine estava embarassada i a més havia de cuidar l'àvia, per la qual cosa elles tres es van quedar al poble. Ara, la Christine ha d'ajudar amb les feines de casa, tenir cura del camp, de la seva mare i també de la seva àvia, per la qual cosa ha deixat d'anar a escola.

JOHN

És de Sudan, però viu en un assentament de persones refugiades a Uganda. Estudiava primària al seu lloc d'origen fins que la guerra va fer que s'hagués de desplaçar de manera forçada. Allà va continuar els estudis fins que van haver de tornar al seu país, on va ser reclutat com a soldat per participar en el conflicte, per la qual cosa no va poder continuar l'escola. Amb 19 anys, ja fora de l'exèrcit, desitjaria continuar estudiant i ser professor a Sudan.

Safia

Ha arribat amb la seva família a un nou país. Han hagut de migrar perquè a la seva regió estan extraient minerals de la terra i estan contaminant l'aigua de la qual depenen. Encara que la Safia sempre ha estat molt treballadora a l'escola, no coneix ningú a la nova ciutat i no parla l'idioma local, per la qual cosa té por de sentir-se al marge o que no la incloguin. A la nova escola aprenen d'una altra manera, i no sempre entenen que hi hagi nenes i nens que han hagut de migrar d'altres països i que parlen idiomes diferents.

ANNEX 5: I QUÈ FEM?

	Activitat	Activitat	Activitat
Nom de l'activitat			
Descripció de l'activitat			
Objectiu(s)			
Dates			
Lloc			
Persones a les quals es dirigeix			
Material			

ANNEX 6: L'ESCALA DEL CONFLICTE⁷

7. La separació física.

Ja no hi ha prou espai per als dos grups: se'ls separa, canvien de classe... Però el conflicte queda sense resoldre.

5. Es construeix una imatge de l'enemic o enemiga.

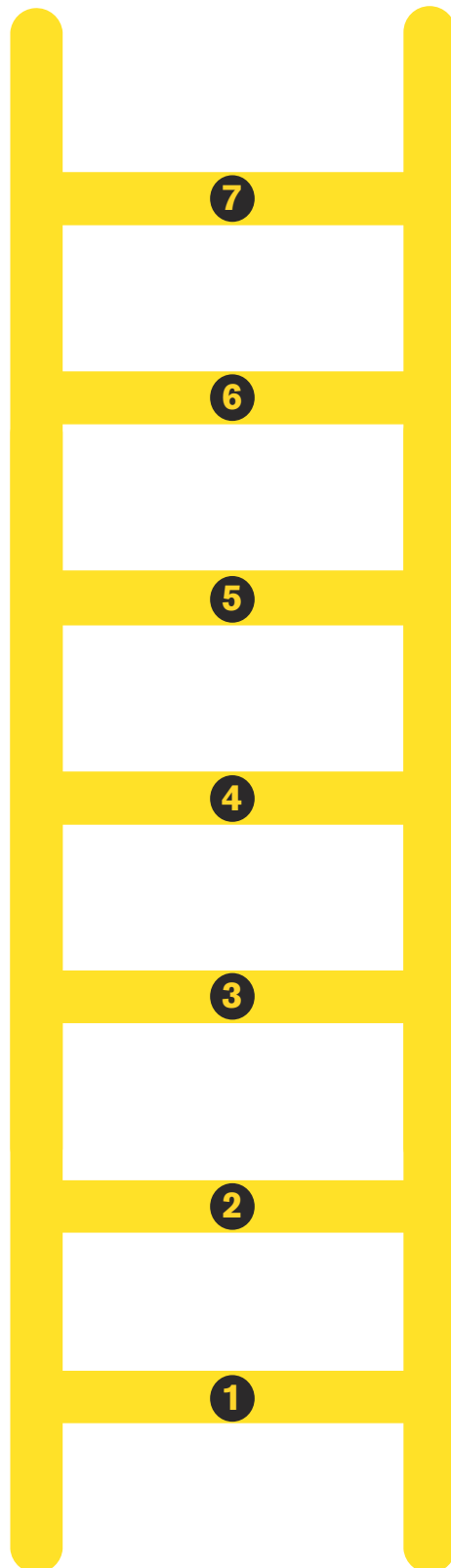
L'altra persona és terrible. Les parts només se centren en els últims esdeveniments: la pilota desinflada... Tot el que s'havia viscut abans s'oblida i queda una imatge deformada de l'altra persona.

3. El problema creix.

Els problemes augmenten i ressegueixen antics rancors. "Sempre decideixes a quin joc hem de jugar, encara que la majoria dels teus companys i companyes de classe no hi estiguin d'acord". "Quan mirem una pel·lícula, sempre tens el millor lloc".

1. El desacord sobre un recurs.

Tots i totes volen el mateix. El Joan i la Maria volen la pilota durant l'hora del pati. El Joan vol jugar a futbol, mentre que la Maria vol jugar a bàsquet.

6. S'obren les hostilitats.

L'objectiu és fer mal a l'altra persona. Si una persona del grup intenta ser més diplomàtica, baixar el to de la tensió o veure el punt de vista dels i les altres, és considerada com a traïdora.

4. El diàleg de persones sordes.

Cada costat en el conflicte busca aliances amb les seves pròpies amistats. Es parla "de" l'altra persona, en lloc de parlar "amb" ella. Les parts es comuniquen a través de gestos no verbals: es donen l'esquena, trenquen la pilota, etc.

2. Personalització del problema.

Una persona té la culpa; l'altra és egoista. "Sempre tens la pilota. No és just!".

⁷ Adaptat de: <http://www.educationforpeace.no/spanish/conflictransformacion.php>

ANNEX 7: ANALITZEM ELS CONFLICTES

ELEMENTS QUE INTERVENEN EN ELS CONFLICTES

Les persones protagonistes:

- Quines persones hi estan directament implicades?
- Quines no hi estan directament implicades, però hi tenen interès o poden influir en el resultat?

El poder en les relacions:

- Quin poder o influència té cada persona sobre les altres?
- És una relació entre iguals o hi ha desigualtat? De quina manera?
- Hi influeix el gènere? És a dir, hi ha desigualtat de poder pel fet de ser noi o noia?
- De quina manera i per què?
- Hi ha coalicions entre persones que afecten la resolució del conflicte?

La percepció de la realitat:

Observa la manera en la qual cada persona acull i interpreta la causes del conflicte.

Els sentiments:

- Com s'han sentit les persones que han entrat en conflicte?

Les posicions:

- Què és el que vol i demana cada persona? Què és el que reclama?

Els interessos i les necessitats:

- Com se sentirien satisfetes les persones?
- Quin benefici intenten obtenir amb el conflicte?

Els valors i principis:

Observa el conjunt d'elements culturals i ideològics que justifiquen i serveixen per argumentar els seus comportaments.

La dinàmica de la relació:

- * Escolta la història del conflicte.
- * Discrimina si es tracta d'un conflicte latent (quan les persones no són gaire conscients del xoc d'interessos i qualsevol espurna pot treure a la llum el conflicte) o d'un conflicte polaritzat (quan les persones creuen que només elles mateixes tenen tota la raó i no veuen interessos comuns).

La comunicació:

- * Observa el grau de respecte, confiança i enteniment entre les persones.
 - * Observa les distorsions en la informació: mala informació, rumors, estereotips, prejudicis, etc.
 - * Observa com es comuniquen (passivament, agressivament o assertivament) i els seus codis culturals.
- Hi influeix la variable del gènere? És a dir, es comuniquen de la mateixa manera les noies entre elles, els nois entre ells i les unes i els altres entre si?
 - Aquesta manera de comunicar-se té relació amb rols o estereotips de gènere?
 - Hi influeixen una mica les possibles relacions de poder?

ANNEX 8: ANALITZEM ELS CONFLICTES

ESTILS D'AFRONTAMENT

COMPETICIÓ

Intentem perseguir els nostres objectius personals a costa dels d'altres persones, no ens aturem a pensar en els i les altres. Intentem imposar les nostres idees i punts de vista, encara que quedem per damunt dels i les altres. Volem guanyar costi el que costi. Seria com aquella veu interior que diu: "Tu calles".

EVITACIÓ

És una actitud bàsica que es caracteritza per no afrontar els problemes. Evitem o posposem els conflictes. Implica no tenir-nos en compte ni a nosaltres mateixes/mateixos ni a la resta de persones.

COMPROMÍS

És una actitud bàsica basada en la negociació, en la cerca de solucions d'acord, normalment basades en el pacte i en la renúncia parcial del nostre propi interès o de l'interès dels grups. La solució satisfà parcialment totes dues parts.

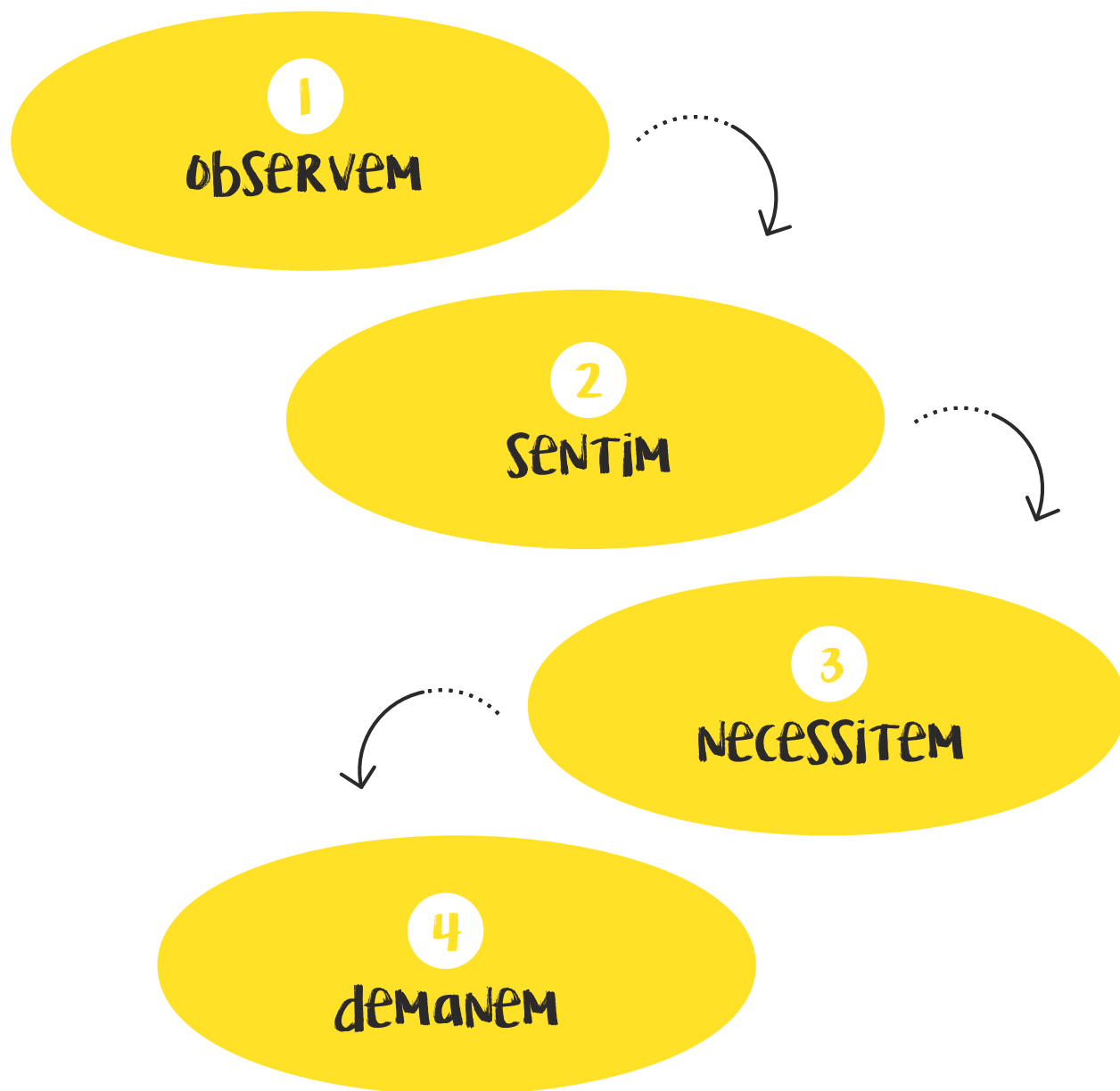
ACOMODACIÓ

Suposa cedir habitualment als punts de vista de les altres persones i renunciar als propis. Seria com aquella veu interior que diu: "Bé, el que tu diguis".

COOPERACIÓ

Implica un nivell d'incorporació dels uns/unes i dels altres en la cerca d'un objectiu comú. Suposa explorar el desacord i generar alternatives comunes que satisfacin totes dues parts. Intenta superar la dicotomia entre el meu i el teu.

ANNEX 9: COMUNICACIÓ NO VIOLENTA, COMUNICACIÓ PER A LA PAU. Passos

ANNEX 10: COMUNICACIÓ NO VIOLENTA, COMUNICACIÓ PER A LA PAU, ESCOLTA activa

ESTÀS ESCOLTANT?

El truc d'una persona que conversa bé no és ser interessant (saber parlar), sinó tenir interès (saber escoltar). Diem que una persona fa una bona escolta activa quan és capaç de parar atenció d'una manera intencionada, donant clares mostres de comprensió i generant empatia (això és, sabent-se posar al lloc de l'altra persona).

Com podem fer una bona escolta activa?

- * **Presta tota la teva atenció** a la persona que parla i dona-li clares mostres d'això: mira-li sovint als ulls, assenteix mitjançant gestos i amb expressions verbals.
- * **Repeteix els punts clau** d'allò que t'explica i que sembla que té importància per a ella, per donar-li a entendre que la vas comprendre.
- * **No la interrompis** excepte per mostrar que atens i per demanar aclariments si no entens alguna cosa.

Hi ha diversos factors que poden interferir en la nostra capacitat d'escolta:

Hàbits no verbals: desviar la mirada, moure'ns massa o molt poc, recolzar el cap a les mans, descurar la nostra postura, perdre l'equilibri i la simetria del cos, cobrir-nos massa temps el pit o el ventre amb els braços, ocultar les mans, no respectar l'espai que té l'altra persona...

Actituds impulsives: fer avaluacions o emetre judicis crítics, donar consells sense que te'ls demanin, intentar explicar el nostre cas o una història millor que la que ens expliquen, preguntar selectivament tafanejant, disparar perquè, interpretar malament les intencions de l'altra persona, etc.

ANNEX II: COMUNICACIÓ NO VIOLENTA, COMUNICACIÓ PER A LA PAU. SENTIMENTS

AVORRIMENT	MENYSPREU	Odi
ALEGRIA	DOLOR	OPTIMISME
ALLEUJAMENT	EMPATIA	Paciència
AMOR	ENUIG	PÀNIC
ANGOIXA	ENTUSIASME	PASSIÓ
ANSIETAT	ENVEJA	PENA
ENYORANÇA	ESPANT	PESSIMISME
HARMONIA	ESPERANÇA	Plaer
SORPRESA	FÀSTIC	Ràbia
CALMA	FRUSTRACIÓ	RECEL
AFFECTE	HOSTILITAT	REBUIG
GELOSIA	HUMILIACIÓ	RANCOR
CÒLERA	IMPACIÈNCIA	RESSENTIMENT
COMPASSIÓ	IMPOTÈNCIA	RESIGNACIÓ
CONFIANÇA	INDIFERÈNCIA	SATISFACCIÓ
CONFUSIÓ	INDIGNACIÓ	SEGURETAT
CULPA	INQUIETUD	SERENITAT
CURIOSITAT	INSATISFACCIÓ	SORPRESA
DECEPCIÓ	INSEGURETAT	TEMOR
DESEMPARAMENT	INTERÈS	TENDRESA
DESCORATJAMENT	INTRIGA	TERROR
DESCONCERT	IRA	TIMIDESA
DESCONFIANÇA	IRRITACIÓ	TRANQUIL·LITAT
DESCONSOI	MANDRA	TRISTESA
DESIG	MELANCOLIA	VALÈNTIA
DESESPERACIÓ	POR	VERGONYA
DESOLACIÓ	NOSTÀLGIA	

ANNEX 12: COMUNICACIÓ NO VIOLENTA, COMUNICACIÓ PER A LA PAU. ESTILS DE COMUNICACIÓ

L'**assertivitat** és una habilitat social que implica expressar els propis sentiments, necessitats, desitjos, drets legítims i opinions sense amenaçar o castigar les altres persones i sense violar els seus drets. La persona assertiva es caracteritza per ser honesta en relació als seus sentiments i capaç d'expressar oposició enfront d'alguna cosa o algú amb qui no està d'acord de manera respectuosa i acurada. Entre els avantatges de comunicar-se de manera assertiva hi ha la reducció de la tensió que pot generar una situació problemàtica i la capacitat de dir "no" amb seguretat i sense sentir-se culpable.

A vegades no s'és capaç de ser assertiu/assertiva, i llavors la comunicació i la manera d'expressar sentiments, necessitats, desitjos, drets i opinions es fa de manera passiva o agressiva. L'**estil passiu** es caracteritza per l'expressió de sentiments, pensaments i opinions de manera insegura i amb falta de confiança. La persona que actua així es pot sentir sovint incompresa, no tinguda en compte i manipulada.

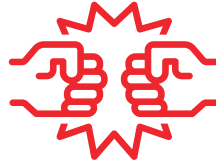
En l'**estil agressiu** es defensen els drets personals i s'expressen els pensaments, sentiments i opinions d'una manera inapropiada i impositiva, sense tenir en compte els drets de la resta de persones.

DIA INTERNACIONAL CONTRA LA UTILITZACIÓ DE NENS I NENES SOLDAT⁸

Es calcula que hi ha **300.000 NENS I NENES SOLDAT** al món

**4 DE CADA 10
MENORS SOLDAT
SÓN NENES**

240 MILIONS
de nens i nenes al món
viuen en països en
continu conflicte

46 PAÏSOS
de tot el món continuen
reclutant nens i nenes
menors de 18 anys

CONSEQÜÈNCIES DE SER NEN O NENA SOLDAT

FÍSQUES I EMOCIONALS

Passen per un entrenament per aprendre a lluitar, sota coacció, amenaces i abusos. A vegades són també objecte de violència i abusos sexuals. Molts i moltes no sobreviuen, els seus drets són contínuament vulnerats i, en el cas de sortir-ne, tenen l'enorme desafiament de reinserir-se en la societat.

**14.000
NENS I NENES**

han estat objectiu de reclutament per part de grups armats a República Centreafricana en els últims sis anys.

BANGUI I BAMBARI són les zones en les quals treballen Entrecultures i el Servei Jesuïta a Refugiats.

**SOPHIE,
ANTIGA NENA SOLDAT**

“Tenia 13 anys quan la guerra va començar al meu poble, Bria.

Gràcies al projecte La llum de les Nenes d'Entrecultures, vaig decidir deixar les armes i aprendre un ofici. Des que soc a la formació he perdonat i sé queestic en el bon camí”.

⁸ Dades corresponents al 2019. Més informació a:

<https://www.entreculturas.org/es/noticias/utilizacion-de-menores-soldados-una-realidad-para-ninos-y-ninas-que-viven-en-zonas-de>

ANNEX 14: CONEIXEM EL DRET INTERNACIONAL HUMANITARI

QUINES SÓN LES NORMES BÀSIQUES DEL DRET INTERNACIONAL HUMANITARI?

1. Els atacs han de limitar-se a les persones combatents i als objectius militars.

1.1 No es pot atacar persones civils.

1.2 No seran objecte d'atac els béns de caràcter civil (cases, hospitals, escoles, llocs de culte, monuments culturals o històrics, etc.).

1.3 Es prohibeix l'ús de persones civils com a escut humà.

1.4 Es prohibeix a combatents fer-se passar per civils.

1.5 Es prohibeix fer patir fam a la població civil com a mètode de combat.

1.6 Es prohibeix atacar objectes que siguin indispensables per a la supervivència de la població civil (queviures, zones agrícoles, instal·lacions d'aigua potable, etc.).

1.7 Es prohibeix atacar preses, dics o centrals nuclears quan aquests atacs puguin ocasionar pèrdues importants entre la població civil.

2. Estan prohibits els atacs i les armes que puguin arribar indiscriminadament a persones o béns civils i militars i que causin danys o sofriments excessius.

2.1 Queda prohibit l'ús de determinades armes: armes químiques i biològiques; armes làser que causen ceguesa; armes l'efecte principal de les quals sigui lesionar mitjançant fragments que no puguin localitzar-se per raigs X al cos humà; verins; mines terrestres antipersones, etc.

2.2 Queda prohibit ordenar que no hi hagi supervivents o amenaçar amb això.

3. Persones civils, combatents ferides i presoners han de ser protegides i tractades amb humanitat.

3.1 No se sotmetrà ningú a tortura física o mental ni a càstigs corporals o a tractes cruels o degradants.

3.2 Es prohibeix la violència sexual.

3.3 Les parts en conflicte han de recollir persones enemigues ferides i malaltes i assistir les que estiguin sota el seu poder.

3.4 Es prohibeix matar o ferir persones enemigues que es rendeixin o que estiguin fora de combat.

3.5 Les persones presoneres tenen dret a ser respectades i han de ser tractades amb humanitat.

3.6 Es prohibeix la presa d'ostatges.

3.7 Es prohibeixen els desplaçaments forçats de població civil i la "neteja ètnica".

3.8 Les persones en poder de l'enemic tenen dret a intercanviar notícies amb els seus familiars i a rebre assistència humanitària (queviures, assistència mèdica, ajuda psicològica, etc.).

3.9 S'ha d'oferir especial protecció als grups vulnerables, com les dones embarassades i les mares lactants, els nens i les nenes no acompanyats, les persones grans, etc.

3.10 Les normes del DIH estipulen que està prohibit reclutar i enrolar als grups armats a menors de 15 anys, així com fer-los participar activament en les hostilitats.

3.11 Totes les persones tenen dret a un judici just (tribunal imparcial, procés legal adequat, etc.). Es prohibeixen els càstigs col·lectius.

4. El personal sanitari, militar i civil, així com les unitats sanitàries (establiments, hospitals, dispensaris, ambulàncies, mitjans de transport sanitari, etc.) han de ser respectats i protegits, i han de rebre tota l'ajuda disponible per a l'acompliment de la seva labor.

4.1 L'emblema de la Creu Roja i de la Mitja Lluna Roja simbolitzen la protecció del personal i els establiments sanitaris. Es prohibeixen els atacs contra persones o objectes que ostentin aquest emblema. Es prohibeix l'ús indegut de l'emblema.

4.2 No poden usar-se les unitats ni els transports sanitaris per dur a terme actes perjudicials per al bàndol enemic.

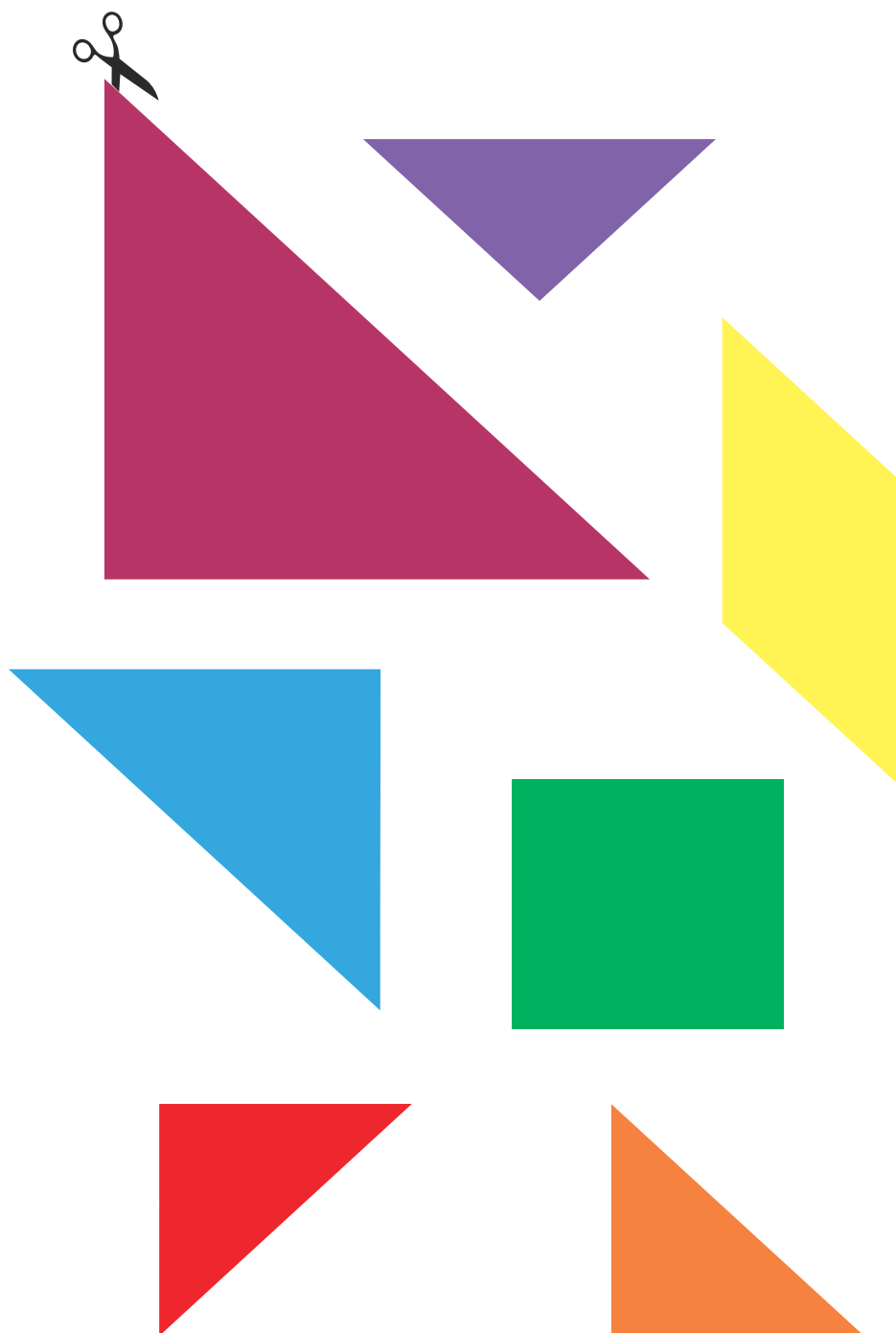
4.3 Quan s'atenguin persones ferides i malaltes, l'ordre de prioritat s'establirà únicament en funció de criteris mèdics.

ANNEX 15: CONSTRUÏM UN MÓN EN PAU

	Activitat	Activitat	Activitat
Nom de l'activitat			
Descripció de l'activitat			
Objectiu(s)			
Dates			
Lloc			
Persones a les quals es dirigeix			
Persones o entitats que hi col·laboren			
Material			
Pla de comunicació			
Pla d'avaluació			

ANNEX 16: UN MÓN ON VIURE EN PAU

PROVA 1. TANGRAM de la Pau

ANNEX 17: UN MÓN ON VIURE EN PAU

PROVA 2. MAPAMUNDI de CONFLICTES. SOPA de LLETRES⁹

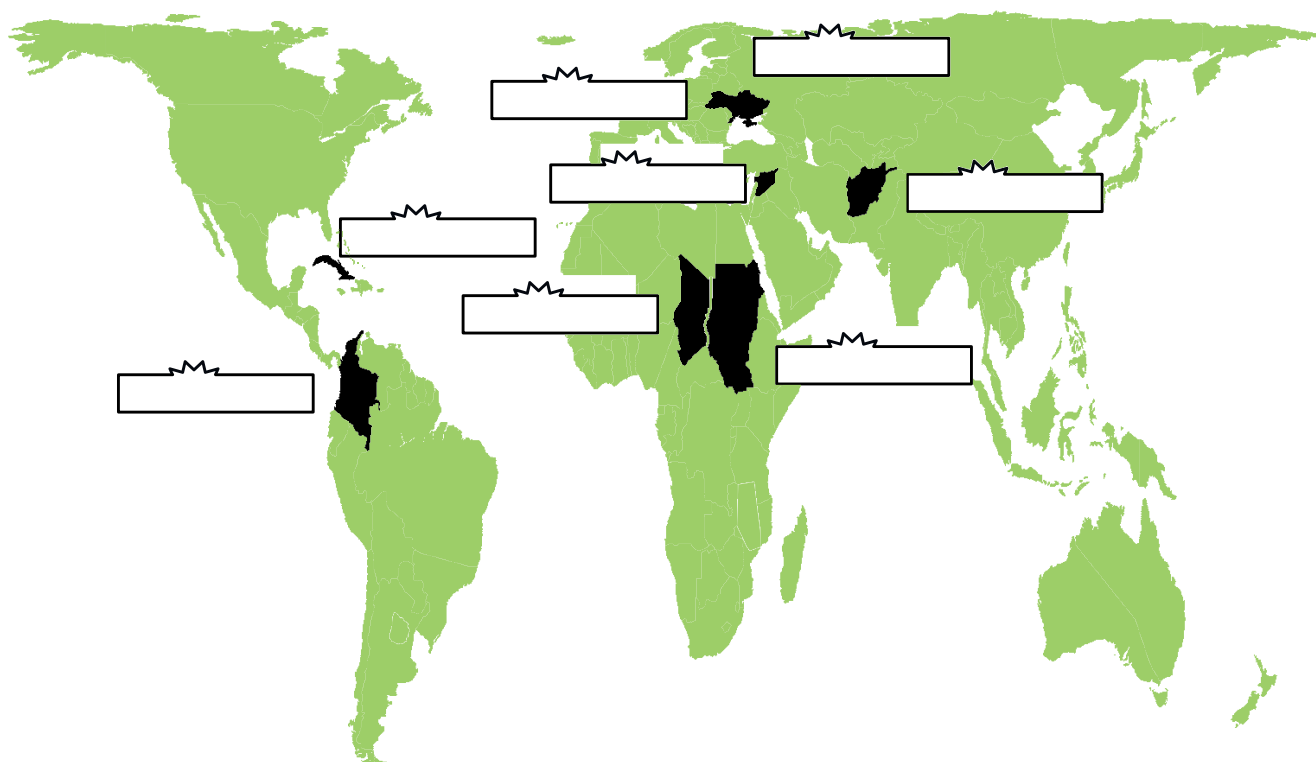
Q	E	K	M	J	N	M	D	L	A	S
P	I	C	P	T	G	D	D	M	F	U
U	C	O	L	O	M	B	I	A	G	D
O	C	B	I	B	L	V	C	C	A	A
S	I	R	I	A	S	P	U	Z	N	N
E	U	Z	A	D	H	R	B	C	I	T
F	N	Y	D	I	H	J	A	I	S	Q
E	F	J	Z	H	N	W	D	G	T	L
X	H	Q	L	U	K	A	S	K	A	Y
N	E	W	X	Q	L	I	B	A	N	O
Y	T	X	A	D	Y	W	G	X	S	Z

Solució: Afganistan, Txad, Colòmbia, Cuba, Liban, Síria, Sudan, Ucraïna.

⁹ <https://www.20minutos.es/noticia/4931104/0/guerras-estancadas-protestas-sociales-regreso-del-extremismo-asi-se-han-recrudecido-los-conflictos-este-2021/>

ANNEX 18: UN MÓN ON VIURE EN PAU

PROVA 3. MAPAMUNDI DE CONFLICTES. MAPA

ANNEX 19: UN MÓN ON VIURE EN PAU

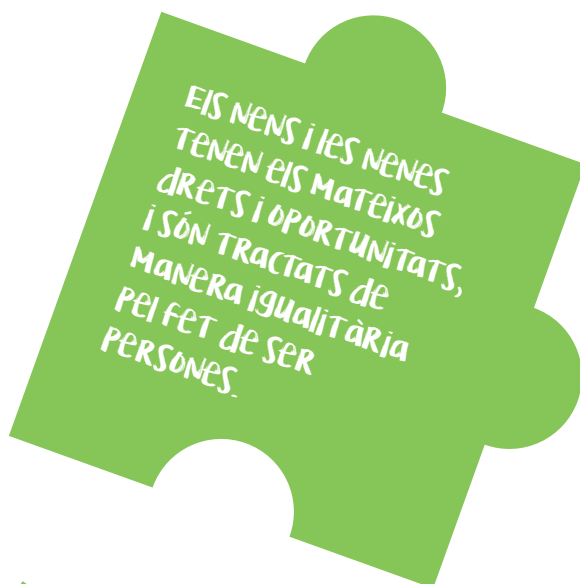
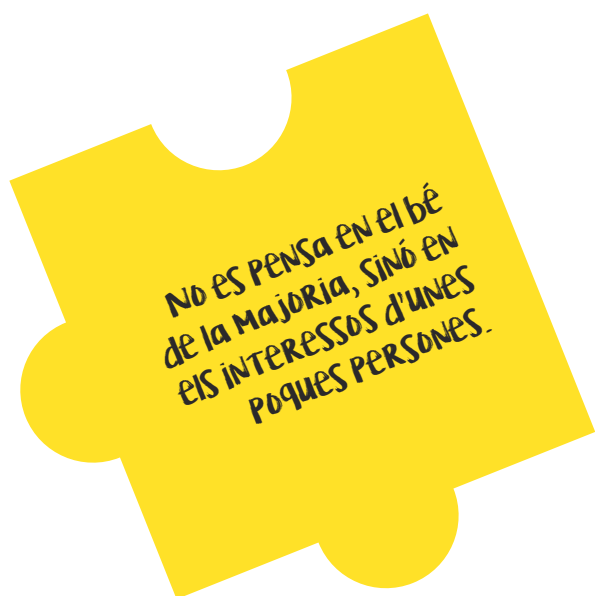
PROVA 4. DESFEM EIS CONFLICTES

ANNEX 20: UN MÓN ON VIURE EN PAU

PROVA 5. EINES de PAU

Cal fotocopiar, retallar i barrejar, d'una banda, les eines de conflicte (peces grogues) i, d'altra banda, les de pau (peces verdes). Les solucions es troben al final d'aquest annex, a la pàgina 106.

LES RIQUESSES I ELS RECURSOS ESTAN DISTRIBUÏTS DE MANERA DESIGUAL: LA MAJORIA DE PERSONES TENEN MOLT POC I UNA MINORIA TÉ MOLT.

TOTS LES NENS I NENES PODEN EXERCIR LLIUREMENT ELS SEUS DRETS I VAN A L'ESCOLA.

LES PERSONES PODEN EXPRESSAR LA SEVA VULNERABILITAT I DEMANAR AJUDA SENSE PROBLEMA, I OBTENEN SUPORT IMMEDIAT PER PART DE LA SEVA COMUNITAT EN ELS MOMENTS DE DIFICULTAT.

FALTEN MEDICINES I HOSPITALS, AIXÍ COM ACCÉS A LA SANITAT PÚBLICA.

EIS RECURSOS ESTAN
DISTRIBUÏTS DE
MANERA IGUALITÀRIA
ENTRE TOTS ELS
TERRITORIS I
PERSONES.

NO HI HA PROU
ESCOLES I NO TOTS
EIS NENS I LES NENES
TENEN ACCÉS AL SEU
DRET A L'EDUCACIÓ.

EIS NENS I LES NENES
TENEN OPORTUNITATS
DIFERENTS, I SE'IS
TRACTA DE MANERA
DIFERENT EN FUNCIÓ
DEL SEU GÈNERE.

HI HA MEDICINES
I HOSPITALS PER A
TOTA LA POBLACIÓ.

QUAN HI HA CONFLICTES,
LES DUES PARTS ES FAN
RETRETS AMB
L'ÚNIC OBJECTIU DE
VÈNCER L'OPONENT
I GUANYAR LA
DISCUSSIÓ.

EXISTEIXEN ESTEREOTIPS
I PREJUDICIS CONTRA
DETERMINADES POBLACIONS,
QUE AUGMENTEN LA
DISCRIMINACIÓ CAP A ELLES
I DIFICULTEN LA
CONVIVÈNCIA.

EL CONFLICTE ÉS VIST COM
UNA OPORTUNITAT DE
RENEGOCIAR ASPECTES DE LA
CONVIVÈNCIA. L'OBJECTIU ÉS
ARRIBAR A UN ACORD POSITIU
PER A TOTES DUES PARTS
UTILITZANT UN MÈTODE DE
COMUNICACIÓ NO VIOLENTA.

LA DIVERSITAT D'ORIGENS,
CULTURES, RELIGIONS,
LLINGÜES, PERSONALITATS,
ORIENTACIONS SEXUALS, ETC.,
ÉS VISTA COM UNA RIQUESA
I UNA APORTACIÓ DE VALOR
PER A QUALSEVOL SOCIETAT.

LA VULNERABILITAT
ÉS VISTA COM UN
DEFECTE DE LA
PERSONA, I ES
PENALITZA A QUI
L'EXPRESSA.

Eines de conflicte

No es pensa en el bé de la majoria, sinó en els interessos d'unes poques persones.

Les riqueses i els recursos estan distribuïts de manera desigual: la majoria de persones tenen molt poc i una minoria té molt.

No hi ha prou escoles i no tots els nens i les nenes tenen accés al seu dret a l'educació.

Els nens i les nenes tenen oportunitats diferents, i se'ls tracta de manera diferent en funció del seu gènere.

La vulnerabilitat és vista com un defecte de la persona, i es penalitza a qui l'expressa.

Falten medicines i hospitals, així com accés a la sanitat pública.

Quan hi ha conflictes, les dues parts es fan retrets amb l'únic objectiu de vèncer l'oponent i guanyar discussió.

Existeixen estereotips i prejudicis contra determinades poblacions, que augmenten la discriminació cap a elles i dificulten la convivència.

Eines de pau

Són molt importants el bé comú i la felicitat de totes les persones.

Els recursos estan distribuïts de manera igualitària entre tots els territoris i persones.

Tots els nens i nenes poden exercir lliurement els seus drets i van a l'escola.

Els nens i les nenes tenen els mateixos drets i oportunitats, i són tractats de manera igualitària pel fet de ser persones.

Les persones poden expressar la seva vulnerabilitat i demanar ajuda sense problema, i obtenen suport immediat per part de la seva comunitat en els moments de dificultat.

Hi ha medicines i hospitals per a tota la població.

El conflicte és vist com una oportunitat de renegociar aspectes de la convivència. L'objectiu és arribar a un acord positiu per a totes dues parts utilitzant un mètode de comunicació no violenta.

La diversitat d'origens, cultures, religions, llengües, personalitats, orientacions sexuals, etc., és vista com una riquesa i una aportació de valor per a qualsevol societat.

ANNEX 21: UN MÓN ON VIURE EN PAU

PROVA 6. OBJECTIU: LA PAU

Fi de la pobresa

Acabar amb la pobresa en totes les seves formes.

Igualtat de gènere

Aconseguir la igualtat de gènere a través de l'enfortiment de les dones adultes i joves.

Fam zero

Acabar amb la fam i la inanició, aconseguir la seguretat alimentària, millorar la nutrició i promoure una agricultura sostenible.

Aigua neta i sanejament

Garantir la disponibilitat i una gestió sostenible de l'aigua i de les condicions de sanejament.

Salut i benestar

Garantir vides saludables i promoure el benestar per a totes les edats.

Energia assequible i no contaminant

Garantir l'accés de totes les persones a fonts d'energia assequibles, de confiança, sostenibles i renovables.

Educació de qualitat

Garantir una educació inclusiva per a tots i promoure oportunitats d'aprenentatge duradores que siguin de qualitat i equitatives.

Treball decent i creixement econòmic

Promoure un creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, una ocupació plena i productiva, i un treball digne per a totes les persones.

9

Indústria, innovació i infraestructura

Construir infraestructures resistents, promoure una industrialització inclusiva i sostenible i fomentar la innovació.

10

Reducció de les desigualtats

Reduir la desigualtat entre i dins dels països.

11

Ciutats i comunitats sostenibles

Crear ciutats sostenibles i poblats humans que siguin i nclusius, segurs i resistents.

12

Producció i consum responsables

Garantir un consum i uns patrons de producció sostenibles.

13

Acció pel clima

Combatre amb urgència el canvi climàtic i els seus efectes.

14

Vida submarina

Conservar i utilitzar de manera sostenible els oceans, mars i recursos marins per a un desenvolupament sostenible.

15

Vida d'ecosistemes terrestres

Protegir, restaurar i promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, gestionar els boscos de manera sostenible, combatre la desertificació, i frenar i revertir la degradació de la terra i aturar la pèrdua de la biodiversitat.

16

Pau, justícia i institucions sòlides

Promoure societats pacífiques i inclusives per aconseguir un desenvolupament sostenible, proporcionar a totes les persones accés a la justícia i desenvolupar institucions eficaces, responsables i inclusives en tots els àmbits.

17

Aliances per aconseguir els Objectius

Enfortir els mitjans per implementar i revitalitzar les associacions mundials per a un desenvolupament sostenible.

ANNEX 22: UN MÓN ON VIURE EN PAU

PROVA 7 PERSONES DE PAU. INFORMACIÓ

MALALA YOUSAFZAI (1997)

Pakistan

Premi Internacional de la Pau Infantil el 2013 i Premi Nobel de la Pau el 2014 per les seves accions a favor del dret a l'educació de totes les persones.

«Un nen, un mestre, un llibre i un llapis poden canviar el món».

GRETA THUNBERG (2003)

Suècia

Premi Internacional de la Pau Infantil el 2019 per les seves accions per mobilitzar la ciutadania en suport de l'ecologia per aconseguir un futur millor i tenir cura del medi ambient.

«Hem après que si no actuem pel nostre futur, ningú no farà el primer pas».

VANDANA SHIVA (1952)

Índia

Premi al Manteniment Ben Guanyat el 1993 (conegut com el Nobel Alternatiu) per donar visibilitat a les dones i a l'ecologia com a elements imprescindibles en el desenvolupament.

«Oblidar l'ecologia dels aliments és la recepta perfecta per a la fam i l'extinció».

RIGOBERTA MENCHÚ (1959)

Guatemala

Premi Nobel de la Pau el 1992 per la seva defensa dels drets de les persones indígenes.

«La pau és filla de la convivència, de l'educació, del diàleg».

MARTIN LUTHER KING (1929-1968)

Estats Units

Premi Nobel de la Pau el 1964 per la seva defensa pacífica de la igualtat de les persones negres.

«Busco el dia en què la gent no sigui jutjada pel color de la seva pell, sinó pel contingut del seu caràcter».

NELSON MANDELA (1918-2013)

Sud-àfrica

Premi Nobel de la Pau el 1993 per la seva tasca a favor de la reconciliació i la convivència entre persones amb colors de pell diferents.

«L'educació és l'arma més poderosa que pots fer servir per canviar el món».

AUTUMN PELTIER (2004)

Canadà (Primera Nació de Wikwemikong)

Nomenada **Top 30 menors de 30 anys a Amèrica del Nord per a l'Educació Ambiental que marca la diferència** el 2019. Nominada per al Premi Internacional de la Pau Infantil el 2017, el 2018 i el 2019.

«Segueix endavant, no miris enrere, i si tens una idea, porta-la a terme; ningú no t'esperarà ni et dirà què has de fer, alça la teva veu pel nostre planeta».

ANNEX 23: UN MÓN ON VIURE EN PAU

PROVA 8 PERSONES DE PAU. PISTES

ÉS RIGOBERTA MENCHÚ?

ÉS DE L'ÍNDIA?

ÉS DE SUD-ÀFRICA?

HA TREBALLAT PER A LA IGUALTAT ENTRE TOTES LES RACES?

ÉS DELS ESTATS UNITS?

ÉS DE SUÈCIA?

ENCARA VIU?

HA TREBALLAT PEL DRET A L'EDUCACIÓ?

ÉS VANDANA SHIVA?

ÉS DE GUATEMALA?

ÉS DEL CANADÀ?

HA TREBALLAT PER A L'ECOLOGIA?

ÉS HOME?

ÉS MARTIN LUTHER KING?

ÉS MALALA YOUSAFZAI?

ÉS DONA?

ÉS DEL PAKISTAN?

HA TREBALLAT PER A LES PERSONES INDÍGENES?

ÉS GRETA THUNBERG?

ÉS AUTUMN PELTIER?

ÉS NELSON MANDELA?

ALTRES RECURSOS SOBRE CULTURA DE PAU

A més de les activitats recollides en aquest material, hi ha una gran varietat de recursos, tant per saber-ne més sobre la cultura de pau com per treballar aquest tema amb nens, nenes, adolescents i joves. Entre tots aquests materials, recomanem consultar els següents:

MATERIALS EDUCATIUS

Dies D. Fundació Entrecultures. <https://redec.org/materiales/>

Un Món de conte. (2021). Fundació Entrecultures.
<https://redec.org/publicaciones/un-mundo-de-cuento/>

Recopilació d'unitats didàctiques per treballar sobre cultura de pau. (2020). Fundació Entrecultures.
<https://redec.org/publicaciones/recopilacion-de-unidades-didacticas-para-trabajar-sobre-cultura-de-paz/>

Un món de teatre. (2018). Fundació Entrecultures.
<https://redec.org/publicaciones/un-mundo-de-teatro/>

El món en joc. (2017). Fundació Entrecultures.
<https://redec.org/publicaciones/el-mundo-en-juego/>

Trobades que canvien el món. (2017). Fundació Entrecultures.
<https://redec.org/publicaciones/encuentros-que-cambian-el-mundo/>

Un món d'alternatives. (2017). Fundació Entrecultures.
<https://redec.org/publicaciones/un-mundo-de-alternativas/>

Imagina un altre món. (2016). Fundació Entrecultures.
<https://redec.org/publicaciones/imagina-otro-mundo/>

Un món a les teves mans. (2015). Fundació Entrecultures.
<https://redec.org/publicaciones/un-mundo-en-tus-manos-guia-didactica-del- calendario-escolar-2015-2016/>

Educació, violència i conflictes armats. (2013). Fundació Entrecultures.
<https://redec.org/publicaciones/unidad-didactica-educacion-violencia-y-conflictos-armados/>

Les aventures de Kalz i Tin. (2005). Fundació Entrecultures.
<https://redec.org/publicaciones/las-aventuras-de-kalz-tin/>

Material educatiu i metodològic per treballar sobre conflictes i pau. Edukalboan, xarxa d'educadors i educadores per a la solidaritat d'Alboan. <https://www.edukalboan.org/es/explorar/ciudadania-critica?temas=48>

PORTAL EDUCATIU D'ENTRECULTURES

REDEC. Recursos i materials educatius disponibles per a la lliure descàrrega. www.redec.org

Coordinació_ Jèssica García Fernández, Veda Krüger Ruiz, Clara Maeztu Gomar

Autoria_ Equip Àrea de Ciutadania. Fundació Entrecultures

Edició_ Patricia Garcés Andreu

CoHaboracions_ Violeta Lázaro Puertas

Responsable de comunicació corporativa_ Elisa García Paleo

Direcció d'art, disseny gràfic i il·lustracions_ Maribel Vázquez

Impressió_ Iarriccio Artes Gráficas

Dipòsit Legal_ M-14403-2022

Edita_ Fundació Entrecultures

 entrecultures
ONG · JESUÏTA

Fons d'Acció Social